

PATRIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREȘEDINTELUI

Permanentul dialog cu țara sporește rodnicia muncii pentru țară

În cadrul unor fructuoase vizite de lucru în județul Constanța tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, s-a întâlnit în aceste zile cu oameni ai muncii, cu specialiști și cadre de conducere din industrie și agricultură, din unități ale marinei militare

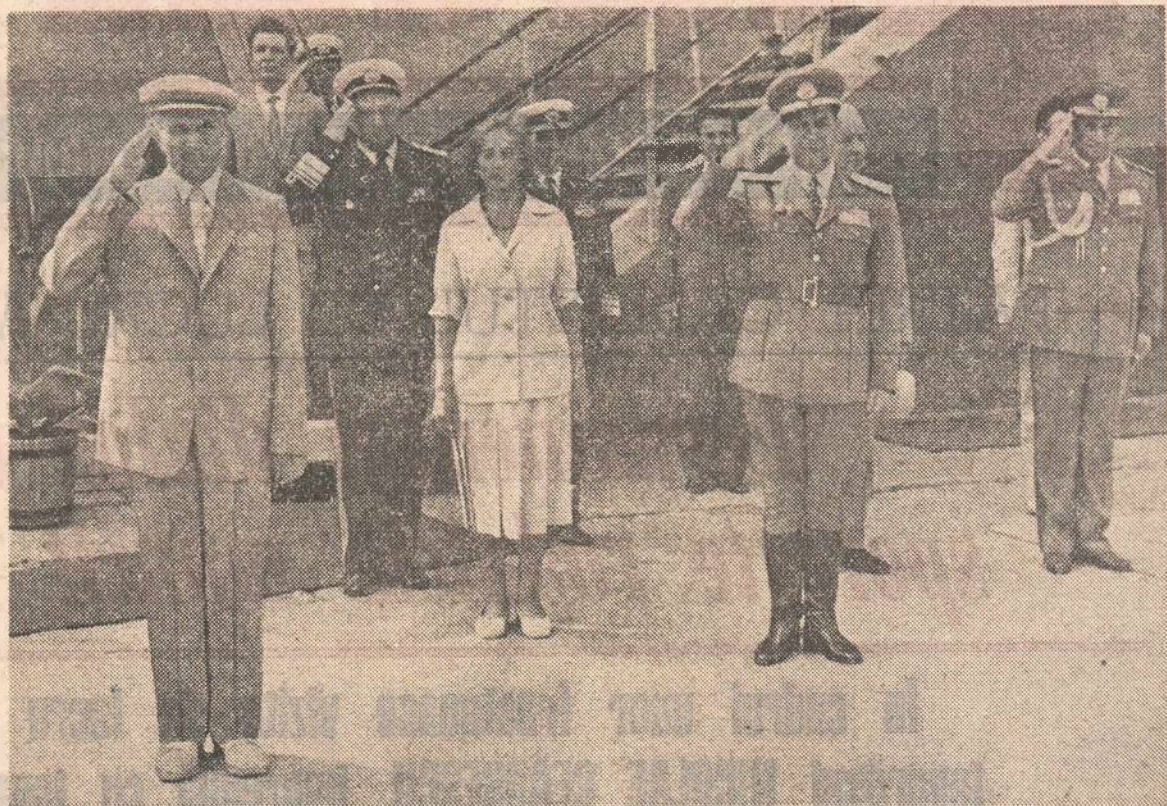
● Pe prim plan în agricultură — strângerea la timp și fără pierderi a întregii recolte ● Demonstrație la Cobadin : dacă se muncește bine, se pot obține recolte și venituri mari ● Sarcini majore la Combinatul de Lianți și Azbociment din Medgidia : reducerea în continuare a consumurilor energetice și modernizarea lutoșilor agregatelor ● Filă memorabilă în istoria marinei militare române : inaugurarea crucișătorului „Muntenia” ● Exigențe înalte pentru constructorii de mașini agricole ● Un tărâm al copilăriei fericite ● Epoca marilor ctitorii adaugă alte grandioase repere în noua geografie a patriei: Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari, Combinatul Petrochimic Midia, Terminalul Conduței Submarine ●

Joi dimineața, la ora cînd revista intra în rotativă,

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A ÎNCEPUT VIZITA DE LUCRU ÎN JUDEȚUL GALAȚI

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI

Prin stilul său de muncă revoluționar, comunist, profund democratic de consultare permanentă a activului de partid și de stat, a specialiștilor, a oamenilor muncii, de atragere a maselor la soluționarea tuturor problemelor edificării socialiste în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a însemnat, pe toată durata celor două decenii de cînd se află în fruntea partidului și statului, un strălucit exemplu pentru întregul nostru popor. Activitatea sa la conducerea partidului, a Frontului Democrației și Unității Socialiste, a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, frecvențele sale vizite de lucru în județe, pe marile șantiere, în unități economico-sociale, întîlnirile și consfătuirile cu reprezentanți ai oamenilor muncii din toate domeniile de activitate, participarea sa la congrese și conferințe ale organizațiilor de masă și obștești se constituie într-un viu și permanent dialog cu poporul asupra tuturor problemelor care angajează politica internă și externă a României socialiste. În cei 20 de ani de cînd se află la cîrma destinului patriei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la 227 de congrese, conferințe, consfătuiri, ședințe și întîlniri de lucru la nivel național, care au reunit cadre de conducere și oameni ai muncii din toate domeniile de activitate. În aceeași perioadă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea de partid și de stat, a făcut 617 vizite de lucru, în toate județele țării și în Capitală. Totodată, secretarul general al partidului a efectuat 2.150 de vizite în unități industriale și de transport, în unități agricole, pe șantiere de construcții, în unități social-culturale și de învățămînt, la institute de cercetare științifică și de proiectare, la expoziții economice, de artă și cultură. Prin profunzimea analizelor pe care le-au prilejuit, vizitele în județe au însemnat de fiecare dată momente de referință în viața colectivelor de oameni ai muncii, a unităților și localităților respective, pentru orientarea activității în lumina unor exigențe tot mai înalte, ele întipărirîndu-se adînc în memoria oamenilor. Indicațiile și cerințele formulate cu aceste ocazii au căpătat valoarea unor adevărate criterii de referință pentru activitatea de zi cu zi. În acest cadru se înscrie și actuala vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice și unități ale marinei militare din județul Constanța.

În cronică de aur a marinei militare românești, zilele acestea s-a scris o nouă și memorabilă filă: Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în unități ale marinei militare din Mangalia. Vizita a prilejuit examinarea unor aspecte importante privind construcția de nave de diferite tipuri, dotarea marinei noastre militare cu mijloacele necesare, corespunzător directivei comandantului suprem. Unitățile vizitate aveau un aspect sărbătoresc. Portretul conducătorului partidului și statului se afla încadrat de drapelul roșii și tricolor. Erau marcate cele două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. care, alegînd pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în supremă funcție de conducere de partid, a inaugurat Epoca Nicolae Ceaușescu. La sosire general-colonel Constantin Olteanu, membru

al Comitetului Politic al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naționale, a prezentat raportul. La chei se afla ancorat un crucișător, avînd arborat, în cinstea sosirii comandantului suprem, marele pavoaz. Înainte de a se urca la bordul crucișătorului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu le-au fost prezentate în fața unei machete, caracteristicile tehnice ale acestei noi nave. A urmat un moment emoționant — în aplauzele celor prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a tăiat panglica inaugurală a acestei nave, pe care a denumit-o „Muntenia”. În continuare, a fost vizitat crucișătorul, care răspunde, prin concepție și echipament, tuturor cerințelor, numărîndu-se printre cele mai mari și moderne nave ale marinei noastre militare.

La încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat felici-

tări conducerii ministerului, constructorilor de nave, pentru rezultatele obținute și a cerut să se acționeze în continuare, cu devotament și abnegație, pentru modernizarea neîntreruptă a marinei militare, a forțelor armate ale Republicii Socialiste România, pentru ridicarea permanentă a pregătirii de luptă și politice a tuturor ostașilor țării. Ministrul apărării naționale l-a asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că marina-rii împreună cu toți militarii patriei noastre sînt hotărîți să execute întocmai ordinele comandantului suprem să-și îndeplinească integral și calitativ misiunile încredințate, să apere cu fermitate cuceririle revoluționare ale poporului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a României socialiste.

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

i-a fost
decernat
„Ordinul
Olimpic
de Aur”

După cum este cunoscut, recent, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmînat „Ordinul Olimpic de Aur”, cea mai înaltă distincție olimpică.

Făcînd cunoscută decizia unanimă a Comitetului Internațional Olimpic de a-i decerna președintelui României prestigioasa distincție, în semn de deosebită prețuire a sprijinului susținut al țării noastre al conducătorului ei, față de idealurile olimpice, președintele Comitetului Internațional Olimpic, Juan Antonio Samaranch, a elogiat preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea mișcării sportive și olimpice din România. El a arătat că a avut ocazia să cunoască nemijlocit participarea de masă, entuziastă, a tineretului din țara noastră la manifestările sportive din cadrul „Daciadei”.

În cuvîntul rostit cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că mișcarea sportivă olimpică are un rol important în promovarea sportului internațional, a spiritului olim-

pic, de prietenie și colaborare între sportivi, și în primul rînd între tineretul din diferite țări. Relevînd că ne aflăm într-o epocă de încordare deosebită în viața internațională, cînd și sportul, chiar și Jocurile Olimpice, sînt tot mai mult puse în discuție și se fac încercări de a fi folosite în anumite scopuri politice, președintele României a subliniat că mișcarea olimpică, sportul în general, Jocurile Olimpice în mod special, trebuie să-și păstreze în continuare caracterul lor de a servi apropierii și prieteniei între popoare.

Conferirea tovarășului Nicolae Ceaușescu a „Ordinului Olimpic de Aur” reprezintă încă o recunoaștere a meritelor eminente ale președintelui României atît în slujirea cauzei sportului mondial, a idealului olimpic, cît și în promovarea consecventă a cauzei păcii, progresului și înțelegerii între popoare.

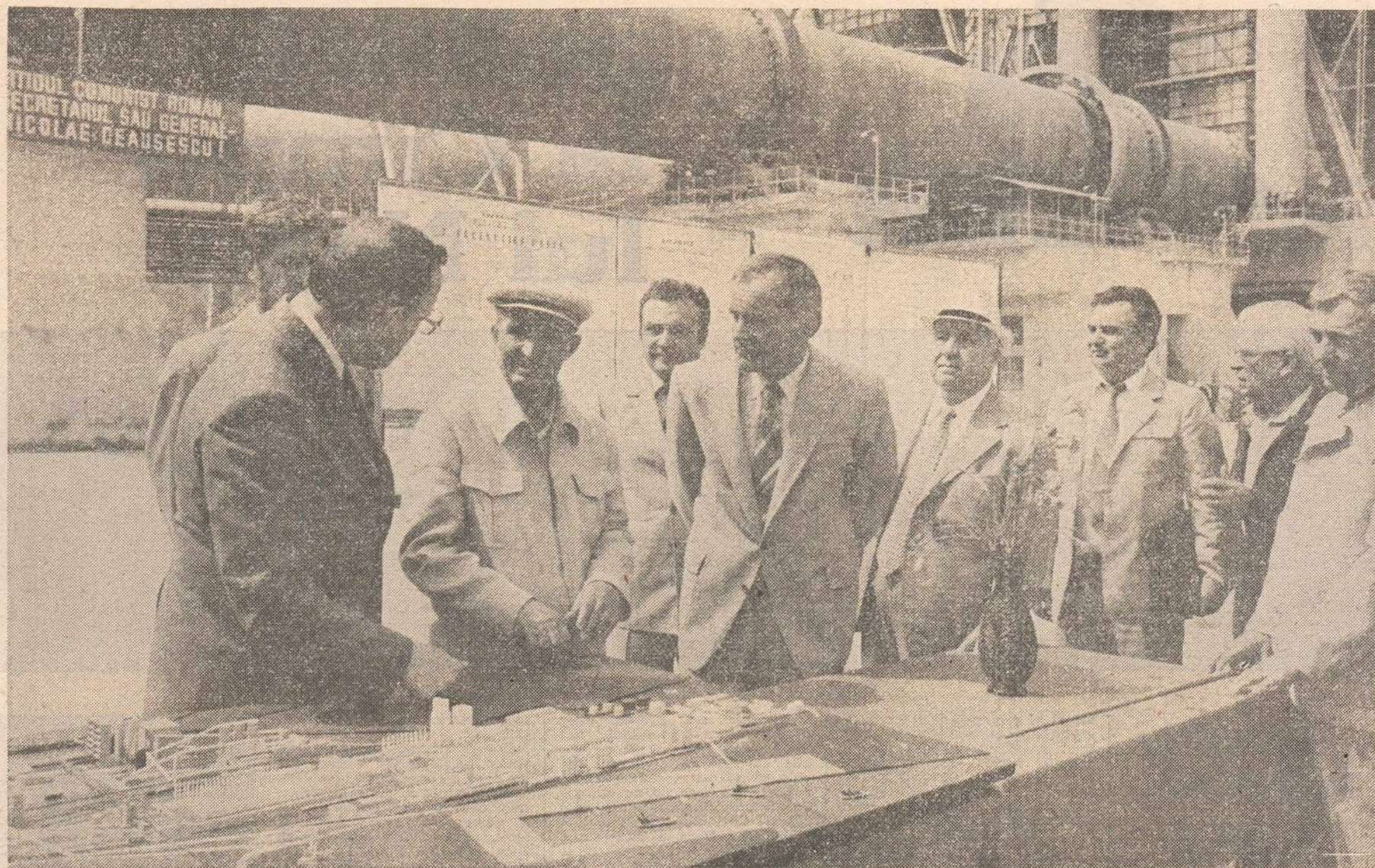
ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C. C. AL P. C. R.

În ședința din 3 august a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind îndeplinirea planului în industrie, investiții și comerț exterior în perioada 1 ianuarie — 31 iulie și în luna iulie 1985. Cu acest prilej, s-a arătat că deși pe ansamblu s-a realizat un ritm de creștere relativ ridicat, rezultatele obținute în această perioadă în unele sectoare importante ale economiei naționale nu se situează la nivelul prevederilor planului. Pornind de la această situație, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat cu severitate lipsurile manifestate în activitatea unor ministere, lipsuri care au dus la nerealizarea sarcinilor prevăzute în programele de producție; acest fapt a creat o serie de greutăți în buna desfășurare a activității economice. În mod deosebit s-a cerut conducerilor ministerelor petrolului, minelor, energiei electrice, construcției de mașini, industriei materialelor de construcții și industriei ușoare să pună capăt cu cea mai mare fermitate lipsei de răspundere, de ordine și de disciplină care se mai manifestă în aceste sectoare, astfel ca activitatea să reintre într-un timp cit mai scurt în normal, să se asigure realizarea în întregime a sarcinilor stabilite prin plan. Secretarul general al partidului a cerut guvernului, ministerelor, centralelor, întreprinderilor să soluționeze cu operativitate, cu deplină răspundere toate problemele ce privesc îndeplinirea integrală, la nivelul stabilit, a prevederilor privind exportul, subliniind că aceasta este problema esențială a realizării planului. S-a arătat că trebuie să se ia măsuri hotărîte în vederea respectării riguroase a

contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi, pentru livrarea la termen și în cele mai bune condiții de calitate a tuturor produselor prevăzute. S-a cerut, de asemenea, să se acționeze cu mai multă fermitate și consecvență pentru întărirea controlului de calitate în toate sectoarele de activitate, astfel încît nici un produs să nu poată ieși pe poarta fabricii dacă nu întrunește în modul cel mai riguros condițiile de calitate stabilite. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor forurilor și factorilor de resort să dovedească cea mai înaltă răspundere pentru introducerea unui spirit de bună organizare, de ordine și disciplină, în toate unitățile economice, în vederea realizării planului la nivelul stabilit, în primul rînd a planului de export.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o Informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5—10 iulie, de președintele Republicii Malta, Agatha Barbara. Aprobînd în unanimitate rezultatele noului dialog la nivel înalt româno-maltez — care s-a desfășurat în condițiile favorabile create de înțelegerile și documentele convenite cu prilejul vizitei pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a făcut-o în 1983 în Malta —, Comitetul Politic Executiv a exprimat convingerea că, în spiritul convorbirilor și înțelegerilor convenite cu prilejul noii întîlniri la nivel înalt, România și Malta vor întări și mai mult colaborarea și conlucrarea lor atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, pentru afirmarea politicii de pace și dezarmare, de securitate și destindere în Europa și pe întreg globul.

NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

Desfășurată într-o atmosferă entuziastă, de aleasă dragoste și prețuire pentru secretarul general al partidului, sub semnul hotărârii oamenilor muncii din industrie și agricultură de a îndeplini exemplar sarcinile de plan, noua întâlnire a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu cei ce muncesc din județul Constanța — pe itinerarul vizitei s-au aflat, printre alte obiective, Intreprinderea Agricolă de Stat Albești, Asociația Economică Intercooperatistă Legumicolă Cobadin, Cooperativa Agricolă de Producție Cobadin, Combinatul de Lianți și Azbociment din Medgidia, Intreprinderea Mecanică de Utilaje Medgidia, Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari, Ecluză de la Năvodari, Combinatul Petrochimic Midia, Instalația de Separare, Tratare, Depozitare și Transfer a Hidrocarburilor de la Midia — Năvodari — a avut loc în climatul de puternică angajare patriotică a comuniștilor, a întregului popor pentru a transpune în viață orientările, însușirile chemări cuprinse în cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și a activului central de partid. Consacrată împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, de când la cirna destinelor poporului român a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, plenara a subliniat că, prin eforturi neslăbite, România a devenit în ultimii 20 de ani o țară industrial-agrară, cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă avansată, o țară în care au cunoscut o puternică înflorire știința, învățământul și cultura. România de azi se înfățișează deopotrivă ca o țară care, în paralel cu îndeplinirea programului dezvoltării proprii, și-a dobândit un imens prestigiu în lume prin principialitatea cu care a militat și militează pentru cauza păcii și colaborării între popoare, pentru rezolvarea în interesul popoarelor a tuturor problemelor contemporaneității. În cuvântarea rostită la plenară, făcând o dată mai mult dovada gândirii sale cuprinzătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat direcții și sarcini concrete privind dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economice, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, desfășurarea unei largi munci ideologice și politico-educative de formare a omului nou, pentru afirmarea și

mai puternică a rolului conducător al partidului.

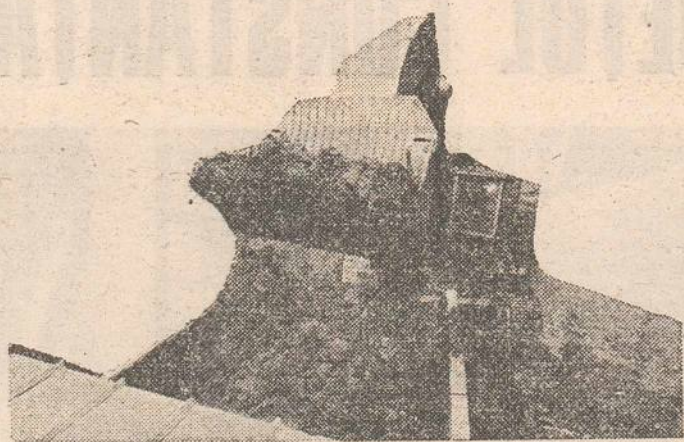
Asemenea întregii noastre națiuni, cei ce muncesc și trăiesc pe meleaguri constănțene acționează cu dăruire și cu abnegație revoluționară pentru îndeplinirea întocmai a legământului solemn exprimat în Mesajul-angajament adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu. Hotărârea de a răspunde prin noi și semnificative fapte de muncă îndemnurilor conducătorului partidului și statului, izvorite din preocuparea sa statornică pentru ridicarea țării pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, a fost reafirmată în fiecare moment al vizitei de muncitori, țărani cooperatori, specialiști, de toți cei ce muncesc în unitățile vizitate. Noul dia-

log de lucru în județul Constanța a prilejuit o profundă analiză a activității din unitățile vizitate în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, asigurându-se astfel o temelie trainică pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. Pornindu-se de la condițiile create, de la experiența acumulată, au fost examinate măsurile, căile și modalitățile practice prin care județul Constanța își poate aduce o contribuție sporită la dezvoltarea și modernizarea unor ramuri de bază ale industriei noastre socialiste, la obținerea unor producții agricole tot mai mari, sigure și stabile, la finalizarea unor obiective de cea mai mare însemnătate pentru economia națională.

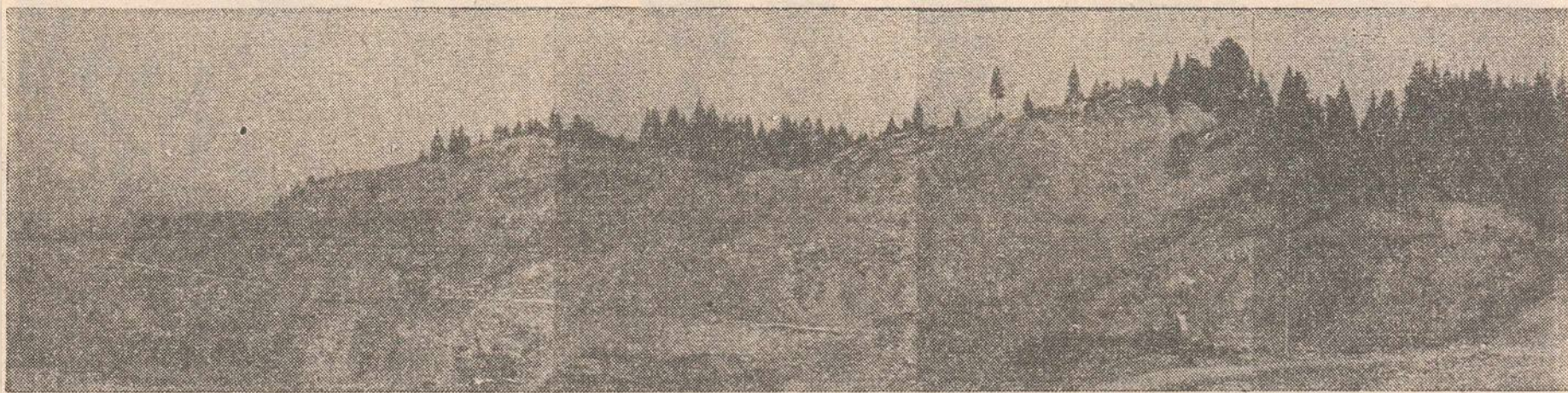
Exprimind din toată inima, pe toată durata vizitei, sentimentele lor de aleasă dragoste, prețuire și stimă pentru conducătorul iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivele de oameni ai muncii din unitățile vizitate, toți locuitorii județului Constanța, mindri de tot ce s-a realizat în ultimii 20 de ani de intensă propășire a patriei, și-au afirmat încă o dată, alături de întregul popor, angajamentul de a da viață însușirilor îndemnuri și chemări adresate de secretarul general al partidului, voința lor unanimă de a acționa cu dăruire și abnegație revoluționară pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

ION D. GOIA ■

Așa se face politică la Cîmpu lui Neag

O frumusețe de peisaj intrată în circuitul industrial

Un sat care n-a avut șansa să rămână patriarhal: Cîmpu lui Neag

Cîmpu lui Neag este ultima localitate de pe valea Jiului de Vest; de-acolo drumul național se destramă în cărări de munte și drumuri forestiere. Este o infundătură, un fel de depresiune din care, asemenea petalelor unui nufăr, se desfac culmile muntoase ce duc spre Gorj, spre Herculeane, spre Hăteg, spre Retezat. Este o așezare pastorală, atestată ca atare de un document datat la 18 ianuarie 1493 și de un altul de prin 1501, dar nimeni nu se îndoieste că această spărtură dintre munți a fost locuită încă din cele mai vechi timpuri, un drum al romanilor spre Sarmisegetuza trecind nu departe de aici.

Este „Cîmpu“ nu numai pentru că înălțimea așezării pare a fi de cîmpie în raport cu piscurile muntoase care o înconjoară, ci și pentru că, datorită climatei, aici se pot cultiva cartofi, sfeclă și porumb, cu toată vecinătatea sfidătoare a pădurilor de conifere; și este al „lui Neag“ pentru că, cercetătorii o spun, aici ar fi fost vatra de haiducie a unui țaran oltean răzvrătit, vestit pe aceste meleaguri în secolele XIV—XV.

Multă vreme, satul a aparținut mai degrabă naturii decât oamenilor, la adăpostul munți-

lor și al preocupărilor lor ancestrale — păstoritul —, locuitorii suportind mai ușor vicisitudinile istoriei, ale vremurilor cînd harta țării glisa pe culmile munților dimprejur. Nici vremurile moderne n-au clintit prea mult din obiceiurile momirlanilor, atîta doar că ei au rămas mai puțini, tinerii plecînd pe vale în jos, spre minele și industria Văii Jiului. Cei care au mai rămas, cîteva sute de suflete, în majoritate trecuți de mult de prima tinerețe, își văd liniștiți de viața lor patriarhală, de creșterea vitelor, de cositul și strînsul finului, de adunatul zmeurei și al bureților de fag, de sperietoarele pentru ulii și capcanele pentru urșii care le jăfănesc ocoalele de animale, de viața lor care se măsoară în două anotimpuri — iarna și restul timpului. Casele sînt dispartate, ajung pînă sub poalele munților. Oamenii se întîlnesc rar, se văd și se salută cînd se mai adună la bufet sau la alimentara, tot acolo aflînd unul de la altul că lui Frățilă i-a luat ursul o oaie, că lui Ionase i-au venit cobii și nepoții sau că al lui Cîta abia a scăpat din ghearele ursului. Se întorc apoi la treaba lor și la pămîntul lor, ale cărui hotare numai ei le cunosc, după semne din moși strămoși aceleasi — stîncă aia răsturnată sau copacul ăla cu scorbura sau coveșca aia din lemn de fag — și nimeni nu-i învătă și nimeni nu-i împiedică să facă ce au de făcut, și ei chiar fac, după un ritual care se măsoară cu viețile de om.

De două ori a fost tulburat ritmul implacabil în care se desfășoară viața la Cîmpu lui Neag. Prima dată, acum vreo zece ani, cînd au venit construcții barajului de la Valea de Pești, așezat chiar în gura satului. Treaba a durat vreo cîțiva ani, pînă cînd impunătoarea

construcție s-a proptit între munți, adunînd în spatele său milioane de metri cubi de apă atît de necesară orașelor din vale. Odată cu terminarea barajului, liniștea de pe oglinda apei s-a răsfrînt asupra întregii așezări și viața oamenilor din Cîmpu lui Neag a reintrat în normal; pînă într-o zi din iunie 1980 cînd un uruit cu care lumea nu prea era obișnuită pe aici a izbucnit din chiar centrul satului, adunîndu-i pe oameni ca un sunet de trompetă: acolo un excavator își infiea colții în pămînt, începînd ceea ce astăzi se cheamă Cariera de cărbune Cîmpu lui Neag.

„Livrăm din cărbunele care nu există!“

Geologii descoperiseră în această zonă cărbune de suprafață, mai exact huliă, necesară termocentralei de la Doicești, de pildă. Și pentru că întotdeauna tinjîm după cifre sintetice, după un maximum de informații în minimum de cuprindere, trebuie să spunem că, pînă în prezent la Cîmpu lui Neag a fost vehiculat un volum de 5,6 milioane metri cubi masă minieră, din care s-au obținut 1,737 milioane tone de cărbune, excavîndu-se cu utilaje de suprafață, în trepte relativ concentrice, într-o spirală care coboară de la 856 m pînă la 746 m, cit este cota prezentă a ultimei vetre — deci o „groapă“ cu 110 metri diferență de nivel. Din cele patru microcarriere se scot zilnic, în medie, circa 4.600—4.600 metri cubi de steril, din care se obțin 2.200 tone de cărbune livrat, așa cum s-au pe-

trecut lucrurile în ziua de 29 iulie a.c.

Despre această carieră se pot spune foarte multe lucruri, între care cel mai important este, desigur, acela că produce cărbunele necesar țării cu un raport de descoperită apreciat ca acceptabil, adică de 2,59 metri cubi de steril pentru o tonă de cărbune. Din cauza lipsei de efectiv (lucrează aici doar 340 de oameni), productivitatea este de peste 140 la sută. Acestea sînt, în viziunea specialiștilor, suficiente argumente pentru extinderea carierei de suprafață și pentru trecerea, în paralel, la exploatarea subterană, începînd cu 1986. Aceste două intenții antrenează însă o mulțime de alte probleme care pun în lumină nouă invocatul aspect al rentabilității.

În primul rînd vor fi expropriate și strămutate din vatra satului aproape o sută de familii — aspect asupra căruia vom reveni.

În al doilea rînd, va fi deviat un pîruș, pe o lungime de 200 metri, după ce în prealabil va fi haidată (astupată) o diferență de nivel de 36 m, în care vor fi compactați circa 78.000 metri cubi de steril; pe acest „pat“ va fi trasată noua albie, cea veche urmînd să „dezvăluie“ prin excavare o rezervă exploatabilă de circa 280.000 tone de cărbune.

În al treilea rînd, perspectiva exploatării subterane obligă la astuparea tuturor „gropilor“ făcute pînă acum, pentru a se evita acumulările de apă care ar face imposibilă săparea galeriilor și orizonturilor miniere; cu alte cuvinte, mina va fi realizată sub un planșeu de steril a cărui compactare presupune, practic, readucerea înapoi a întregului steril transportat, și încă ceva pe deasupra. Din cîte ne-am putut da seama, problemele de azi ale carierei de la Cîmpu lui Neag se trag din faptul că aici s-a început

Un univers într-o așezare de forma unei flori de nufăr

treaba fără a fi explorată în totalitate și fără a fi prognozată exact multitudinea de aspecte pe care le ridică o asemenea investiție (ca să dăm un singur exemplu: pentru cele aproape două sute de autobasculante de 16 tone care forfotesc zilnic în sus și în jos, transportând ba cărbune, ba steril, a fost construit, cum e și firesc, un drum solid din beton, de vreo 15 km lungime; extinderea carierei necesită distrugerea acestuia și construirea altuia, de-a lungul albiei râului).

Însăși producția carierei se bazează pe prognoze și preliminări trimestriale, ea hrănindu-se, ca să zicem așa, din descoperirile proprii, în funcție de evoluția și involuția în volum a straturilor întâlnite de gura excavatoarelor. Această (re)orientare — nu chiar de la o zi la alta — a direcției de săpare ține de oamenii de aici, pentru că, așa cum spun excavatoriștii, „geologia e mai ceva ca meteorologia”. „Față de proiectul de execuție, precizează inginerul șef cu producția, tânărul Nicolae Turdean, actuala producție de cărbune e dublă, în timp ce prognozele inițiate prevăzuseră că ne vom încinde de mult porțile. Prin eforturile noastre, am ajuns să livrăm din cărbunele care nu există în documentații; dar dacă nu-l găseam? În plus, stratul conține cam 49,2 la sută cenușă, planificată avem 52 la sută iar real putem să scoatem, aproape 60 la sută, din cauza adaosului de steril care se face la împușcare și transport. Cu toate acestea, facem ca această carieră să fie rentabilă, deși mersul din aproape în aproape cumulează probleme complicate, ce ar fi putut fi evitate dacă întreaga lucrare ar fi fost croită corect și în totalitate, inclusiv prin anticiparea sau prevederea proporțiilor pe care le are astăzi”. Este o opinie la care a subscris, între alții, și primarul orașului Uricani (de care este arondat Cîmpu lui Neag), tovarășul Corneliu Bololoi.

Triumful rațiunii asupra inerției

Locuitorii au primit cu înțelepciune noua realitate impusă de cariera de cărbune. Simțul proprietății n-a anulat, în cazul lor, simțul ierarhiei, astfel încât au consimțit cu politețe să se intre în zona lor, chiar dacă „formele” respective au venit ulterior. Au acceptat să-și mute gardul pentru a face loc drumului pentru basculante, au acceptat să cedeze suprafața arabilă pentru a se depozita piatră, deși în acest fel a trebuit să-și pușcă cartofii mai departe, au acceptat să dea o mină de ajutor, cînd și unde puteau, muncitorilor de la carieră. Această suită de „da-uri”, de afirmații la toate solicitările — unele îndreptățite pentru răspunsuri negative — este întreruptă de un mare semn de mirare: trebuie să ne mutăm! Orice s-ar spune, nu este ușor să iei totul de la început, de la temelie,

Nicolae Turdean, inginer-șef la carieră: „Geologia e mai ceva ca meteorologia”.

Andrei Veceai, excavatorist: „Să duci soarele în cupă”

Șoferul Vienescu Gheorghe: „Eu lupt împotriva prafului”.

după munca a două sau trei generații. Necesitatea strămutării este înțeleasă, totuși, deși o mai judicioasă gândire inițială ar fi conferit alte perspective acestui gest care, cum se spune, trebuia să fie făcut ieri; deci graba e mare — și cu atât mai mare este și nedumerirea oamenilor. Noul primar al Uricanului, Corneliu Bololoi, este conștient de toate acestea și nu face economie de tact și de înțelepciune discutind cu fiecare din cei implicați toate aspectele problemei, dar problema, totuși, rămîne: unde punem școala, unde biserica, unde cimitirul, unde așezăm casele — mai în centru, dar cu spatele la soare, sau mai în munte, dar cu fața la soare? Sociologul Andrei Grip, de la Institutul Județean de proiectări Deva, împreună cu ing. Ana Bădulescu, de la un alt institut din Petroșani, și cu sing. Szemenyei Eva, responsabilă cu sistematizarea la Consiliul popular Uricani lucrează la trei variante de strămutare, cărora le vor fi detaliate avantajele și dezavantajele, cetățenii fiind cei care vor decide, în cadrul unei adunări populare special organizate, care dintre ele va fi și aplicată în practică. Totul se desfășoară în ritm intens, cariera se grăbește să dea la suprafață cărbunele de sub casele oamenilor, preparația Uricani așteaptă cărbunele de la Cîmp, Doiceștiul așteaptă cărbunele de la Uricani ș.a.m.d. Revoluția cere sacrificii, dar ele trebuie făcute cu cap — iată un lucru de care în seamă toți cei implicați în această istorică transformare a Cîmpului lui Neag.

Pentru că nimeni nu se mai împacă acum nici cu praful care înăbușă aici, mai abitir ca în Bărăgan, iarba, copacii, întregul peisaj. La fiecare trei minute trece o basculantă, timp de 20 de ore pe zi, doar între orele 3 și 7 așezarea respirind în liniște. Este un dans infernal, ca în jocurile mecanice cu fise, numai că aici locul mașinulelor e luat de basculante de 16 tone; „fisele” sînt bîgate de propria noastră nevoie de mai bine, de a avea mai mult cărbune, dar tre-

buie văzut exact care e prețul lor. Dintr-o posibilă stațiune montană (spargerca spre Herculanee ar fi și consacrat-o ca atare), Cîmpu lui Neag devine pe zi ce trece, sub ochii noștri și cu simțul plămînilor noștri, o localitate poluată cu praful — altitudinea, pădurile de brad și fag nemaiavind forța de absorbție a teribilului praful ce iese de sub coloșii pe roți. Adăugînd uzura cauciucurilor, a motoarelor, consumul enorm de motorină, tona de cărbune scos din carieră poate avea un preț de cost, desigur, încă rentabil. Calculele ar trebui, poate reuate, în contextul în care extinderea de care vorbeam necesită din nou volume impresionate de „masă minieră” vehiculată, cupă de cupă, cu excavatoare și autobasculante care sînt stoarse aici pînă la ultimul șurub. Oamenii de bună credință, al căror singur păcat este că nu sînt specialiști, susțin că, față de proporțiile pe care le va lua exploatarea de cărbune la Cîmpu lui Neag, mai potrivit ar fi un funicular sau o cale ferată, adică să se facă așa cum este în toate locurile din Valea Jiului unde se exploatează cărbune — și nu de ieri de azi. O nouă „experiență Căliman” nu este de dorit și ea mai poate fi evitată la Cîmpu lui Neag, deși pitoreasca așezare de odinioară are, într-un loc, o cavernă în care omul se vede cit o furnică și, în alt loc, un piemont de piatră și cenușă, răsărit din mijlocul unei verdeti de toată splendoarea, pe care trudesce fără încetare basculante și compactoare, amenajîndu-l ca pe un teren de aterizare a marșienilor.

Un mecanism se cere analizat din exterior

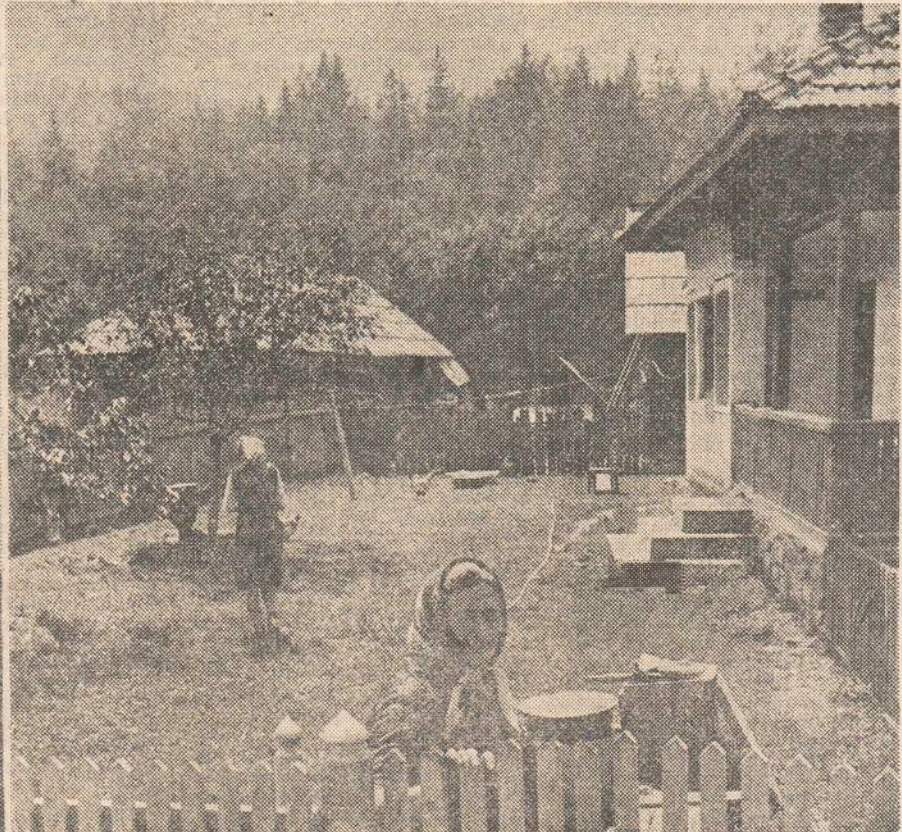
Privită în amănunt, munca la carieră se desfășoară precum

mecanismul unui ceasornic: fiecare mișcare a fiecărui om se desfășoară în fiecare zi pe aceeași trasee, în aceleași coordonate. Un excavatorist se rotește de sute de ori pe schimb cu utilajul său pentru a umple basculantele, un șofer face același traseu zilnic pentru a duce sterilul sau cărbunele în locuri bine precizate, unde face aceleași manevre pentru a descărca și a se întoarce pentru a lua totul de la început. Viața acestei stupide de proporții gigantice o fac „albinuțele” de 16 tone, temerarii șoferi ai „rabelor”, pentru care nici-o vreme și nici-o oră nu le este potrivnică în cursa lor tenace pentru tone kilometrice. Barabaș William are 25 de ani și a luat „covrigul în mină” cum se spune, de la vîrsta de 20 de ani. Suplu, jovial și destins duce „în spate” aproape 30 de tone, cu încărcătură cu tot, cu o lejeritate demnă de o cauză mai bună. Fiind printre cei vechi și cei mai merituoși, a primit de curînd de la Mișca o autobasculantă nouă — semnul distinctiv al șoferilor care s-au acoperit de glorie pe serpentinele de la Cîmpu lui Neag. Adesea se oferă să lucreze schimb prelungit, de la 7 dimineața pînă noaptea tîrziu și dacă-l întrebi cum rezistă îți răspunde zîmbind că manevrele sînt aceleași. Totuși, în această permanentă goană, pe trasee și cu mișcări ce frizează automatismul, se mai ivesc și oaze de reflecție, de meditație. Așa a „pățit” șeful brigăzii I, subinginerul Ioan Pleșa, care a găsit o soluție pentru a scurta un drum cu 1,5 km, cu șase curbe în „ac de păr”, economisind pentru întreprindere aproape 8 milioane de lei. Vienescu Gheorghe va intra în istoria localității prin eforturile supraomenești făcute pentru a pune „pe picioare” o autostropitoare a cărei prezență pe drumurile din Cîmp este necesară ca aerul. Cînd „rabla” a ieșit pe șosca lăsînd în urma sa stropi de apă, a fost întimplată cu urala de parcă s-ar fi

lansat o navă cosmică. Băbeanu Ștefan și Pătrașcu Pamfil, pentru că s-au dovedit cei mai inventivi în a-și repara utilajele, fără să mai aștepte intervenția altora, au fost desemnați să răspundă de întreținerea tuturor utilajelor din carieră, fiind coboriți de pe excavatoare la înălțimea răspunderii de mecanici de întreținere. Ritmul imprimat vieții și muncii din carieră este cu adevărat impresionant. Aici trebuie să fii și miner, și constructor de drumuri în viu, și specialist în drenări și foraje, și mecanic, electrician și hidraulician — meseriile nu se pot despărți una de alta, sau, mai exact, toți își dau cu părerea la soluționarea fiecărei probleme vișe. Mașinăria funcționează continuu, prin „simpla” acțiune a roților componente, a fiecărui om care-și știe, cum se spune, locul și rolul său, chiar dacă este ora zece seara și prezența autorității superioare nu se face simțită decît, cel mult, în subconștientul fiecăruia.

Prin zumzetul infernal al mașinilor, prin norii de praful care se potolește doar două-trei ore pe noapte, locuitorii din Cîmpu lui Neag își fac, totuși, datoria. Cum spunea primarul, „prezența industriei nu i-a demobilizat, i-a determinat să cultive fiecare bucățică de pămînt, să exploateze la maximum golurile alpine”. Ei cresc 500 de ovine, aproape 150 de bovine, porci, păsări, livrînd anual la stat 750 kg lînă, 500 kg caș, 200 hl lapte și peste 6 tone carne. Dificultăți de aprovizionare n-au fost pînă acum, fie iarnă, fie vară, chiar dacă, uneori, mașina cu făină de mălai nu ajunge și pînă aici, ca în luna trecută; baza o reprezintă ce-și cultivă și ce-și crește fiecare, cu toate că pînă acum au fost înghițite de carieră aproape 300 de ha teren arabil, altora 224 de ha fiindu-le rîndul în curînd.

Fotoreportaj de OCTAVIAN ȘTIREANU ■ PAUL AGARIC ■

Interior și exterior de casă țărănească sau spiritul gospodăresc la scara 1/1

Minerii de la Metrou

Circulăm, alergăm cu viteze mereu sporite pe deasupra, traversăm magistralele sub care ei se luptă cu roca și nu-i vedem. De mai bine de zece ani nu-i vedem! Dacă în momente mai liniștite ale forfetei diurne sau dacă noaptea ne-am lipi urechea de asfalt, am asculta atenți, poate atunci am desluși gilceava pikamerelor, ori foșnetul unui vis.

De ce atita discreție în toată această înclăștare a lor?

Să nu deranjeze!
Metroul, ca toate marile citorii românești, îl construim cu propria minte și sudoare; cu modestii, marii noștri anonimi, cei care își zidesc anii vieții lor în zidurile contemporane.

Intre ei sint și minierii.

Coborim la ei într-un lift, un fel de cușcă metalică, și pentru câteva ore vom scăpa de canicula de afară. Ne strecurăm printre sirme, cabluri prin care circula energia, vagonetii încărcati cu steril, ocolim o locomotivă, înaintăm dinspre Piața Unirii către Universitate, și mă străduiesc să rețin informațiile inginerului Ștefan Sevastian:

— Metroul, zice, pe marea majoritate a tronșoanelor s-a realizat și se realizează prin tunele subteran și numai pe anumite porțiuni, unde treaba asta se impune, se folosește metoda casetelor deschise, pornite de la suprafață. Metoda tunelurilor e mai ieftină, rapidă, cu implicații mai mici asupra gospodăririlor edilitare: nu deranjează cablurile, rețelele, alte instalații din subsolul orașului. Nu perturbă nici circulația de deasupra.

Acum, tunelistii înaintează pe ambele sensuri de circulație, către Universitate. Cei din tunelul din stînga, dinspre piață, sint mai avansați cu 165 de metri față de cei din tunelul unu, dinspre Bărăției. Distanța între ele, în latul magistralei, e de la 13 la 20 de metri. Drumul lor pe sub pămînt se indeapță spre stațiile Piața Victoriei — Aviatorilor — Platforma Pipera, magistrală care va fi dată în funcțiune la sfîrșitul anului 1987.

Am ajuns în fața abatajului, acolo unde, pe un fel de schelă înscrisă într-un cerc cu diametrul de 6,5 metri, care e și diametrul tunelului, lucrează, dispusi pe trei etaje, minierii. Minierii ca toți minierii, numai că aici, în subteranele Bucureștiului, munca lor e mai grea decît în oricare mină din țară. Am întrebât și eu: de ce?

„Fiindcă, zice maestrul Nicolae Irimescu, care răspunde de tunelul doi, în mai toate minele din țară munca în abataje a fost mecanizată. Aici, de gajarea rocilor, a pămîntului, se face manual, fiindcă nu s-ar putea altfel. Apoi, una e să sapi cu un munte în spate, care nu-ți ridică nici o problemă mai dificilă, și alta e să lucrezi în spate cu o... capitală!”

Tunelistii sint totuși ajutați de o mașină, un scut. Ce e un astfel de scut? O instalație, așa zice, infernală! Cîntărește cît un tren cu 20 de vagoane de cîte 10 tone fiecare: adică 200 de tone! Cutitul scutului, în forma cozorocului unei șepci (dar ce șapcă!), are 54 de tone. El taie roca.

Cum?
Uite, asist la un salt! Un ansamblu de 32 de prese hidraulice, un fel de caracatiță uriașă cu 32 de brațe, îl împinge cu o putere de peste 4000 tone-forță-metri! Cuțitul se înfige în pămînt, dar mișcarea e aproape imperceptibilă. Ne confirmă, totuși, înaintarea, roca, pămîntul care începe să se rupă din interiorul tubului și să necurgă la picioare. Pe măsură ce scutul înaintază, minierii perforază, rup din perete cu pikamerele, evacuează pămîntul cu lopetile, pe trei benzi, în vagonetii. Cînd s-a completat convoiul, o locomotivă cară vagonetii

pină la stație, de unde sint aduși la suprafață cu macarale puternice. Ajuns astfel la lumină pămîntul e încărcat în basculante și transportat la gropile de... pămînt. În 24 de ore, conform normelor din proiecte, minierii ar trebui să înainteze cu doi metri. În cazurile în care roca e instabilă, viteza de avans se prevede a fi redusă pină la 1,37 metri. În realitatea subterană a metroului, treburile stau mai altfel: realizările la zi ale minerilor-tuneliști ne demonstrează că au înaintat, în aceleași condiții de securitate prevăzute de proiect, cu trei, pină la patru, atingîndu-se unele virfuri de pină la șase metri!

— Cum? tovarășe inginer Ștefan Sevastian.

— Prin exploatarea intensivă a utilajelor din dotare, buna organizare a muncii, asigurarea asistenței tehnice în toate cele trei schimburi, că și în cadrul fiecărei echipe. Adăugați nivelul de calificare al oamenilor, dorința lor de mai mult, de mai bine.

Gheorghe Ciocan

Ștefan Sevastian

Ilie Andronic

Răspunsul, puteți observa, e stas. În cazurile astea îi revine sarcina reporterului să descopere nuanțe, dacă poate. Tunelind și eu prin conștiințele lor, mi s-au sugerat și alte idei. Gheorghe Sava, de pildă „un miner obișnuit, mi-a sugerat un fel de idee-nestemată, în stare să lumineze spațiul umed și întunecos de la zeci de metri adîncime:

„La chemarea aceea din ziar, la metrou a venit oameni cu bogată experiență în subteran. Știam și eu că aici o să fie mai greu decît în galeria Valea lui Stan, de pe Motru. Am venit, însă, spunîndu-mi că un om nu poate construi două metrouuri într-o viață. Eu lucrez la metrou cu toată familia: fiul meu, Gheorghe, e sudor; fiica, Virginia, e izolatoare; ginerele, Dumitru Mihalciuc, e electrician de front. Dar cu toate astea n-o să terminăm foi metroul și nici chiar copiii noștri. Vor trece mulți ani pină la finalul acestei lucrări, iar eforturile noastre vor întemeia, cred, o tradiție de care se va vorbi!”

Gheorghe Sava e născut în Dornești (Botoșani). Viața și-a presărat-o pe marile șantiere: la Lotru a făcut hidrocentrale, a tăiat rocă dintre cea mai dură zece ani; a urmat galeria Galben-Mușețoiu, din Gorj; a înălțat castelul de echilibru de la Lotru; de acolo, aici, în subteranele Bucureștiului.

— De la el din sat au plecat toți pe șantiere; pină și popa. Au rămas acasă doar bătrînele, intervine, cu un fel de ironie dulce, maestrul Irimescu.

— Nu de la noi, Irimescule, a plecat și popa pe șantier, ci din altă comună, Mileanca; ăia au venit cu toții la Lotru. Au stat pină au terminat Lotru și de acolo au plecat pe alte șan-

tiere. Cred că unii s-or fi întors și pe la cășile lor.

După trei ani, Gheorghe Sava, tunelistul, va merge la pensie și se va întoarce acasă, la Dornești. A ruginit broasca de cînd cheia nu s-a mai răsucit în ușă. Strigă pragul după el, prin țară, și el coborît aici, în galeriile metroului, nu-l aude. Simte un fel de gîdilitură în coșul picptului și crede că i s-au slăbit baierale. După puteri, care încă nu l-au părăsit, n-ar fi ăsta adevărul. Atunci trebuie să fie dorul, care reîncoltește, își spune în gînd. Și da drumul la cele 32 de brațe ale caracatiței uriașe, să mai înfigă o dată cozorocul în pămîntul trezit din somnuri milenare; să mai facă un salt.

— Cit e un salt? îl întreb pe Marin Postolache, miner, la tunelul unu.

— Nu mai mare de 20—30 cm. Cînd atingem un metru liniar, montăm cercul ăsta mare din beton, format din șase segmente. Segmentele le prindem între ele cu ajutorul buloanelor, echipate în așa fel încît să

zut că e de la frigider. Lacrimă, aburea paharul...!

Stau în fața straturilor de rocă (rocă impropriu zis fiindcă e doar pămînt), aici, în subteran, printre tuneliști. Imaginez pentru o clipă acel spațiu de mare sarmatică, pe care e așezat acum Bucureștiul, și parcă aud vuietul valurilor dispărute. Nu e vuietul acelei mări, ci mugetul metropolei, al coloanelor de mașini care, inebunite, cu motoare ambalate la maximum, încinse pină la punctul de fierbere al apei din radiatoare, vor să alerge, mereu să alerge. Gîndul mi-a ajuns prea departe, cred, pină aproape de Facerea lumii! Gîndesc la succesiunea unor realități naturale, a civilizațiilor pe același spațiu, mai corect spus pe acest spațiu. Gîndul aleargă de la vechea mare, la cîmpia care a apărut din mare, la cetatea care a apărut în cîmpie, omul care a apărut în cetate, gîndul aleargă ca gîndul, mășperii și-l chem înapoi, aici, lingă oameni. De la oameni aflu că în curînd tuneliștii vor trece

în abatajele din subteranele capitalei.

— Credeți că veți termina metroul pină la pensie? îl întreb.

Rîde pornit!

— La metrou o să mai aibă treabă și copiii copiilor noștri și alții care vor veni după ei. Sovieticii au dat primul tronșon în circulație în 1935, în Moscova, și lucrează la metrou și azi. Englezii au început metroul din Londra în 1864 și lucrează la el și azi. Dacă rămînem la aceste două exemple și e suficient — să credem că lucrurile nu vor sta altfel nici la noi. La metrou e treabă nu joacă! În zece ani, noi, românii, am dat în funcțiune peste 26 de kilometri și ne pregătim, la sfîrșitul anului acesta, să mai dăm un tronșon de peste 10 kilometri; deci 36! Dar aceste trasee nu reprezintă nici osatura de bază a viitorului metrou, fără să mai vorbim de inelele circulare care vor uni traseele principale.

Metroul e prima lucrare adîncimi din istoria Bucureștilor. Ce istorie a scos la suprafață? am întreb. Peste tot s-au găsit urme. Ceramică foarte multă, care a îmbogățit colecțiile muzeelor; în stația Sălăjan, aflu de la Gheorghe Sava, s-a găsit mandibula unui animal, de mari dimensiuni: poate preistoric? Pe tronșonul dintre Politehnică și Lușerului au fost scoase la suprafață alte rămășițe scheletice de animale, pardoseli din stejar, s-au identificat unele puțuri căptușite cu blăni de lemn. Pină la adîncimea de 6—7 metri, subteranele Bucureștiului au fost și sint, poate, o lecție de istorie. Au fost scoase, din letargia lor amănitoare și două bombe cu gaze, neexplodate din timpul celui de-al doilea război mondial. Le-au luat geniștii și le-au trimis la... fier vechi. Multe din aceste relicve s-ar fi pierdut poate, s-ar fi neglijat, în lupta cu timpul, cu procentele, dacă nu ar fi existat, aflu, un om de inimă, pasionat de urmele înaintașilor. Prietenii îi zic „arheologul”, dar el se numește Ovidiu Roiban, inginer. A amenajat, într-un birou, chiar o vitrină cu aceste relicve. Sigur, toate au fost preluate de specialiști.

În zona Spitalului Colțea, mă informa inginerul Ștefan Sevastian, minierii se așteaptă să se întilnească și cu alte urme subterane: un fel de hrube care, cel puțin așa cum se consemnează în literatură, ar fi comunicat cu vechiul palat de la Plumbuita. Prin aceste tunele, se spune, domnița Raluca venea de la Plumbuita, spre Colțea, cu carita. Istorie care așteaptă să fie confirmată, elucidată! Timp prefăcut în istorie! Civilizații așezate în straturi în somnul istoriei, scoase la lumină de lucrările altor civilizații, așa încît stai și te minunezi cum timpul aleargă după el însuși!...

GRIGORE MĂRĂȘANU

N.B. La plecarea din subteran, în ziua de 31 iulie, am extras, din rapoartele ce se pregăteau, următoarele: „Minierii bucureșteni sint în avans față de grafice cu lucrările din subteran. Toate tronșoanele de pe magistrala a II-a, între I.M.G.B. și Piața Unirii 2, au fost terminate la 31 iulie 1985. Se creează astfel premise sigure pentru darea în circulație a acestui tronșon de peste 10 kilometri la sfîrșitul anului 1985.

Se atinge astfel, obiectivul trasat de Congresul al XII-lea, care prevede ca la sfîrșitul anului 1985, Metroul București să însumeze peste 35 de kilometri.”

Era un raport muncitoresc, pe care minierii Metroului îl pregăteau să-l dedice Zilei minerului!

Meșteșug de artă, iubire de frumos

Sint doi. Doi pe o schelă într-un patruleter cu bolta ca o cutie de surprize, fremătind în culori ascunse de patina unui timp indiferent. Intre ea și capetele lor nu mai există spațiu și timp. Există doar arabescuri, frunze de laur, basoreliefuluri, medalioane, volute rafinate plâsmuite în calda materie a ipsosului. Există arta pe care o redescoperă și o fac să strălucească întocmai ca în vremurile ei de glorie. Există dăruirea la nesfârșit a unui meșteșug în care puținii se mai încumetă să intre și în care și mai puținii au mai rămas. Fragilă, complicată, în apele ei adânci se afundă doar marii înători.

Patruleterul împințit de schele, ca o Capelă Sixtină pentru un Michelangelo, este una dintre încăperile casei bucureștene de pe strada Oțetari nr. 2. O casă ca numeroasele altele din Capitala noastră ce ilustrează cât de necunoscut este încă Bucureștiul, ce mai trebuie descoperit încă; pentru a-i afla și descifra superbe valori de arhitectură. O casă ce ilustrează gustul rafinat al locuitorilor săi, desigur, desigur și faptul că chiar le dădea mina să comande unui Luchian să picteze pentru ei plafon și pereți de camere pentru locuit, întocmai ca la Versailles ori la Petrodvoret, să comande vitralii în Italia, să aducă meșteri renumiți pentru a le modela ștucaturi, dantele în fier, basoreliefuluri în marmură ori în ceramică. Casa din Oțetari nr. 2 — vila Matilda — a fost redescoperită de cei care au grijă de monumentele noastre, a fost înscrisă pe lista valorilor de patrimoniu și astfel supusă unei atente opere de recuperare și restaurare. O superbă operă de artă murea încet-încet și anonim într-un colț de București, luind odată cu ea un colț din istoria lui. Dar iată, nu e lăsată să se stingă. Inegalabila operă de reînnoire a urbanismului românesc, operă inițiată și desăvârșită în Epoca Ceaușescu, se cuprinde, de asemenea, cu cheltuieli însemnate, și aceea a revitalizării a tot ceea ce este deosebit și important în fondul de construcții, în zestrea de arhitectură a tuturor localităților țării. Parte din întregul istoriei și sentimentelor noastre, roua sufletelor și simțirii noastre.

Cei doi nu sint împovărați de ani cum s-ar putea crede, ci doar de iubirea lor de frumos, de patina pentru meșteșugul căruia i s-au dat. Tiberiu Mircea — ochi de un albastru metalic, barbă și păr stufoși ca în vremea „plaine-air“-ului de la Barbizon — răsucesc între degete mica sculă de lucru numită lansetă, privind-o de parcă atunci ar descoperi-o — deși tehnician constructor nu se poate despărți de meșteșugul deprins în vacanțele școlare din minile, truda și dragostea unui mare slujitor al lui, cumnatul său, pe care-l ajută. Ieseau din minile acestuia sculpturi veritabile, ceea ce îl fascina și-l atrăgea irezistibil. Sint 20 de ani de când noul meșter format îl slujește la rindu-i, îl oficiază zilnic în uitare de timp și de sine. 20 de ani pe schele, cu lanseta în mină ori modelind ipsosul cu virful degetelor, lăsând în urmă viața și gloria unei arte. A făcut parte din echipele de muncitori specializați în restaurări a fostei Direcții a monumentelor care, după reorganizare, s-a destrămat, din

păcate, iar astăzi, cind grija pentru monumente este atât de vie și de necesară, sint regăsiți anevoie iar cei mai mulți și-au „pierdut mina“. A lăsat în urmă, în urma sa — lucrind egal între marii virtuozii ai meșteșugului, la recompunerea unor momente de tensiune și de glorie ale istoriei noastre — Monumentul de la Adam Clisi, toată dantelăria în stil renașterist, baroc, ori rococo de la Casa Assan (Parcul Trandafirilor din Calea Dorobanților), Palatul Șuțu (Muzeul de istorie și artă al municipiului București), de la casa Toma Stelian (din Kiseleff 10, fostul sediu al Uniunii Scriitorilor), de la Casa Bradagriu (fostul cinematograf Aida, azi Casa de cul-

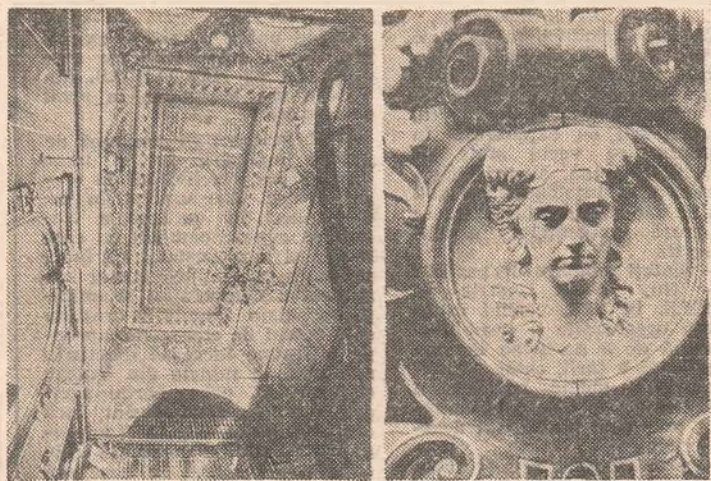
restaurări unde ipsosul a avut rolul vioarei întâi, mai mult chiar, a solistului, în orchestra meserilor ce le-au reînălțat în autenticitate și în scara monumentalității: casa Toma Stelian și casa din str. Cobălcescu, vizavi de Cișmigiu. Dar niciăieri n-a trăit emoții mai depline, parcă un permanent frison și permanente semne de întrebare ca aici, la casa din Oțetari nr. 2. Fiecare gest, fiecare mișcare a lansetei pe ștucatura aurită de la marginea tavanelor este ca o electrocutare. Brițele din frize de laur și mirt din majoritatea camerelor cuprind medalioane cu scene de gen, cu compoziții de stil rococo, pictate de Luchian sau, în orice caz, avind coloritul ales și indicat de acest virf inegalabil al coloriştilor români moderni. Copilul educat lângă artă, copilul trăind în preajma artei e cutie de rezonanță. Un mare meșter se naște.

Este, fără îndoială, meritul și lauda I.C.R.A.L. „Vitan“ care i-a reunit pe mulți dintre meseriașii — ipsosari, feronieri, țimplari, zidari, mozaicari — echipelor de la fosta Direcție a monumentelor, creindu-și un nucleu propriu de restauratori, singurul din Capitală și, se pare, singurul din țară, asumindu-și o treabă atât de grea, dar și atât de nobilă. Este meritul și lauda directorului acestuia, Constantin Ploaie, care și-a asumat toată răspunderea unei atari misiuni delicate și întotdeauna controversate, pline de riscuri. Dar, precum românul spune, cine nu riscă nu câștigă, I.C.R.A.L. „Vitan“ odată cu prestigiul său, câștigă, recâștigă atâtea prețioase valori pentru patrimoniul culturii naționale. Ne restituie case uitate, case degradate, monumente multă vreme ignorate ce se stingeau ireversibil lăsând în urma lor palidele amintiri ale celor ce le mai știau.

Cine trece azi pe lângă schelăria ce încorsetează Biblioteca Centrală Universitară din Piața Republicii să știe că acolo, pe schele, lucrează, pentru strălucirea altui monument, meseriașii de artă ai I.C.R.A.L. „Vitan“. Ca și la casa din strada Cristian Tell colț cu Biserica Amzei, casa Mița Biciclista, casa primei femei române care a mers pe bicicletă, o temerară, iată, și în gustul pentru lucrurile frumoase, ca și la cea din strada Remus nr. 6, construcție în stil românesc de o rară superbie, ca și pe lângă cea din Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 23, prima clădire a Senatului, unde se întrunea intilul Parlament al statului român modern, de la tribuna căruia vorbea pentru viitorul său C.A. Rosetti, ca și la restaurarea construcțiilor din Mintuleasa 10 și Stelian Spătaru 10, ca și la interioarele Muzeului de istorie al municipiului București, unde se refac fresce și picturi ce rivalizează cu cele mai renumite din palatele Europei. Și de aici mai departe... Mai avem, mai avem monumente de restaurat, unele își așteaptă chiar de cam multă vreme rindul, cum este Hanul Gabroveni de pildă, asupra căruia timpul a săpat atât de adânc.

Vremea lor a venit, vremea lor este neuitarea. Vremea lor este viitorul ca al tuturor marilor creații ale poporului ce-și regăsesc perenitatea în fapte de glorie ale Epocii Ceaușescu.

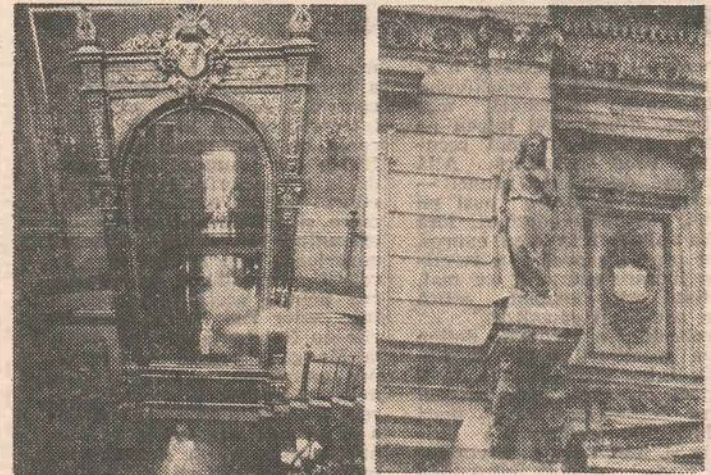
CICI IORDACHE-ADAM ■

Să ne înălțăm (privirile) spre măreția tavanelor din palatul ce adăpostește Muzeul de istorie și artă al Municipiului București

Un ipsosar la masa de lucru: Alexandru Avram

Să învățăm a descoperi Bucureștiul Pe aici au trecut ipsosarii. Fațada restaurată a Hotelului Bulevard

Fotoreportaj de PAUL AGARICI ■

Clinica medicală numărul 1 din Cluj-Napoca nu-mi era necunoscută — de ce n-aș mărturisii-o de la bun început? — atât ca instituție științifică ilustră cât și ca așezământ de sănătate. Cu șeful ei, una din marile personalități ale lumii medicale de azi, prof. dr. docent Roman Vlaicu, avusesem prilejul să realizez o convorbire pentru o publicație studentescă încă acum vreo 12 ani cind nu definea această funcție. M-a uimit și atunci, cum mă uimește și acum, cultul pentru celebrul său înaltaș la pupitrul de comandă al acestei clinici, inegalabilul profesor Iuliu Hațeganu, prezent pretutindeni din portretul ce domină un perete al cabinetului meritosului său urmaș, la busturile din curtea clinicii.

Și cu toate acestea, iată, mă simt obligat să pun mina pe condei, în urma unei întâmplări nefericite: o criză de anghină pectorală atroce, pentru care a trebuit să recurg și la salvare. Adevărul e că ajunsesem imediat după sosirea mea dintr-o

deplasare fulgerătoare dus-în-tors la Zalău să-l anunț pe profesor de intenția mea de a-l consulta să văd starea insuficienței cardiace, după cele două infarcte pe care le-am suportat. Prevăzător, profesorul, deși îmi anunțasem vizita pentru a doua zi, îl prevenise pe medicul de gardă că s-ar putea să apar în clinică și peste noapte, constrins de o criză pricinuită și de obosala pe care o suportasem.

Uite-așa medicul Petru Mircea, care nu e altul decit fiul scriitorului și prietenului meu din tinerețe, Dumitru Mircea, s-a pomenit cu mine, la miez de noapte, pe patul camerei de gardă, bintuit de o durere care-mi tăia răsuflarea, scormonindu-mă în piept, în brațul sting și oprindu-mi-se-n gît (să mă lerte profesorul, că poate nu sint prea exact în anamneză!) Salvatorul meu, care mi-ar putea fi și fiu, deși nu s-a pierdut cu firca, avea broboane de sudoare pe frunte, a făcut mai întâi investigațiile care să indice sau să excludă un posibil infarct

(care mă teroriza, fiind al treilea). Totul s-a dovedit a fi numai o criză anginoasă puternică, și încă una care a cedat abia la două injecții bine alese

OAMENI lângă oameni

de iscusitul medic, pe care-l știam și ca unul din cei mai pricepuți în ecografie (Să-mi fie permis să relatez una din marile sale intuiții: la o internare, făcându-mi ecografia părții abdominale, mi-a spus că e posibil să am o litiază biliară care nu se vede din pricina gazilor de

după masă. La internarea următoare, peste câteva luni, litiaza mi-a apărut în toată nudităea ei pe ecranul monitorului ecografic).

Dar așa face o greșală neiertată dacă nu i-aș aminti pe doi dintre principalii colaboratori ai profesorului, conferențiar dr. în științe medicale Emilia Macavei și Nour Olinic. Știința de a leui a acestuia din urmă am avut prilejul să o cunosc pe o afecțiune a mea gravă, un edem pulmonar acut, cind ore întregi nu m-a slăbit din atenție, înscindându-i-se în spital, cum se întâmplă în mod curent. Pe conferențiară Emilia Macavei, pe care am urmărit-o o dată conducind cu știință lucrările unui doctorat în medicină, am remarcat-o și ca simplu medic de gardă, trecind de la patul unui bolnav la altul, spre a-i ușura suferințele de peste noapte.

Desigur, Clinica Medicală Nr. 1 Hațeganu, cum ar trebui să se scheme fie și din acest an cind s-a sărbătorit centenarul năstării multilateralului om de știin-

ță, este în același timp și o importantă rampă de lansare a unor noi idei pe orbita medicinei, profesorul dr. docent Roman Vlaicu ilustrându-se în mod strălucit în acest domeniu pe tărîm național și universal. Calitatea de a fi cel mai mare veghetor al inimii umane de la noi din țară i-au conferit-o succese uneri incredibile. Dacă cel care subsemnează aceste rânduri n-ar fi beneficiat de clarviziunea sa diagnostică și de terapeutică eficace, așa putea să-tribui investirea profesorului cu asemenea virtuți legendelor. Fiindcă acest fiu de moț, tenace și clarvăzător, a devenit legendar pentru mulți din foștii săi pacienți. Ceea ce vrem noi să afirmăm de data aceasta nu e răsunetul internațional al multora dintre descoperirile sale, ci un merit simplu, pe care îl are nu numai dumnealui ci întregul colectiv pe care-l conduce: acela de a face o medicină eficientă, tonică, la patul bolnavului.

NICULAE STOIAN ■

„Totul e să fim încrezători în forțele noastre“

Interviu cu maestrul minier **Cornel Rusu, președintele Comitetului orașenesc Vulcan al O.D.U.S.**

— Unde lucrați?
— La sectorul 10 aeraj și rambleu, întreprinderea minieră Vulcan.

— Din cite știm, imaginea tradițională despre mineri este a unor oameni vinjoși, înalți, puternici — ceea ce nu prea e cazul cu dumneavoastră.

— Pentru a lucra în mină nu trebuie să fii nu știu cit de mare, munca te formează, până la urmă. În plus, în mină, la gradul de mecanizare la care s-a ajuns, se cere din ce în ce mai mult cap, pricepere, cunoștințe de specialitate, să cunoști și să știi ce faci. Altfel, se întâmplă ca în povestea aia cu „degeaba ai aici dacă n-ai aici“, și tragi semnalul! De exemplu, un vagonet deraiat poți să-l repui și de unul singur pe linie, dacă știi cum, nu e nevoie atît de forță cit de pricepere.

— Nu v-a fost niciodată teamă cînd lucrați în subteran?

— De felul meu sînt mai curajos. Totuși, o singură dată mi-a fost frică să mă mai întorc la locul de muncă. Ce se întimplase: la o prăbușire con-

trolată, golul nu s-a închis pînă jos, rămăsese o boltă sub care lucram noi. În astfel de cazuri, muntele nu apasă ci lovește, de multe ori cu efecte distrugătoare. Vă imaginați în ce tensiune lucram, cu toate simțurile hipertrofiate, atenți la cele mai mici zgomete ale muntelui, minierii știind să stabilească natura fiecăruia și să distingă pe cele nepericuloase de celelalte.

Cînd am ieșit, m-am dus la doctor și i-am spus că sînt răcit, dar frica se citea pe fața mea de la o poștă. Mi-a dat un calmant, în sfîrșit, m-a liniștit și a doua zi m-am dus la sut fără probleme.

— Nu mă puteți convinge că viața în subteran este frumoasă, că acest sferi de veac de cînd lucrați în mină a trecut pentru dumneavoastră ușor și lin, fără nici-un fel de probleme.

— Am să vă contrazic; viața în mină este frumoasă, dar și grea, numai că, la fel ca în orice meserie, și pe cea de minier trebuie s-o practici ca s-o înțelegi. Miza noastră, pariul cu

viața, de fapt, este să învingem muntele — lucru extrem de greu, dar care îți dă satisfacții deosebite, pe care le poți trăi numai dacă ești în cauză. Mina prezintă la tot pasul pericole și nu puține sînt situațiile mai deosebite, dar totul este să fim încrezători în forțele noastre, altfel nu se poate.

De pildă, a trebuit să stingem un foc în subteran. Un foc în subteran este ca o scamă pe creier — nu poți să-ți vezi de treabă pentru că mereu îți vine în minte. Focul era vechi de vreun an de zile, toată lumea era stresată în ultimul grad de prezența lui. Mi-am asumat răspunderea să supraveghez lucrarea de stingere a lui, cel mai mare pericol prezentîndu-l în astfel de situații contactul cu

gălăgioși, pîrindu-li-se că li se cuvine totul. E vorba de disciplina noastră interioară, care există și trebuie să existe în orice loc de muncă. De aceea, noi, minierii cu experiență în subteran, cu vechi state de serviciu la mină, avem datoria morală să-i înțelegem pe noii veniți, dar și să-i ajutăm să se integreze exigențelor acestei meserii.

— Sînteți membru de partid?
— Nu, m-am înscris în O.D.U.S. în 1979, vîzînd în această organizație o posibilitate reală de a participa la viața politică a țării, chiar nefiînd membru de partid. În 1980 am fost ales președinte al Comitetului orașenesc Vulcan al acestei organizații.

— Cîți membri are și cum își desfășoară activitatea orga-

— Îmi puteți da cîteva exemple, cîteva argumente ale credibilității pe care O.D.U.S. din Vulcan și-a cîștigat-o în ochii cetățenilor?

— Majoritatea se preocupă de gradul implicării lor în buna desfășurare a activității în orașul nostru. Am umblat în întreprinderi, în cartiere, a trebuit să cunosc oamenii cu care lucrez și am constatat că foarte mulți au înțeles rostul organizației democratice și unității socialiste. Populația orașului este destul de eterogenă, aproape o șesime lucrează efectiv în subteran, la minele din Vulcan și Paroșeni, preocupările agricole ale locuitorilor sînt încă destul de pregnante, deși aproape 90 la sută din populația Vulcanului s-a mutat în case noi — iată cîteva factori ce impun o acțiune complexă de armonizare a intereselor tuturor locuitorilor. Nu de puține ori, prin intermediul O.D.U.S. au fost formulate și soluționate probleme de larg interes pentru orașul nostru, prezența membrilor O.D.U.S. făcîndu-se simțită îndeosebi la amenajarea spațiilor verzi (cca. 145 000 metri pătrați), a unor terenuri sportive și locuri de joacă pentru copii, la acțiunile de colectare și valorificare a materialelor refolosibile ș.a.m.d.

„Tribuna democrației“, pe care o organizăm lunar pe cartiere și întreprinderi, a abordat nu demult probleme de sistematizare (unde plasăm casa de cultură și noua școală generală), de sănătate și legislație medicală (ridicată îndeosebi de colectivul de mineri), de exploatarea și întreținerea fondului locativ de stat (care preocupă în foarte mare măsură pe majoritatea locuitorilor).

OCTAVIAN ȘTIREANU

Tribuna democrației

nizația pe care o conduceți?

— În Vulcan sînt 3160 membri ai O.D.U.S. și 25 de comitete ale acestei organizații. Începutul a fost, desigur, mai greu, intrucît oamenii trebuiau lămurii despre rosturile acestei organizații și despre posibilitățile de participare pe care ea le oferă tuturor cetățenilor. În consolidarea organizației noastre un mare sprijin am primit din partea organelor locale de partid, a președintelui Consiliului orașenesc al F.D.U.S., tovarășul Vasile Pupăzan, astfel încît acum putem spune că organizația noastră își îndeplinește bine atribuțiile pentru care a fost înființată.

leri căutam vinovați, azi căutăm soluții

În urmă cu numai un an și jumătate-doi, șantierul din Mangalia se bucura de trista faimă a unui spațiu al crasei indisciplinări, al muncii în dorul lelei, -colectivul de aici fiind considerat — fără drept de apel — incapabil să rezolve într-un mod cit de cit onorabil această neplăcută stare de lucruri. S-a mers pînă acolo încît, cu un aparat de filmat bine ascuns, s-au tras metri buni de peliculă, imortalizîndu-se felul de a a se lucra, calificat, la acel moment, ca... incalificabil. Imaginile au fost proiectate la o plenară a Comitetului județean de partid Constanța și au făcut obiectul unei severe analize. S-au căutat tot felul de soluții — de la cele foarte drastice (sanțiuni severe și multe, ajungîndu-se pînă la desfacerea contractelor de muncă) la altele, de-a dreptul fanteziste (aducerea, de la celelalte șantiere navale din țară, de echipe de muncitori coordonate de inginerii-șefi ai unităților de unde proveneau aceste echipe, fapt descris, cu amuzament, de un navalist la modul acesta: „dacă aruncați o piatră în curtea șantierului, loveai cel puțin doi ingineri-șefi!“) —, dar situația era încă departe de a se rezolva. S-a luat atunci măsura — inspirată — ca șantierul să fie direct subordonat întreprinderii de construcții și reparații de nave din Constanța (o unitate recunoscută pentru modul său de lucru — serios și competent). A fost detașat de acolo un nou director și cîteva specialiști (era în iunie '84), dar nu s-au întrezărit, imediat, mari schimbări, pînă cînd, încetul cu încetul, s-a ajuns ca Șantierul naval din Mangalia să se transforme din oia ne-

gră în veritabil performer. Dacă în 1983 n-a fost construită aici decît o singură navă — considerîndu-se că aceasta ar fi puterea de execuție a colectivului —, în acest an au ieșit, de pe docuri, pînă în prezent, două; prima dintre ele — „Baraoli“ — trecînd cu succes probele de mare și urmînd a fi livrată Navromului, iar cealaltă — „Baraoli“ — fiind lansată la apă după nici patru luni de muncă, veritabil record al șantierului și adevărată performanță în sine, în cazul unui vas de 65 000 tdw. Cum s-a ajuns aici? Ce s-a întimplat cu șantierul și, desigur, cu oamenii lui? Iată ceea ce am încercat să aflăm de la cîteva dintre aceia care sînt recunoscuți de către întregul colectiv ca principali artizani ai unei mari și importante victorii — victoria spiritului muncitoresc autentic.

Momentul de vîrf și, în același timp, momentul în care s-a și spus lucrurilor pe nume a fost cel al ședinței de producție care a urmat lansării navei „Baraoli“. Maistrul Constantin Dinculescu a spus atunci simplu: știți cum se explică încrederea pe care am început s-o căpătăm în noi înșine? Prin schimbarea unui anumit mod de a gîndi. Dacă pînă acum căutam vinovați, astăzi am ajuns să căutăm soluții! Este, să recunoaștem, o schimbare plină de semnificații, dar pînă să se ajungă la ea au fost necesare străbaterile a numeroase etape, depășirea multor greutăți pricinuite de acel mod anume de a înțelege munca și răspunderea fiecăruia. Economistul Gheorghe Tuțianu, șeful comisiei de control al oamenilor muncii, spune, ca în glumă, că această comisie pe

care o conduce și-a cam depășit atribuțiile. „Noi am înțeles controlul oamenilor muncii ca pe o formă, și, în același timp, o modalitate eficientă de a suda colectivul și de a dovedi că ne preocupăm — ca proprietari, producători și beneficiari — tot ce se întimplă în unitatea noastră. Asadar, achitîndu-ne așa cum se cuvine de sarcinile noastre clare (buna aprovizionare a cantinei și a microcantinei, calitatea servirii, starea de curățenie și de bună funcționare a tuturor instalațiilor din cele cinci cămine de nefamiliști de care dispunem etc.), ne-am îndreptat atenția și spre alte aspecte, țînd de munca și viața oamenilor noștri, ale tovarășilor noștri. De pildă, una din marile probleme era aplicarea corectă, în baza celei mai

se poate — au determinat o asemenea sudură a colectivului încît, spun muncitorii mai vîrstnici, atunci cînd intrau pe poartă parcă nu-și mai recunoșteau locul de muncă. Altă atmosferă decît pînă atunci — cu oameni destinși, puși pe treabă, rămînd adeseori, fără să fie solicitați în mod expres, peste program pentru a termina o lucrare sau alta, ce mai, cu totul alți navalisti, adică niște adevărați navalisti.

Șantierul din Mangalia deține cîteva recorduri, deloc de neglijat, între celelalte șantiere similare din țară. Este cel mai întins, deține cele mai mari fonduri fixe (peste două miliarde și jumătate, care vor deveni curînd aproape patru după darea în funcțiune a unui nou doc, foarte mare și modern) și,

muncă și o mai bună pregătire a muncitorilor. Tot comisia de control a oamenilor muncii a întreprinderii a sesizat conducerea că s-au organizat doar foarte rar examene de trecere de la o categorie la alta, muncitorii care aveau vechime mare și erau foarte pricepuți, executînd lucrări de categorii superioare celei în care erau încadrați, arătîndu-și nemulțumirea pentru această ignorare a intereselor lor firești. Măsurile au fost luate imediat, acum la Mangalia organizîndu-se lunar asemenea examene. S-a avut în vedere și recompensarea tinerilor merituosi, mai ales a celor care reușesc la examenul care le atestă cunoștințele în domeniul sudurii și le oferă dreptul de a suda pe un vas. Tot o formă de recompensă, de această dată cu tentă sentimentală, a fost și hotărîrea ca fiecare vas să fie botezat de muncitorul care va efectua cele mai multe ore suplimentare, această cinste revenîndu-i, pentru nava „Baraoli“, foarte tinerului Georgea Vrînceanu, de numai 18 ani! Da, se poate, e destul loc pentru inițiativă, pentru efort constructiv și chiar pentru gesturi tandre, chiar dacă ele tot muncă înseamnă. Directorul Gh. Chitic povestește cu emoție că, într-o duminică, doar cu două-trei zile înainte lansării la apă a „Baraolului“, venind pe șantier a văzut sute și sute de luminițe ale aparatelor de sudură împinzînd vasul. S-a bucurat, desigur. Dacă spunem adeseori, cu admirație, că un om a știut să primească demn o înfrîngere, să admîrăm, de această dată, și modul în care oamenii Șantierului naval din Mangalia au știut să primească o victorie: începînd lucrul la o altă navă, tot de 65 000 tdw, executînd lucrări de reparații (care nu fuseseră inițial prevăzute), gîndind deja spre contractele anului viitor și acționînd așa cum au învățat s-o facă în ultima vreme — cu optimism, luciditate, elan și bărbăție.

DAN MUCENIC

Controlul oamenilor muncii

stricte legalități, a acordului global. Pentru asta, am făcut numeroase ședințe-școală cu maistrii, cu toți conducătorii de formații de lucru și, cu creta în mină, în fața tablei, ne-am pus de acord cu prevederile legale. Mai departe — pentru că am mers mai departe — ne-a interesat, așa cum cred că e firesc, și producția. Ce fel de control al oamenilor muncii e acela care nu-și pune, ca principală problemă, problema numărului 1 a întreprinderii — producția? Ajungînd în acest punct al discuției, directorul șantierului, tînărul inginer Gheorghe Chitic, s-a simțit dator să intervină, precizînd că situația care poate fi întîlnită astăzi în unitate se datorează — în chip decisiv — modulului în care a știut să colaboreze între ele toate organizațiile politice, de masă și obștești din șantier. Comuniștii, uteciștii, membrii O.D.U.S. — animați de aceeași dorință, de a dovedi că

mai ales, este cel mai tînăr — atît ca dată a înființării, cit și ca vîrstă a celor ce lucrează aici. De aceea, modul în care se realiza integrarea tineretului a fost privit cu un plus de atenție. Paul Hirțescu, șeful secției I docuri, tînăr și el, povestește despre modul în care unii maistri căutau mai curînd să-i îndepărteze pe tineri de șantier decît să-i apropie. A fost nevoie, ca, în acordarea calificativului maistrilor, să se aibă în vedere și criteriul numărului de muncitori crescuți de ei și rămași după aceea în șantier. S-a văzut atunci că, deși la fel de priceput profesional ca și colegii săi Bărăscu, Broască sau Dinculescu, maistrul Osip nu se îngrijește de tinerii aflați sub îndrumarea și, de ce nu, sub oblăduirea lui. Constatînd, deci, maistrii că și acest aspect e serios luat în considerație, lucrurile au prins a se schimba în bine, determinînd o stabilizare a forței de

POPORUL, ADEVĂRATUL FĂURITOR AL CULTURII SALE

O cultură nu se naște din goluri. Până să apară primele forme de manifestare ale creației culte, instinctul creator al poporului a prins contur în forme durabile și semnificative pentru spiritualitatea sa și este o probă evidentă că folclorul nostru, în ciuda anonimității sale, a coagulat tot ce are mai reprezentativ și mai viguros colectivitatea. Pe fondul acesta de creație populară a apărut creatorul individual care nu este altceva decât cristalizarea patosului colectiv în opere particulare. Diversitatea uriașă a culturii noastre se regăsește însă în specificul popular, înțeles desigur ca tipar mental și spiritual, care a stimulat și continuă să stimuleze elanul creator într-o indestructibilă legătură cu etnia.

Între cultura populară, imbinată de fundamentul nostru arhaic, și formele ei culte nu este, în fond, nici o discrepanță, fiindcă la baza amândurora stă aceeași spiritualitate și a pretinde că opera individuală e autonomă înseamnă a elimina cadrul autohton din care s-a ivit. Proiecția populară a culturii nu vine, așadar, numai din vechimea acesteia, ci din omogenitatea ei fundamentală, din efortul colectiv al emulației. Astfel trebuie înțelese resorturile creatoare ale poporului, în sensul că individualitatea vine din comunitate, așa cum vegetația își trage seva din pământ. Cultura unui popor este chiar opera poporului, adevăr fundamental și incontestabil, reafirmat recent chiar de președintele țării, adevăr care poate fi considerat un blazon pentru creația noastră, diversă dar unificată launtric de efortul comun al afirmării.

Când G. Călinescu a strâns în opera sa fundamentală imaginile reprezentative ale literaturii noastre, el a înțeles foarte bine că varietatea se sprijină pe stratul solid al spiritului nostru popular, aceasta nefiind decât imaginea contemporană, stilizată și rafinată, a vechimii culturale. Evoluția n-a distrus spiritul durabil care dă personalitate culturii, ci l-a intensificat tocmai prin adâncirea individuală, prin explorarea atentă a specificului național în care se regăsește poporul.

Pentru cine pune laolaltă toate izbinzile culturii române, lese ușor la iveală fizionomia particulară a creației, fără discrepanțe și malformații, fiindcă nimic din afara voinței de creație a poporului n-a răzbătut în organicitatea launtrică a culturii. Chiar când formele de înnoire cele mai acute s-au făcut simțite, radicalismul n-a exclus continuitatea, și nici n-ar fi fost cu puțință, fiindcă tot ce istoria noastră culturală a înregistrat de-a lungul vremii poartă amprenta inconfundabilă a matricei spirituale. În fond, separația dintre substratul popular și cel cult al creației are doar o rațiune metodologică, diferența fiind la fel de specioasă ca și aceea dintre formă și fond. În adâncul culturii noastre, resursele creatoare ale poporului leagă totul ca o pinză freatică, unificând și consolidând imaginea spiritului creator.

Răsfrângerea voinței de creație a poporului în opere proeminente vine din chiar resursele lui spirituale, din elanul exprimării superioare, vine în fond din necesitatea conturării unei identități inconfundabile. A produce artistic fără ambiția recunoașterii în datele fundamentale ale creației înseamnă a estompa tocmai personalitatea creatoare, și în acest elan spiritual al poporului stă întreaga ambiție istorică a sa. Creatorii de cultură sînt, în fond, expresia particulară a poporului.

Nu există operă de artă, indiferent de înfățișarea ei estetică, în care să nu se fi imprimat și coagulat, în formele cele mai adânci, efortul creator al poporului, idealurile lui esențiale și perene, căci durabilitatea și profunzimea n-au exclus niciodată sensul evolutiv, emanciparea artistică, înnoirea. Ele au dat permanență și originalitate, așa cum limba a menținut nealterată identitatea. Substanța creatoare e a comunității, fiindcă cultura poporului a făcut-o.

VIOREL COSMA:

„Compozitorii români au aflat în Enescu un exemplu excepțional“

— Presupun că lucrați cu o rigoare desăvîrșită, stimate Viorel Cosma, fiindcă văd aici la dumneavoastră un fișier imens, cum n-am văzut decît în bibliotecă. Cită muzică începe în aceste fișe?

— De aproape patruzeci de ani, mai precis din 1946, de cînd am început să mă ocup sistematic de muzicologie, mi-am format un sistem de lucru foarte exact pentru a avea la îndemînă informația necesară. La început mi-a fost neînchipuit de greu, fiindcă a trebuit să fișez toată presa muzicală românească, însă pe parcurs, cînd am ajuns la zi cu documentarea, singura problemă a rămas aceea a disciplinei intelectuale. Așa am ajuns să string în aceste cutii pe care le vedeți tot ce s-a scris despre muzica românească și, dacă-mi cereți acum, de pildă, să vă ofer cel mai anecdotic amănunt, nu mi-e deloc greu s-o fac. Iată, aici am zece plicuri numai despre Constantin Brăiloiu. Fiecare conține cite cincizeci de fișe, ceea ce înseamnă, nu-i așa, 500 de fișe în total. Trebuie să vă spun că lucrez după toate regulile biblioteconomiei, căci altfel n-ar fi fost posibil să scriu cincizeci de volume și să redactez alte 15 volume care asteaptă tiparul. Fiindcă vremea trece și nu mai sînt la vîrstă la care pot să aștept, am făcut deja un contract pentru a publica anual cite un volum din enciclopedia exhaustivă a muzicii românești pe care sper

s-o văd încheiată. Am în casă toată informația necesară și nu exagerez deloc dacă vă spun că puțini muzicologi din țară posedă o asemenea documentație. Pe lîngă aceasta însă am un program de muncă foarte ordonat. În fiecare zi, la ora 8,30 sînt la masa de lucru unde întîrzii pînă noaptea tîrziu. Scriu zilnic douăzeci și cinci de pagini, fie cronici muzicale, fie studii și articole.

— Cu foarfece asta uriașă de pe birou ce faceți?

— Să nu credeți că-mi tai unghiile! Eu urmăresc toată presa contemporană și fiecare articol care se referă la muzică îl decupez pentru a fi la zi cu documentarea. Nu-mi scapă nici o publicație, indiferent că e în limba maghiară sau germană. String tot, pentru a avea la îndemînă informația completă. Ca o curiozitate, vă pot spune că am fișat pînă și enormitățile care au apărut în presă și care se referă la muzică. De pildă, cu cîva timp în urmă am citit într-unul din cotidiane că la Beirut s-a deschis casa memorială Wagner. Evident că redactorii știrii confundaseră localitatea cu Bayreuth, locul nașterii compozitorului.

— Se apropie Festivalul Enescu, în care sînteți implicat serios. Ce înseamnă acest festival pentru propaganda muzicii românești?

— Festivalul „Enescu” ajuns la cea de-a zecea ediție reprezintă cea mai eficientă cale de afirmare a muzicii noastre pe

mapamond și o modalitate de a-l redescoperi pe Enescu, fiindcă, trebuie să știți, acest creator uriaș mai are și acum destule taine. La moartea lui rămăseseră opere pe care autorul lor nici nu și le auzise interpretate. Azi, toată creația enesciană este înregistrată în numeroase versiuni, iar popularizarea ei este infinit mai ușoară. Enescu a reprezentat enorm și pentru compozitorii noștri, fiindcă au aflat în el un exemplu excepțional care le-a scurtat drumul afirmării. Asta pentru că Enescu a fost continuat în spiritul lui cel mai profund, un spirit de o originalitate uriașă care nu poate fi încadrat în nici un curent propriu-zis. Sînt compozitori care pot fi continuați, cum e cazul lui Enescu, și alții care nu pot fi decît imitați, cum e Bartók, de pildă. Continuitatea aceasta, înțelesă în sens superior, a propulsat excepțional creația muzicală românească. Deși am unele rezerve față de stadiul precăzitorilor, a minimaliza festivalul înseamnă a întoarce pietrele pe partea cealaltă. Problema cea mai importantă care trebuie urmărită cu acest prilej e de a se prezenta creația enesciană în versiuni valoroase, angajînd toate forțele artistice românești și străine pentru a impune definitiv în conștiința lumii această operă de excepție. Eu vreau

(Continuare în pag. 15)

RADU G. ȚEPOSU ■

Caligrafie

Ce-mi poate alina inchipuirea masa de culoare a plajei imblinzită cu ochi somnorosi utopica linie a unui orizont pictural

semnul misterios din aburul mării pacea răstălmăcită de inserarea ce cade mereu ca o rece densitate absurdă

în suavul pastel devorîndu-mă cu vise scîndate în coaja strălucitoare a clipei țesătură de migală despotică melancolie cu valuri

ce stau la pîndă cu poduri neliniștite ritmînd armonii de scurtă durată reveniri și plecări desenate pe-nținderea unui pămînt de suflet

MARIANA FILIMON ■

Eveniment

Memoriile lui Octav Onicescu

Doi ani au trecut între apariția primului și, din păcate, ultimului tom al Memoriilor lui Octav Onicescu. Doi ani în care, la o vîrstă înaintată ce nu umbrise însă luciditatea, distincția și farmecul personalității sale, savantul de multilaterale înzestrări și de largi cuprinderi a trecut pragul neființei. Redactase, în cadrul patriarhal al casei sale din strada Șoimărești nr. 9 unde, de cum pătrundeai pe poartă aveai sentimentul că te cufunzi într-un București de altă dată, o parte a memoriilor sale, pe care, datorită Editurii Științifice și Enciclopedice le avem astăzi tipărite. Și chiar dacă Octav Onicescu nu a mai avut timpul să încheie istoria întregii sale vieți, ceea ce a așternut pe hîrtie cu acea grijă pentru respectarea adevărului și eleganța expresiei ce i-au caracterizat scrierile, definesc structura psihologică, morală și intelectuală a unui din savanții români care, ilustrînd cu strălucire un domeniu al științelor abstracte, a fost un om implicat în fapte, inițiator și operă de un mare și acut interes social în anii dintre cele două războaie mondiale care formează substanța celui de-al doilea volum.

Intr-adevăr, citind cele două tomuri ce urmăresc itinerarul formației sale începută în acea străveche matcă de viață și spiritualitate românească din nordul țării, mai precis în Botoșani, pînă tîrziu, în cumpăna împlinirii unei jumătăți de veac de viață, vom înțelege de ce Octav Onicescu, unul dintre marii noștri matematicieni ce și-a înscris prin contribuții a sale numele pe orbita universalității, a fost unul din intelectualii reprezentativi ai acestei țări, cu o prînză marcată în problemele practice ale vieții științifice, sociale, culturale, economice ale citorva decenii din istoria României. Pentru că, ceea ce-uni din noi știm din frecventarea presei dintre cele două războaie mondiale, se explică acum, în această sobră, dar plină de farmec retrospectivă: Octav Onicescu a intrunit în ființa sa trei trăsături ce ne fac să îl înscrim în familia de spirite a celor mai reprezentativi oameni de știință români: a trăit într-o lume abstractă, a cifrelor, a formulelor, a teoremelor, pe care a făcut-o să progreseze prin munca sa tenace și meticuloasă, a trăit în același timp ancorat în actualitatea cea mai stringentă a timpului său, participînd efectiv la întemeierea unor instituții, a unor așezăminte științifice, a unor instituții născute din necesi-

(Continuare în pag. 14)

VALERIU RAPEANU ■

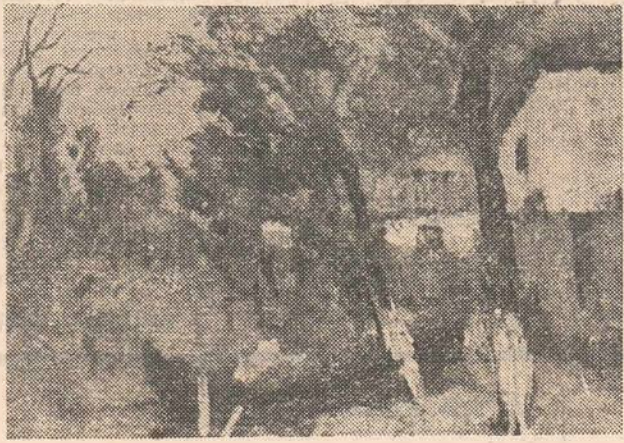
Argument

Romanul și jurnalul

La începutul secolului, când literatura își căuta o nouă fizionomie, jurnalul intim devenise centrul unor dispute atât de aprinse, încât opozițiile și pledoariile patetice nu conțineau să se înmulțească. Nu resurecția acestui gen era așteptată atunci (deși ecloziunea romantică a jurnalului intrase într-o nouă etapă), ci posibilitatea de convertire a jurnalului în literatură propriu-zisă, de subminare a înfățișării sale consacrate, de asimilare a acestuia în noi structuri literare. Discuțiile deveniseră atât de aprinse încât până și unele personaje aveau să se facă partizanii unora sau altora dintre atitudinile. Swann, din **În căutarea timpului pierdut** a lui Proust, angajat într-o discuție delicată, ține să facă o distincție între „jurnalul admirabil scris”, ca cel al lui Saint-Simon, pe care tocmai îl aduce în discuție, și „jurnalele plicticoase”. Dezvoltându-și argumentația asupra acestora din urmă, subtitlul personaj găsește de cuviință să dea o replică savantă unei intervenții anodine a matusii Céline: „Ceea ce reproșez cu jurnalele, este că ne obligă să dăm zilnic atenție unor lucruri neînsemnate, pe câtă vreme nu citim decât de trei sau de patru ori în viață cărți ce cuprind lucruri esențiale”. E limpede că nu formula jurnalieră a literaturii deschise autenticității era infirmată, ci jurnalul ca sumă de notații cu strictă valoare documentară.

Cunoscând un succes îndelungat, jurnalul avea să se fixeze într-atât în conștiința cititorilor, încât orice operă apocriptă spre autentic era suspectată de neputința de a depăși această formulă. Neputința disocierii deveni complex de inferioritate, iar răzburarea fu trecută pe scama literaturii în care se vedea prea adesea o simplă calchiere a jurnalului. Astfel, tot ce se povestea la persoana întâi era simplu document și cei avizi de „adevăruri” începeau documentația foarte serioasă, confruntarea biograficului cu opera. Rezultatele, în loc să ducă la o concluzie precisă, stârneau nedumeriri, mari incurtări și ambiții repetate.

Se mai știe însă că tot la începutul secolului literatura declanșase o răzvrătire acerbă împotriva canoanelor clasice, a narațiunii obiective. Relatarea omniciscient începea să fie subminată de o perspectivă inedită care, până la impunerea ei definitivă, avu de suferit câteva obiecții serioase. Romanul balzacian n-a sucombat dar, concurat cu „noua structură”, el și-a pierdut creditul pe care l-a avut înainte. Printre intervențiile cele mai spectaculoase ale partizanilor acestei direcții se află, cum bine știm, cea a lui Camil Petrescu cu celebrul discurs despre **Noua structură și opera lui Marcel Proust**, reluat parțial într-un articol inedit din 1943. Explicându-l pe scriitorul francez, Camil Petrescu se explică de fapt pe sine și noua direcție pe care o reprezenta. Acuză pe care scriitorul român o aduce literaturii dinaintea lui Proust este aceea de a fi confundat „o propunere de realitate, dedusă, cu realitatea originară”. Opțiunea sa, ca

scriitor, era pentru „ceea ce văd, ceea ce aud, ceea ce înregistrează simțurile mele, ceea ce gîndesc eu”. Pledind ireproșabil pentru „noua structură”, autorul motivează autenticitatea ca unică și veritabilă perspectivă tocmai prin această „supremă onestitate de viziune”, prin „aplicăția de a spune ceea ce e originar în conștiința proprie”.

Ca cea aceasta a literaturii autenticității, realizabilă prin confesiunea nemisticată, au urmat-o mulți prozatori. Opțiunea pentru autenticitate n-a dus însă la identificarea jurnalului cu proza propriu-zisă, ci la asimilarea lui în operă. Până la acceptarea unei literaturii a confesiunii nude, lipsite de orice complex, comentarii au operat distincția tranșantă între genul minor al jurnalului și literatura de ficțiune, conștință de tradiție. Tot ce putea fi suspectat de autenticitate, de subiectivitate era adesea discreditat și acuzat de „mărturisire nerușinată”. Avu loc astfel și la noi o mică „ceartă” între „triviali” (partizanii autenticității, reprezentati prin scriitori) și „pudici” (criticii cu rezerve, unele foarte întemțiate, mai puțin dispuși să generalizeze această experiență). Oricum, îndrjirea opozanților, cu toate exagerările inevitabile, a dus, pe de o parte, la eliminarea unor încercări literare periferice, iar pe de alta la consfințirea unei noi orientări. Dacă o încercare ca **Tinerete** a Luciei Demetrius s-a dovedit „o cunoaștere aproximativă a stărilor sentimentelor periferice”, cum o caracteriza cronicarul literar de la **Flacăra**, romanele lui Camil Petrescu, Anton Holban, ori M. Blecher și-au demonstrat cu prisosință valoarea.

În fapt, controversa purtată în prima jumătate a secolului între autenticitate și ficțiune viza, într-un alt plan, tocmai opoziția dintre jurnal și roman. Negăsindu-se liniile experienței personale în literatură, nu se puteau stabili nici granițele dintre cele două formele epice. Majoritatea intervențiilor pe această temă confundau noul roman, ce conjuga experiența proustiană și cea gidiană, cu structura jurnalului, asimilată de acesta.

Astăzi, astfel de distincții încercinate au dispărut. fiindcă romanul s-a democratizat simțitor. Luindu-și ca scut ironia și umorul, acesta a devenit infinit mai tolerant față de experiențele realității. Foamea de detalii l-a împiedicat să nu fie selectiv cu materia ingerată. Diversitatea, eclecticismul, abundența informației sint topite în pasta parodiei și unificate tocmai prin conștiința de sine a textului. Romanele lui Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olărcanu, Tudor Țopa, Alexandru George, Marin Mincu, dar mai cu seamă ale prozatorilor tineri, pun confesiunea (ironică, e drept) pe primul plan. Diferența față de hărțuielele teoretice de la începutul secolului nu e de materie epică, ci de atitudine. Ceea ce scriitorii dinainte vedeau a fi scopul noului roman, cei de azi consideră a fi doar un mod de a proceda. Romanul de azi (postmodernist) ignoră separația dintre ficțiune și autenticitate, înlocuind-o cu unitatea dintre text și metafict.

Jurnalul nu mai e acum un rival pentru roman, ci un frate siamez.

RADU G. ȚEPOSU ■

Fața și reversul

Mărturiile despre sfârșitul de veac 19 și începutul de veac 20 pe care le aduce publicistica lui Grigore V. Maniu, precum și corespondența familiei sale (**Veac vechi, veac nou. Mărturii. Publicistică. Corespondență. Memorial**. Selecție, prezentare și aparat critic de Ștefan I. Niculescu, Editura Eminescu, 1985) depășesc discutabil valoarea documentului pur și simplu. Cartea alcătuită de Ștefan I. Niculescu (și prefațată de Valeriu Răpănu) este o cronică a timpului din care se decupează, dar și o cronică de familie, un epos de o factură aparte, elocvent prin obiectivitate, curcior prin sinceritate, emoționant prin încărcătura de afectivitate și prin complexitatea relațiilor umane pe care le relevă.

Materialul (ca și inedit, după cum ne avertizează nota asupra ediției, intrucit numai câteva fragmente de publicistică au apărut în cuprinsul unor antologii) își dobîndește unitatea după principiul „fața și reversul”... unei personalități. Dacă publicistica lui Grigore V. Maniu, profesată în **Telegraful**, **Dacia viitoare**, **Drepturile omului**, **Românul**, **Lupta**, **Dreptul** lămurește natura unui temperament energic, intransigent, a unei conștiințe lucide, incapabile de compromis, a unui redutabil spirit de observație (în special socială), a unui verb polemic de-a dreptul mușcător, în schimb, corespondența familiei Maniu descoperă, în parte, un alt personaj, instalat în vîrsta maturității cu aptitudinile de moralist, ca un simț de răspundere dus pînă la exces de conștiințozitate (de altfel, acest mod de a lua totul „à coeur”, cum spune într-o scrisoare, i-a și scurtat pe nedrept existența), permanent preocupat de sănătatea, de educația și de reușita în viața a copiilor săi, atent la respectarea conveniențelor sociale, dar cu demnitatea necesară.

Aria de interes a tinărului Grigore V. Maniu include în primul rînd aspecte de viață socială și politică. Sarabanda scandalurilor politice din Parisul anilor 1882-1883, acidele schițe de moravuri politice pe care le face în paginile ziarului **Românul**, accentele pamfletar-polemice din **Dacia viitoare** (Un individ jignit), stilul tăios, colorat în care consemnează știri din categoria senzaționalului (mai ales în **Telegraful**), retorica de tribun al destinelor celor oropsiți (din **Opt scrisori către țărani**), relatarea voit aridă, netă din tulburătoarele sale corespondențe ca trimis de presă la faimosul proces al memorandiștilor, cu prinderea generoasă față despre teoriile progresiste (vezi **Darwinismul** sau dizertația de specificul național) îl apropie pe Grigore V. Maniu (mutatis mutandis) de preocupările lui Eminescu dintr-o epocă nu mult anterioară. Publicistica lui Grigore V. Maniu redă circuitului larg al ideilor românești o semnătură de prim rang.

Ceva din verva scrisului de tinerete al autorului **Dreptului comercial român** reapare sub condeiul unora dintre copiii săi, în corespondența selectată de Ștefan I. Niculescu în **Veac vechi, veac nou**. Căci, dincolo de o biografie de familie, urmărind evident destinul lui Grigore V. Maniu și, de la un punct încolo, configurarea personalității celor cinci copii ai săi, această corespondență propune niște personaje interesante. În primul rînd, Grigore V. Maniu însuși — acum bărbat matur, rezistent cu calm a valanșei de probleme de viață. Apoi Mimi Maniu (Maria, n. Călinescu), soția sa — fire caldă, stenică, extrem de devotată numeroasei sale familii, și, treplat-treplat, copiii: Rodica, moștenind pe cit se pare, echilibrul și eficiența deciziilor de la tată, spre deosebire de Marioara, mezinga, mai capricioasă, aflindu-și mai greu vocația (pe care apoi și-o va sluji în mod strălucit ca medic), dar vădind în scris multă mobilitate intelectuală și simț al umorului; Adrian (viitorul poet, condei vivace, ironist în-născut, cu evidentă plasticitate a expresiei (fapt amuzant: într-un loc, mama acuză stilul confuz al scrierilor fiului său mai mare!); în sfîrșit, Horia și Dumitru, prezenți în volum numai ca destinatari, creînd astfel un fel de spațiu de rezonanță dialogului epistolar.

Familia lui Grigore V. Maniu, oferă astfel, prin corespondența selectată în acest volum un admirabil model de intelectualitate și de armonie afectivă.

TANIA RADU ■

Povestiri exemplare

Prin natura prozelor din ultimul său volum, **Manualul întâmplărilor** (Cartea Românească, 1984), Ștefan Agopian pare un renescentist întîrziat, cu voluptăți șirete pentru tractate rare și pline de miez, un erudit cu viziuni neoplatonice, în fine, un degustător rafinat al cuvîntelor mustoase pe care le scormonește pămîș în cronici și hrisoave. E limpede însă că prozatorul vede cu alți ochi erudiția fantastă pe care o pune în pagină, fiindcă aceasta n-are decît rolul de recuzită. Gustul pentru cărțile savante (roale ori inventate), din care citează adesea, poate fi o prelungire a unui rafinament decadentist, deși nu sensul manierist al livrescului triumfă aici, ci acela satiric și parabolic, chiar dacă autorul învaliune totul cu abilitate într-o ficțiune cu aparențe insolite. Extrem de rafinate în descriere, de o concizie a relatării aproape neverosimilă, povestirile din **Manualul întâmplărilor** sint înbebite de apă, însă unul întors în registru parodic și grotesc, din care se și naște viziunea parabolică.

Două sint personajele propriu-zise ale **Manualului**, care unifică cele șase proze într-un mic roman: Ioan Geograful, dascăl la școala de la Colția, și Armeanul Zadic. Înfrățiți după modelul cuplului picarese, cei doi rătăcesc într-o stare de buimăcăală continuă, subtilizînd ca niște buni sofisti și visînd la cețoasa Engliteră, răzbindu-se cu lighioane fantastice și cochotînd cu diavolul, pentru a sfîrși, în final, într-un lazaret, deși nici unul nu dădea semne de boală. Totuși, în timpul claustrării sint năpădiți și ei de ciumă, ca o justificare probabil a încercării lor. Parabola e aici destul de clar sugerată, deși autorul se ferește, de regulă, să formuleze străvezii adîncimea subtextului. Alteori, ca în **Arta războiului**, satira răzbate pe tonul cel mai naiv: „Hangiul încearcă să mă ajute și el cum poate mai bine, dîndu-și cu părerea, dar e greu de cap și cam lenevos, așa că mai rău mă încurcă, este totuși un om de-al nostru și plin de zel, iar aștia sint prea puțini. Altfel e cîștit și un bun denunțător”. Aerul vetust, cronicăresc al povestirii, ca și erudiția abundentă, sint, deci, niște convenții asumate, fiindcă întrecăgă atmosfera cărții, stilizată pînă la exces, se întoarce mereu împotriva artificialului, datorită efectului parodic, impecabil insinuat. Metoda nu e a derizunii fășice, ci a estetizării ostentative: „După o vreme am adormit. Nu știu cît am dormit sau cît o fi fost ora cînd m-am trezit înfrigurat. O lună ca un vierme gras se ridicase peste cerul acelei nopți”. Din această îngroșare a liniilor în registru calofil izbucnește grotescul, care e un estemism răsturnat: „Armeanul luă primul șobolan și unflîndu-se în plămîni îi suflă în fund pînă îl făcu de două ori ca la început, astupă gaura cu un deget și răsuflă ușurat. Scoase degetul brusc și trupul animalului fu aruncat afară din piele cu o bufnitură de pușcoi, care îl sperie pe Ioan”. Rafionamentul, excepțional, al povestirilor lui Ștefan Agopian e, în chip paradoxal, produsul unei simplități căutate. Din minimum de relatare, autorul obține maximum de expresivitate: „— E prost, bre, cîinele asta, sau ce dracu are? zise Armeanul Zadic. — O fi! zise Ioan, că de aia e cîine”. Aici nu avem doar economie a stilului, ci și ironie, ca de altfel în toată cartea, fiindcă Ștefan Agopian știe să ridice banalitatea la solemnitate, pentru a distila umorul pînă la esența lui pură. Sobrietatea erudită, gravitatea arhaizantă și melancolică sint deci forme subtile de cuferizare a satirei. Boala, războiul, forțele maligne, totul capătă o înfățișare hieratică în proza din **Manual**, căci autorul nu poate scrie decît frumos, indiferent pe ce se exercită. Ceea ce face Ștefan Agopian aici se numește estemism cinic.

Originalitatea propriu-zisă a autorului prinde contur odată cu răstălmăcirea erudiției pe care o vehiculează, căci, altfel, modelul voltaic al **anecdotei filosofice** ori acela, cervantin, al **nuvelei exemplare** nu sint străine de spiritul **Manualului de întâmplări**. De-ar fi să amintesc doar **Dialog între un elapon și o găină îndopată** de Voltaire și **Colocviul cinilor** de Cervantes și am avea în acestea un posibil reper al dialogurilor cu țile pe care Ioan și Zadic le poartă cu dulăul Magog sau cu Păsaro-

CAP LIMPEDE

● **Teatrul copiilor în lumea copiilor** este un Caiet-program al Teatrului Ion Creangă, editat în colaborare cu revista **Teatrul**. Realizatorii săi se numesc **Mariana Ioan, Mihaela Iordache, Virgil Munteanu** (redactori) **Laurențiu Constantin** (grafică), tehnoredactare și prezentare artistică). Dincolo de aceste date sumare, pe care ni le-a pus la dispoziție casetă editorială a publicației, se află un snop de pagini vioale, colorate, care vor să informeze, dar și să formeze spectatori de bună calitate pentru teatrul din Piața Amzei. Între cîteva prezentări (pe alocuri, cam docte, avînd în vedere vîrsta destinatilor) grupate sub titlul **Dictionar de teatru**, litera „A” și ben-zile desenate cu Păcălă cel isteț într-o variantă nouă, mai puțin

apăsă, rurală, copiii pot găsi excelente jocuri de perspicacitate, anecdote ilustrate despre năstrușnicile lui Guță, un minitext dramatic (**Acul și barosul**, de Ion Creangă), rezumatul frumos ilustrat și des-tul de inteligibil al faimoasei și spumoasei feeri shakespeariene **Visul unei nopți de vară**, știri din lumea teatrului pentru copii și cu copii din mai multe țări, reclame (oportune, de această dată — la revistele pentru copii și tineret, la seturile de jocuri ale cooperăției, comercializate sub emblema **Jeco**, dar și la revista „adultă **Teatrul**), portrete de actori ai Teatrului Ion Creangă, primul episod al unui interesant serial din istoria filmului de animație, scris de Viorica Bucur, gazda binecunoscută a programelor TV de

animație, cuvinte încrucisate, numere (!) încrucisate, fotografii etc. (Tania Radu).

● **Enescu inedit**. În toată muzicologia românească, anul fondării premiului național de compoziție **George Enescu** este socotit 1912. În ziua de 16 octombrie 1913 s-au acordat cele dintîi distincții, primii laureați fiind Ion Nonna Otescu, Dimitrie Cuclin, Alfred Alessandrescu, **Ioan Bohociu** și **George Fotino**. Premiile și mențiunile **George Enescu** s-au atribuit pînă în 1946, fiind socotite cele mai înalte și prestigioase recompense morale și materiale acordate muzicienilor români.

După aproape o jumătate de veac de unanimă acceptare a datei 1912, un document inedit de la Arhivele Statului din Iași

(Fondul Teatrului Național, Dosar, nr. 269, fila 59) ne oferă o precizare referitoare la acel gest istoric de încurajare a compozitorilor noștri: cererea autografă a impresarului Antoine H. Cohen adresată — la 6 decembrie 1911 — directorului Teatrului Național din Iași, **Mihail Sadoveanu**, de a aproba sala pentru concertele lui **George Enescu**, în vederea adunării fondurilor de premiere. Deci, hotărîrea marelui muzician de a pune bazele materiale ale unei recompense de creație datează din 1911!

„Pentru formarea unui fond din care să se acorde premii celor mai distinși compozitori români — scria impresarul Antoine H. Cohen — marile noastre compozitori **George Enescu** va veni în cîrînd în țară, spre a da

iul Ulise, desigur fără nota didactică și tendențioasă de acolo. Caracterul fantastic al întimplărilor e mereu dublat de unul fabulistic, malițios și realist. Ambiguitatea e însă și mai pronunțată prin introducerea în povestire a unei zoologii fantastice (stimfalida, cacodemonul, molosul), cu scopul, desigur, de a spori nota de halucinație a protagoniștilor prinși în jocul confuz al existenței, la limita dintre proiecția onirică și percepția reală.

Ca și cărțile precedente, **Manualul** prelungeste voluptatea prozatorului pentru stilul senzual, catifelat. Cuvintele au o încărcătură grea a semnificației, fraza e îmbibată de materialitatea imaginilor, curgera ei este lentă și viscoasă, iar efectul e tras cel mai adesea din topică și comparații: „...un soare ca un vierme li sfredeli creștetul și o aureolă ca un abur se incolăci peste el, batjocorindu-l”. Sau: „În lumina aia ca untul, îngreșându-i, Iosif Episcop de Argeș rise”. Și: „Ca doi împărați se arătară atunci și triști și despuiați și neimpăcați. Gravi se îndreptară către apă, pășiră în păienjenisul ei verzui”. În mai puțin de o sută de pagini, Ștefan Agopian ne-a dat câteva povestiri exemplare, niște bijuterii epice în care arta descrierii și parabola se află la limita cea mai de sus.

RADU G. ȚEPOSU ■

Shakespeare văzut și altfel

Medicina înălțată la rangul de „cea mai autentică dintre disciplinele antropologice” (avind „în miezul preocupărilor sale omul, culmea a evoluției biologice, implicând nesfârșite ignoranțe ale perfecțiunii sale și nedescifrate abisuri ale condiției sale”), medicina ca „act de cultură, în accepția cea mai deschisă a acestui concept”, în strins contact cu toate căutările și descoperirile științei și umanității — iată tema volumului intitulat („iată tema volumului intitulat „iată tema pretețios”, cum însuși autorul recunoaște) **Interferențe medico-culturale**, tipărit de Ed. Scrisul românesc. Un volum incitant, bogat în sugestii, surprinzător în dialectica lui intimă, exersată pe o mare cantitate de fapte. O suită de portrete de personaje celebre (scriitori, artiști, medici-scriitori, medici-artiști, medici-medici), învăluite cu privirea cucernică a unui admirator al personalităților care poartă pe fruntea cununa talentului sau a geniului, dar scrutate și prin lentilele unui profesionist al „celor mai autentice dintre disciplinele antropologice”, dau substanța acestei cărți deosebite, conferindu-i noutate psihologică și succes de public asigurat. Ipoteze și idei originale, de natură filosofică ori artistică, despre sorgintea sau simbolistica unor opere se împietesc cu radiografia „medico-culturală” a personalității creatorului. „Tema sărutului” la Brâncuși, de exemplu, e demonstrată, cu argumente ce tre-

zesc cel puțin curiozitatea, dacă nu invitația la reflecție, ca descinzând din „cea mai autentică sursă platoniciană, și anume din cea a „Banchetului”, deci din mitul reînțregirii omului prin iubire. Florile lui Luchian, ne spune autorul, sint vii și azi, după mai bine de o jumătate de veac, vii ca și atunci când au fost sfșiâte, petală cu petală, din incendiul unei sensibilități torturate, ascuțite de o grea maladie: vii ca și atunci când au fost deduse, printr-o alchimie inventată de artist, din solul secetos al unor realități ce crucificau spiritul, obligându-l să comită, ca simbol infailibil și grațios al jertfei, anemone, roze și crizanteme. Rana din care își nasc (după cum au observat și alți admiratori ai picturii) nu e toracică, precum în vechea iconografie a crucificării; ea se află cu mult mai sus, în cei doi ochi suferinzi, larg deschiși, ai artistului, pe care acesta l-a copiat cu sinceritate și tremur nu numai în acel faimos „Un zugrav”, ci și în florile lui.

Autorul acestei cărți, conf. dr. Alexandru Olaru, șeful clinicii de psihiatrie a Universității din Craiova, nu ne este necunoscut. O mai veche carte a domniei sale, **Despre arta psihopatologică**, și o alta, mai nouă, **Shakespeare și psihiatria dramatică**, ne-au relevat un spirit dominat de o impetuoză neliniște a cunoașterii „abisurilor nedescifrate”, de o severă și robustă tensiune cerebrală, colorate de surdina unui lirism grav, atent stăpinit de scriitorul-cercetător. Cartea despre **Shakespeare și psihiatria dramatică** e, după știința noastră, unică în bibliografia genului. Căci dacă investigația cu metode psihanalitice a dramaturgiei shakespeareene a alimentat o întreagă literatură, aplicarea grilei psihiatrice asupra eroilor marelui Will, a comportamentului lor, rămâne până astăzi o întreprindere singulară, cel puțin prin proporții și prin ambiția istovirii temei. Singura carte cu preocupări înrudite, „Shakespeare et la folie”, semnată de A. Adnès și tipărită acum cinci decenii, e doar o tatonare a temei, cu caracter mai mult enunțativ.

Ca și în cazul „interferențelor...”, sintagma „psihiatrie dramatică” pare barocă sau prețioasă. Al. Olaru o imprumută de la E. Régis, unul din clasicii psihiatriei franceze (mare admirator al „maestrului psihiatru” care a fost autorul lui „Hamlet”), validând-o printr-o explorare de adâncime și de amploare în lumea lăuntrică a personajelor shakespeareene, și anume, în acea zonă a subconștientului dens și tulburător, afectat adesea de întimplări și de stări malade străni, enigmatice pentru cititor și apocriefe pentru exegeții literari. E o zonă în care se află multe din motivațiile de comportament ale personajelor; sint întimplări sau stări surprinse de dramaturg cu o acuitate, cu o finețe, cu o știință a cucerii nuanțelor necatalogabile care-l fac pe Al. Olaru să-l decreteze pe Shakespeare drept un „psihiatru infailibil”, cu mult deasupra cunoștințelor în domeniu ale epocii. Să nu înțelegem că autorul cărții caută cu obstinație, în personajele puse sub lupă, numai stările patologice, dar ignorarea acestora, ne demonstrează el, poate frustra dramaturgia shakespeareană de plafonul ei tragic; cel ce consti-

tue cheia de boltă a inumanei zbateri umane, proprii atitor personaje, pentru ieșirea din negurile și cefurile ce le apasă existența și cugetul. Sigur, o Ofelie „maniaco-depresivă” sau un Falstaff „psihopat polimorf”, în diagnosticul pus de dr. Al. Olaru, pot țigni niște pudori estetice, dar nu-i prima oară când astfel de false pudori se transformă în frină a cunoașterii, în purism ideologic. (Vezi la noi, la români, cazul literaturii populare absurde și onirice, încă atât de puțin cercetată!). Shakespeare, ne mai demonstrează autorul cărții, nu-i un împătimit al căutării maladiului, al „absurdului” (în sensul de aberare de la condiția sau existența umană obișnuită), el nu face altceva decât să releve, în concordanță cu faptele vieții, că între existență și „absurd” nu e o contradicție, că existența cuprinde „absurdul”, sau ceea ce noi ne-am obișnuit să numim astfel, în însăși structura ei, că „absurdul” nu-i decât existență, existență hipertrofiată până la absurd. Desigur, trebuie amintit aici și gustul, propriu epocii elisabethane, pentru întimplări (și intrupări literare ale acestora) care (în de coșmar, de groază, de bizar, de grotesc, ca și, spune Al. O., „intuiția” lui Shakespeare că starea de maladie, de maladie mentală în primul rând, „e mult mai cuprinzătoare de a fi transfigurată scenic decât starea de sănătate, pentru că ea conține o viață mai bogată, mai misterioasă, care permite pășirea spre tărîmuri îngăduite doar geniului”. Cu totul incitante, cu alură de mic roman detectivist, sint paginile pe care Al. O. le consacră „cazului Hamlet”, cercetătorul fiind de părere, în urma unei interesante descumări a faptelor de parașitii evenimentelor laterale sau ai celor fabulate de imaginația eroului (al cărui diagnostic, de data asta, este „schizofrenie paranoică”), că învinuirea de fratricid, proferată de tragicul personaj pe seama unchiului său, nu se întemeiază pe probe certe.

Rămân deschise cel puțin câteva întrebări. Una, de unde posedă Shakespeare cunoștințele medicale care-l fac pe Al. O. să-l declare drept „psihiatru infailibil”. Alta, în ce măsură ne ajută această carte să avansăm în cunoașterea lui Shakespeare. La prima întrebare, autorul ne amintește că în epoca elisabethană bolnavii mentali circulau liberi pe străzi, ca cerșetori, dramaturgul putându-și studia în voie. Shakespeare era la curent și cu cunoștințele în materie ale vremii (în opera lui sint citați clasici ai medicinei ca Hipocrat, Galen, Celsus), avea informații de natură psihiatrică și din opere filosofice sau literare („Eseurile” lui Montaigne, „Elogiul nebulunii” al lui Erasmus), avea la îndemână și un genăre, John Hall, renumit medic la Stratford, cunoștea folclorul și medicina populară (din care a ales ce trebuia ales, ironizând concepția demonopatice a bolilor mentale); avea, în sfârșit, intuiția geniului, pentru care nimic din ce-i omenesc nu e o taină. La a doua întrebare au răspuns, sperăm, măcar în parte aceste rânduri, prea scurte pentru greutatea de idel și de fapte a cărții.

ILIE PURCARU ■

Constelația lirei

Sighișoara

Trepte în aerul zilei de vară
Lumină, lumină, lumină
Ochiul începe să doară
Beat de scinteierea fantastică
Acoperișuri, turnuri, ferestre, ogive
Pășări lăsînd urme pe cer
Niciodată n-am fost mai pur și mai viu
Pielea mea simle căzînd fiecare secundă
Descult în iarbă, în eimiturul cu demoni
Coborînd strada în pantă, printre bătrîni
Și adolescenți, în umbra rarefiată
Care își lasă forma pe ziduri
Privesc geamul deschis, verdeaua plutînd
În curentul de aer, mina pulsînd încet
Obosită.

Moisei

Amiază blîndă pe creștelul vostru de fum
Lumină lină pe trupul vostru de piatră
Ziua își flutură faldul, imbracă secunde
Așchii strălucitoare, umbre pe cer, culori
Reflexe, forme plutînd pe incremenita apă a zării
Stau lingă voi în genunchi
Stau lingă voi în tăcere
Ușor, pasărea vine în cerc, peste păduri, urcă
Suflete în imensitate
I se lîrăște doar umbra prin iarbă
Inimi pulsînd, făcînd să sune încet mineralele
Sosca în vale, Acoperișuri ca aripi mari
Libere, purtînd viața pe ele
Nu în moarte stați voi, ci în lumina eternă
Trătiți, mă închin vouă.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU ■

Artă plastică

Trupul meu trebuie să fie
foarte viu
dacă vreau ca sufletul meu și al altora
să nu se inee.

Mi-am văzut într-o zi cadavrele
pe pereți
și cuvintele moarte, duhînd
din răceala atitor poeme.
Atita miasmă traversîndu-ne
din, vai, atitea cărți; și căderoa
atitor arbori. Atita flacără
pentru orgoliul și mila cenușii.

Vinovați de călduț și meschin
în torentul rece al spiritului
va trebui să fii foarte vie
pentru a putea traversa liniștită
viața,

va trebui să fii foarte pură
energie strălucitoare și liberă
pentru a avea dreptul că mă uit în ochii
nevinovați ai copiilor
fără teama de a-i vedea înăbușîndu-se;
și pîlînd.

GABRIELA NEGREANU ■

Nuntă

Albastru pe galben — lumină
minilor noastre se-nclină
strugure copt lingă vis
pe viața iubirilor scris —

trei zile pe-o gură de rai
trei nopți cu alb innodate,
unirea se-nceise-n alai
sub despărțirea de frate,

sub despărțirea de soră
cînd horă cu horă
leagănă bradul în soare
și-n luna din cer călătoare,

sub despărțirea de tată și mamă
o sfință lumină se-nsumă,
haide, cerboaco,-n codrii tăi, hal
rodirea făpturii și tu să (i-o dal
izvor să nu sece, culori să nu moară
iubirii de lemn și celei de țară.

ION SOCOL

CAP LIMPEDU

o serie de concerte la București și în provincie. Comptînd (sic!) cu deosebire pe importantul D-tră oraș, am onoarea a vă ruga să bine voiați a pune la dispoziția noastră sala Teatrului Național, pentru serile de Sim-

fixa. Ținînd seama de scopul Național și patriotic ce urmărește genialul nostru artist sintem convinși că ne veți acorda concursul D-tră cel mai larg pentru ca reușita să fie cit mai completă. Priemiți vă rog Domnule Director asigurarea prea distinsei mele stime. A.H. Cohen.

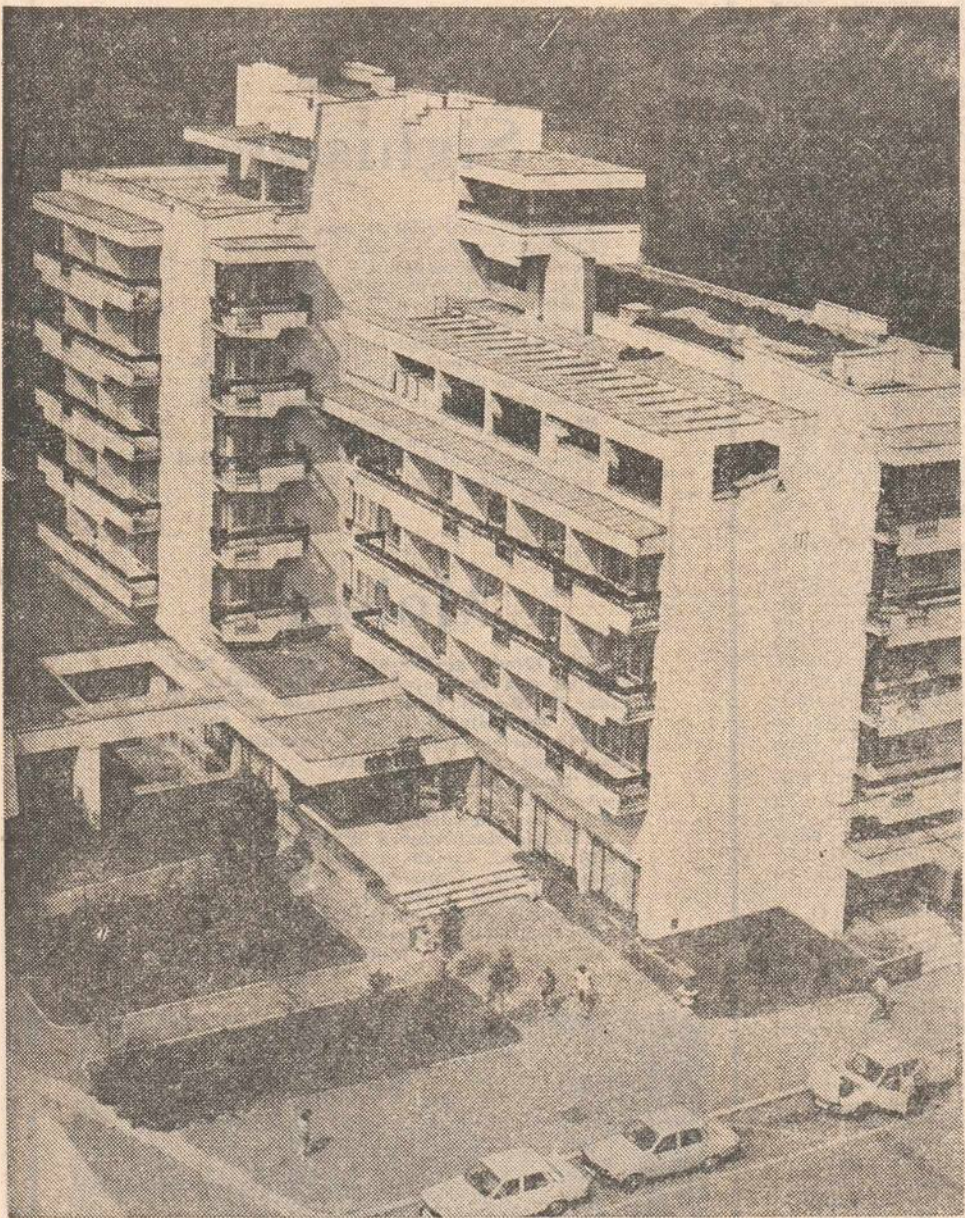
Cereri similare au fost adresate oficialităților din Craiova, Ploiești, Brăila, Galați și Botoșani, turneul artistic de stringere a fondurilor materiale desfășurîndu-se în lunile februarie — martie 1912.

Enescu avea 30 de ani, cînd a luat inițiativa premiului național de compoziție! Impresarul îl socotea „genialul nostru artist”. Aprecierea lui Antoine Cohen avea deplină acoperire, fiindcă termenii de comparație (indicați pe manșeta

formularului-tip de la Arhivele Statului) erau Sarah Bernard, Réjane, Gemma Bellincioni, Chaminade, Mounet Sully, Ermette Novelli, Jacques Thibaud, Carl Flesch, Raoul Pugno, Francesco Tamagno, Mayol etc. Din 1896 toți acești „monștri sacri” ai scenei universale lucrau sub aripa ocrotitoare a acestui mare impresar român. Multe din inițiativele lui Enescu s-au materializat prin acest excepțional om de artă, capabil să transforme ideea în faptă de rezonanță națională. Premiul de compoziție **George Enescu** s-a dovedit peste timp o semnificativă operă a marelui nostru muzician. (Viorel Cosma).

● **Semnal.** Editura „Cartea Românească” ne-a obișnuit cu o prezență publicistică demnă de luat în con-

siderație. Buletinul editorial excepțional întocmit, intitulat sugestiv **Semnal**, are din toate cite ceva. Adică, are informații culturale și editoriale de ultimă oră. Are o grafică plăcută. Este funcțional. Constituie un document. Este scris impecabil și mai are și alte calități cu care nu știm cite dintre revistele periodice se pot lăuda. Articole scurte și percutante. Pagini de gardă și pagini-semnal. Prefețe și postfețe la cărți care vor apare sau care între timp au apărut. Într-un cuvînt, un sinonim al literaturii și publicisticii de azi, în toată desfășurarea lor. Așadar, un semnal mai mult decît un semnal editorial. O revistă mai mult decît o revistă. (Dorin Sălăjan).

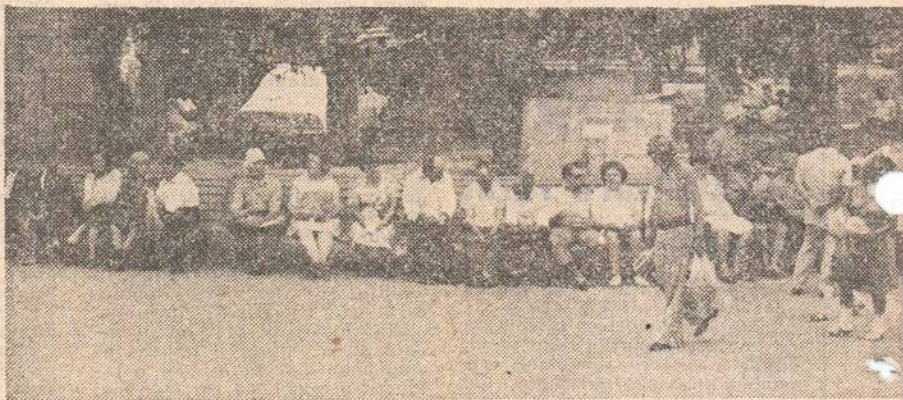
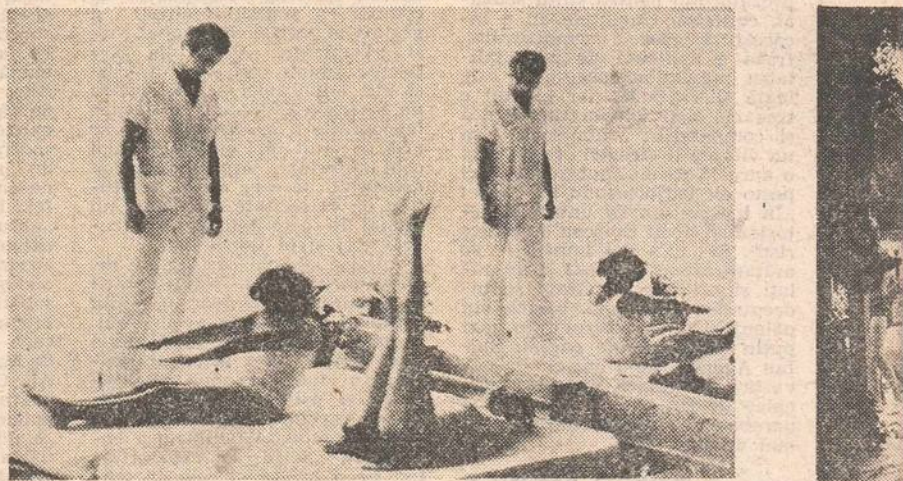

„Acum trei ani am fost la sapă la cimp și m-a apucat ploaia. M-a udat că simțeam apa și-n cerul gurii și-mi tremurau spatele. Am luat-o ușor pe lângă bicicletă, că era noroi, și am venit încet vreo șapte kilometri. Acasă am dat și cu gaz, am luat și medicamente dar nu m-am mai putut mișca. M-au internat de urgență la Calafat, m-am mai desfăcut un pic și am plecat la băi la Olănești. Nu mi-a făcut grozav. Cineva mi-o zis să vin la Geoagiu Băi. Sint într-al doilea an. Cind plec sint un om normal. Doctorul zice să am grijă, să nu fac efort. Da cum să tai coceni și să prășesc și cum să dau în remorcă fără să mă aplec? Cind transpir mi se udă spatele și încep să-mi troznească oasele. Atunci mă ia dorul de Geoagiu”. Accastă poveste scurtă a lui Gheorghe Rudăreanu din Maglavit, județul Dolj, spune că, în ciuda piscinei, a discotecii, a campingului, a videotecii care funcționa în anul trecut, a hotelurilor moderne, în ciuda mașinilor străine și-a lumii bune de prin împrejurimi, venită aici pentru cîteva ore de divertisment, Geoagiu Băi rămîne o stațiune blindă, liniștită, cotropită de un aer domestic, aproape comunal, că ea își păstrează un fel de suflet țărănesc, în cel mai frumos sens al cuvintului, deși de cițiva ani numele așezării a intrat într-un oarecare circuit european. Cunoscută de bine, deși cu un secol înainte doar principii impetriului veneau aici pentru a încheia tot felul de căsătorii clandestine, iar după 1900 o cladire de lemn, construită de societatea „Ardeleana” din Orăștie, îi găzduia pe cei care voiau să vină la băi. Cu cîteva decenii în urmă, țărani din împrejurimi se urcau în căruțe, și mai tirziu în camioane, și veneau la băi, aducînd cu ei merinde și convingerea că venind aici s-au distrat pentru patru sau cinci ani. Adevărul este că de aproape două mii de ani aerul cu totul deosebit, mătăsos și luminat, briza lină revărsată peste depresiunea captușită cu finete și păduri de foioase și conifere au atras lume diversă, aproape pestriță, Geoagiu Băi rămînd un spațiu privilegiat, de natură, curat și plin de naivitate. Lumea vine la băi, mîncînd pe sub brazi, pe iarba curată și tunsă, intră în bazine și se așază cu spatele la țevile prin care curge apa caldă, își înghesue copilii în bazinele mici, în apa de-un genunchi și povestesc despre diplomații veniți la Geoagiu Băi într-un suflet, dezbrăcați în masină ca mai

apoi, ajuns pe marginea bazinei, să sară în apă de 50 de centimetri ca să fie scos pe brațe și dus inconștient în țara lui. După-amiezele, la intrarea în ștrand, pe marginile de beton și pe locurile goale, țărani din Geoagiu sat își întind fructele coapte pe bucăți de în cusut cu arnici, așezate în grămezi de cite 5-6. Vind mere și pere, alune și zmeură, afine și piersici și în preajma lor se invirt băutorii de bere și amatorii de amintiri. De aproape 15 ani, în fața ștrandului, cind cu un urs împăiat, cind cu un ris, acum cu un Saint Bernard lenes și somnoros, Aurel Nicoară, fotograf stațiunii, face poze pe marginea cărora scrie „Amintire din stațiunea Geoagiu Băi”. Ciinele uriaș, Alfa, aparține unui om din Constanța și de atîția ani petrecuți la băi are formate reflexele dovedite și de Ivan Petrovici Pavlov, să stea cuminte și să zimbească somnoros și din cind în cind să caște lângă turiștii așezați cu o mină pe ceafa lui, cu cealaltă în sold. Adevărul este că în orice parte a lumii, cind vrei să fotografiezi un român și o româncă, femeia se așază pe scaun, iar bărbatul rămîne în picioare, cu o mină pe umărul nevastei și cu cealaltă rezemată de curea sau implintită în sold. Așa stau și oamenii veniți la Geoagiu Băi cind se așază în fața aparatului de fotografiat minuit de Aurel Nicoară. Nevasta pe scaun oerotită de bratul puternic. În picioare, drept ca un stil de beton, bărbatul mîndru și neînfricat. Seara, la căminul cultural al stațiunii, devenit între timp casă de cultură, are loc un program de discotecă, la care nu de multe ori aerul e mai degrabă de nedeie, decît de rock dezlăntuit. La Geoagiu Băi, de douăzeci și cinci de ani ai putea vinde oricîte baloane colorate ai avea, oricîte tîrîbombe și înghețate pe băi, un vagon de ulcele de pămînt, fluie-re, bastoane incrustate și peisajere, cu căprioare și vinători urmărind sau împușcînd lupul. Și dacă te uiți la încălțămîntea oamenilor și la ce poartă pe cap, descoperi că o mare parte dintre ei, deși nu știu prea multe amănunte despre termele romane construite de soldații Legiunii a XIII-a Gemina, nici despre numele dacic al locului, Germisara, locul cu apă caldă, deci, cei mai mulți poartă sandale romane, șlapi iar pe cap au pălării de paie, din cele folosite la muncile cîmpului. E un semn că pe lângă turiștii străini, pe lângă cei autohtoni, veniți la Geoagiu Băi din toată țara pentru a petrece un con-

cediu, la Geoagiu vin mulți oameni simpli și mulți țărani, țărani muncii care găsesc în aerul, apă și tratamentul aplicat aici o cale de îndulcire a durerilor și oboselilor. A trecut mult de pe vremea cind stațiunea era asallată de oameni înghețuși în căruțe, deși chiar și acum, duminică și de sărbători, mai vezi cite unii, îmbrăcați în sobrul port de Săliștea Sibiului, cum urcă serpentinele în căruțele greoaie și scîrțietoare. În ultimii 15 ani Geoagiu Băi (la băi la Joaja, cum spuneau bătrînii) s-a dezvoltat și arată ca un crîmpoi de oras, mărginit însă de gospodării în care se văd clăile cu fin, grajdurile pentru animale. Ba dimineața, la primele ore, cind turiștii pleacă la ștrand, se infîlesc pe drum cu cîrcada de vite, cu fetele și băieții satului care scot vacile la păscut. Și animalele trec nepăsătoare pe lângă hotelul Diana, pe lângă complexul Germisara, intră printre mașini, prin parcurile țicșite, trec pe lângă discotecă și pe lângă camping și ies spre dealurile cu pante line. De la cîteva zeci de locuri de cazare, Geoagiu Băi a ajuns să aibă acum 1600 de locuri de cazare, în hoteluri de categoria întâi, în vile și în cele două pavilioane ale U.N.C.A.P. și Cooperăției de consum, 3 bazine descoperite, o piscină și mai multe bazine de tratament, săli de jocuri mecanice, bibliotecă, terenuri de tenis, toate asigurînd o viață lejeră pentru cei veniți la băi. Lejeră, nu tîrîpăntă, odihnitoare, nu acapărăntă și diversă.

În ce constă binecuvîntarea de la natură pentru care atîta lume caută această oază de liniște și cu ce bucurii pleacă oamenii mai în vîrstă după două săptămîni petrecute în „băile de la Joaja”? Din relatările medicului balneolog Dan Galu, de aproape 20 de ani în acest loc, apa termală bicarbonată, calică și magneziană radioactivă cu o temperatură sensibil oscilînd în preajma a 32°C are și o slabă concentrație de bioxid de carbon, compus care nu se păstrează în nici o apă termală din țară. Efectele de cură ale acestei ape (după cercetări mai recente intrată în pămînt cu 20.000 de ani în urmă printr-o infiltrație care a avut loc în Podișul Bobilna) sint multiple și din acest an stațiunea va include în profilul său și tratamentul bolilor cardiovasculare. Indicațiile principale ale băilor de la Geoagiu sint pentru bolile aparatului locomotor, în special pentru reumatism. Apoi se tratează cu bune rezultate și afecțiunile ginecologice și sechelele

post traumatică, și bolile neurologice periferice. Apele și tratamentele efectuate aici au dat rezultate foarte bune în bolile cardiovasculare în stadiul I și II, în sechelele infarctului și în vasculopatii periferice, în sechelele după trombarterită obliterantă, în arteriopatia diabetică. Prin folosirea nămolului de turbă, folosit mai nou și la Geoagiu Băi, se obțin efecte curative în afecțiunile ginecologice, în anexeite și metroanexeite cronice și-n multe altele. De asemenea, aici se tratează cu succes oboseala cronică. De 15 ani, medicul Dan Galu împreună cu medicul șef de policlinică Nicolae Hususan și cu o serie de colaboratori au cercetat și testat efectele benefice ale

Băi în lumea oamenilor bolnavi. Înainte de a vă povesti cite ceva despre obișnuința stațiunii, despre cei care, mai în ficcare an, vin la băi, pentru că tot nu putem ocoli viitorul, ci nu este în nici un caz ceva mic și negru, ci chiar o sumă de profecțe, conturate de pe acum. Iată o parte din ele, prezentate de directorul C.H.R. Geoagiu Băi, Dumitru Cozan: „Îmi doresc și ne dorim foarte mult ca de binefacerile naturii, de apa, aerul și de pădurile de aici să se bucure cit mai multă lume. Și pentru asta vrem să extindem capacitatea de cazare și de tratament, să ridicăm calitatea serviciilor, ne pregătăm să atacăm o bază sportivă complexă, cu mai multe terenuri pentru a

ieși din păpuri. E drept C.P.A.D.M. din apărât să mai la Geoagiu, da cit ea nu atrag nu folosește la degrabă provoacă mase și-i îndepărtă oameni cu gânduri bune și acestui loc părăsău din lipsă de dăresc.

Nu cred că categoria dascădădău o dată, matematică anume cel ameni ajunși cind o parte din caștiu. Dar și drălat multă vreme lat profund. Și tea este un on și plin de umoferit un accidepid. Stupid dar mas aproape

10% recuperabil era compătimit celorlalți înțele un om care a Abia se ținea în venit prima de Băi și a intră doctorului Dan loc să-l incură să plîngă. A trăsor Nicolae Zlatna, să-l înedie, să-i zică, ture, că încă n de atunci vine abandonat cirje. Nu mai are di an stă o lună să și ia conced timpul anului c continuitate în doar vara, stă pleacă om. Pri ceau mincarea ajutoră să se echilibreze în c ge bine, poate care după-amiă sale lungi, salu cutînd mai mu: toate zonele țăr in hol, te trape cusăturile cu r Pe fiecare s „Brnea Eva jud. Arad”, „CE Lenuța, surori

VIATA LA BĂI

plantelor medicinale, folosite în combinație cu băi termale. În colaborare cu acest formidabil cercetător al lumii plantelor medicinale care este inginerul Traian Cadariu de la Intreprinderea Plafar din Orăștie, au conceput tratamente cu plante medicinale și băi sau compuși vegetali aplicabili în cura internă, care, în combinație cu factorii naturali dau rezultate deosebite. Toate aceste cercetări se vor materializa mai exact prin tratamentele care se vor face la noul staționar, aflat acum în faza de construcție, unde, pentru prima oară în țară, se va aplica o metodă, acum la mare modă în toate țările lumii, folosită pentru prima dată de Sebastian Kneip. Ea are la bază 5 principii (hidroterapie, terapia de mișcare, fitoterapie, dieta și viața ordonată) și pentru aplicarea ei medicul șef de policlinică Nicolae Hususan își propune un salt calitativ al pregătirii fiecărui om din cei 64 cîți lucrează în asistența medicală a stațiunii. Multe și mari surprize va mai produce Geoagiu

oferi spații de practicarea sporturilor și pentru a-i putea găzdui pe sportivi în perioada iernii. Ne mai gîndim și la o pirtie de ski cu lift și facem eforturi să ne dezvoltăm gospodăria anexă, care gospodărie nu există. Ne este rușine de cum arată lacul și terasa și am vrea ca acolo să aducem ambarcațiuni și să populăm cu pește, să înlăturăm păpurișul și imaginea de paragină care domnește în acel colț de stațiune. Din păcate ne-am izbit de tot felul de opreliști”. Am purces și noi în acel loc, odinioară îngrijit și plăcut, și am descoperit o baltă cu stuf, mărginită de o terasă pustie, cu un local ferecat numit „Terasa Lac”. Respectivul local aparține C.P.A.D.M.-ului din Orăștie care a folosit-o cu mult elan în a scoate bani, dar nu i-a prea păsat în ce peisaj. A scos bearea sub nasul oamenilor și cind nu s-a mai găsit responsabil care să preia afacerea a pus lacul, hotărîtă fiind să nu cedeze acest avanpost, dar nici să întreprindă ceva pentru a

Intr-o după amiază deschidem ușa bibliotecii „Alec Russo”. În micuta dar ordonată bibliotecă de pe strada Coltei vreo 15 oameni răsfoiau volumele din rafturi sau așteptau la rând în fața mesei bibliotecare. Doi adolescenți cu șepci de liceeni scot o listă cu titluri indicate probabil de profesorul de română, unul cere Rebreanu din hirtia cu bibliografie și 2 cărți din colecția „Aventura”, celălalt Sadoveanu și în plus 2 science-fiction și un volum cu electronică aplicată. Li se dau volumele cerute, doar că bibliotecara pretextând că una din cărțile de aventuri și una din nuvelele științifico-fantastice sînt împrumutate, le recomandă călduros la fiecare cite un roman istoric. Cu servietele pline băieții pleacă mulțumiți, lăsînd loc unui bărbat care solicită 2 cărți ce fac să se încrunte fruntea pînă atunci zimbitorii bibliotecare: „Refugii” și „Arta conversației”. I se explică cu tact că din romanul lui Augustin Buzura, biblioteca posedă un singur exemplar și din volumul Nenei Vulpecu doar două, care circulă nonstop, și că va fi înscris pe niște liste în ordinea de solicitare, pe a_mîndouă fiind cam al 30-lea. Facem rapid un calcul mental și ajungem la concluzia că descurajatoare că le va putea citi cam peste un an. Cu răbdare și competență, bibliotecara îi împrumută alte 2 titluri la fel de citite care întîmplător sînt disponibile în acel moment: un roman mai vechi al lui Buzura și „Femeie, iată fiul tău” de Sorin Titel. Fata cu matricolă care a urmat cere Goga, Teodoreanu și „Cei trei muscheteri”, demonstrîndu-ne că de totdeauna adolescența a avut nevoie de justițiar și de zărzării înflorite ai Medelenilor. I se trec în cartotecă, doar că în locul muscheterilor, care nu mai sînt de mult în fisele bibliotecii, i se oferă un alt Dumas și, în plus, bibliotecara o roagă să citească și „Intunecare”. Bătrînului care cere 2 cărți de călătorii, le obține imediat, dar la volumul „Spiritalul Municipal” este înscris și el al 25-lea pe listă, în schimb pleacă mulțumit și cu „Accidentul” lui Sebastian, dat în compensație de bibliotecară pentru soție. Intuim diagnosticul suferinței bibliotecii și pentru un ultim test, cerem și noi „Pumnul și palma”, și „Biblioteca din Alexandria”. Sintem acum edificați de necazurile bibliotecii și de chinurile bibliotecarei care ne oferă lenață alte titluri de cărți, deoarece pe lista romanului lui Dumitru al lui Sălcudeanu al 23-lea. „Numărul mic de exemplare la cărțile solicitate, total insuficient față de avalansa de cereri, ne provoacă mari greutăți.

— ne spune Georgeta Bălăsa — dar mai sînt și alte of-uri pe care vi le voi spune după ce termin cu cititorii”. Avem timp să constatăm diversitatea de cărți din bibliotecă, perfectă organizare a lor pe categorii social-politice, tehnice, științe, agricultură, industrie, artă, literatură română și străină pe

naționalității etc., parcă punîndu-ți în față greaua sarcină de a nu ști ce să alegi mai întîi. Dar plimbîndu-te printre rafturi constată, după fizionomia cărților, ca unele mai „ridicate”, mai sifonate, sînt citite, iar altele, strălucind de nou, că nu prea au amatori să le deschidă. Un raft geme de cite 3 exemplare din multe titluri ale colecției „Pentru părinți”. Luăm una și o cam defrișăm noi, multe pagini fiind încă linoite, semn că părinții nu se prea înghesule să-și educe copiii după volumele sus-amintite. Citim la întîmplare și găsim fraze stufoase, ostentativ pretioase, cu ideile străbînd un labirint din care ies greu, gîfîind, și oricum diluate și puțin revelatoare. Ne încolțesc firesc întrebarea: de ce același număr de exemplare din acestea și din cărțile cu mare priză la cititor? Intre timp bibliotecara s-a eliberat și ne spune: „Munca noastră nu este doar: poftii cartea! — ați adus cartea?, ci este mai complexă pentru că lucrăm cu sufletul oamenilor, trebuie să-î apropiem, să le cistigăm incre-

tii” ale raidului nostru prin bibliotecă. La biblioteca de sector „I.L. Caragiale” aceeași afluență de public, așa că afirmațiile că peste 100 de solicitări îi trec zilnic pragul iar îndeplinirea planului de 3500 cititori pe an nu ridică nici un fel de probleme sînt faptic argumentate de atmosfera ce o găsim aici. Doi studenți își găsesc pentru examenele apropiate manualele tehnice ce nu le putuseră procura din altă parte, doi muncitori, Gheorghe Lazăr și Iosif Covaci, veniți cu nevestele și copiii, fiecare cu fișele în mînă, își împrumută cărți după preferințele de vîrstă ale fiecăruia, inginerul Stelian Mina Ionescu, sosit la sfîrșit de săptămîna de pe șantierul unde este detașat, își face bagajul cu schimburi noi și cu o nouă provizie de „hrană sufletească”, cum numește romanele noi pe care le ia cu el pentru următoarele 2 săptămîni. Și la „I.L. Caragiale” totuși număr mic de exemplare la cărțile de mare penetrație la public. Coacă pe bază de liste la Martin Preda, Radu Tudoran, Augustin Buzura și

meni cărți ce și așa sînt în exemplare puține. Știi cit de lung și întortochiat e drumul ce trebuie să-l urmeze un bibliotecar pentru recuperarea unei cărți? Scrie pe rînd 3 cărți poștale și apoi una recomandată „uitucului” (de multe ori banii pentru formalitățile poștale întrecînd prețul cărții), acționează apoi prin notariat și întreprindere, pentru ca în cel mai fericit caz, să recupereze valoarea cărții, dar de fapt să rămînă fără prețiosul volum la dispoziția cititorilor. O altă nedorită, dar din păcate des întîlnită categorie este a aceluia care nu respectă cartea, care nu o citește cu un ritual pe măsura luminii care ne-o aduce în suflet și minte. După cum ne relatează vechiul bibliotecar Constantin Vișnuciu de la biblioteca „B.P. Hasdeu”, unii folosesc cartea și ca somnifer, îndoindu-o și adormind pe ea, deci aducînd-o într-o stare de plîns, pe alte volume copiii fac primele încercări cu penita și carioca, alții nu-și copiază schemele din cărțile de electronică căci este mai comod să rupă

oferi bibliografia școlară și variate cărți de istorie, tehnică, călătorii, aventuri etc. suferă și ea de prea puține Dumas-uri, culegeri de probleme de matematică etc. Pînă și vechea noastră prietenă Scufița Roșie nu poate răspunde prezent la atîta pustime ce vrea să-î afle peripețiile. Ba chiar și marile biblioteci, cum sînt cea municipală, „M. Sadoveanu” și „C. Dobrogeanu Gherea”, cu localuri monumentale tapetate cu cărți, cu fonduri de carte impresionante de aproape 100.000 care oricum stau mai bine ca număr de exemplare și pot spune mai rar: nu! cititorilor la volumele de mare audiență, sînt adesea sufocate și ele de cititori. Centrul de Lîbrării și Colecțurii Bibliotecilor ar trebui să găsească o cheie de repartizare a numărului de exemplare mai aproape de pulsul solicitării cititorilor. La același fond bănesc de achiziție, să fie în rafturi mai multe exemplare, din să zicem, Marin Preda, din arida colecție „Știința pentru toți”, ce nu-și atinge menirea de popularizare avînd o abordare prea pretențioasă pentru cititorul neavizat și o ștachetă prea scăzută pentru specialiști, deci ajungînd să nu intereseze pe nimeni. O rezolvare judicioasă se impune de urgență, căci să nu uităm, că prin rețeaua de biblioteci, au acces la cartea de valoare marea masă a iubitorilor de lectură, numărul celor ce și-o pot procura din lîbrării fiind totuși limitat. Nu putem încheia fără să remarcăm că cei care lucrează în acest domeniu au înțeles că biblioteca este de fapt un focar de cultură. Pe lîngă munca cu această adevărată „vitamină de suflet”, ei au diversificat activitatea lor. La multe biblioteci, dar în special la „M. Sadoveanu” și „Dobrogeanu Gherea” există secții de muzică, unde se pot împrumuta cele mai diverse benzi și secții de limbi străine, se pot discuti, se pot audia la cască viziona diafilme și diapozitive. Pentru cei care, cuprinși de mirajul cărților, fac un pas înainte trecînd de la lectura lor la starea de a pune mina pe condei și a face primele încercări literare există cenacul conduse de autorități în materie și se organizează concursuri în cadrul bibliotecilor. „Am căutat să ne înțelegem menirea de catalizatori culturali în sensul larg al cuvîntului, — ne spune Gheorghe Ionescu, directorul Bibliotecii Municipale „M. Sadoveanu”. Nu am rămas închiși în perimetrul bibliotecilor, am trecut și la ofensivă. Organizăm manifestări în școli și întreprinderi cu specialiști în diverse domenii și le însoțim de expoziții de carte. Am scos din rafturi și cartea tehnică, pe care am ancorat-o în focul producției, regizînd eficiente sfaturi între autori și cei care consultînd-o pot să-și poarte uzinele lor spre mai bine”.

Bibliotecile de cartier cu realizările și necazurile lor, cu foșnet de pagini și miros de carte — una din stațiile noastre importante spre lumină!

FLORIN CONDURĂȚEANU

O zi între cărțile bibliotecilor de cartier

derea, să citim în primul rînd mult pentru a nu ne face de ris cînd sîntem întrebați: Dumneavoastră ce-mi recomandați să citească? În plus, tineretului trebuie să-î modelezi cu subtilitate gustul, să-î dirijezi foamea de citit pentru cartea de valoare. Băieților de adineauri, pe lîngă cărțile de aventuri, pentru care anii tineri au un apetit firesc, le dau și cite un roman istoric mai dinamic, ca încetîncet să trecem la romanul social și psihologic. De multe ori cu cititorii rămînem prieteni buni, sintem fericiți cînd îi vedem cum cresc ca gust și cultură, așa cum îmi vine în minte exemplul acum doctoriței Florina Serbănescu pe care am purtat-o cu drag de mînă de la lecturile ei de elevă pînă acum cînd cere tratate de estetică și critică literară”. Ne vorbește de bucuria de a simți că tot mai mulți oameni se apleacă cu dragoste asupra cărților, că zilnic 60-70 de cititori deschid ușa bibliotecii, de manifestările ce le organizează în școli și întreprinderi, unde scriitorii, criticii, actorii prezintă volume chiar „acasă” la public. Dar ne destăinuie că există și multe hopuri, că sînt mulți care nu mai aduc volumele înapoi și munca de recuperare a lor este lungă, împotmînită în meandre birocratice ineficiente, și nu întotdeauna încheiată cu întoarcerea cărții în rafturile bibliotecii, că nu sînt puțini aceia care nu respectă actul nobil al lecturii, încalcînd, să-î zicem o „igienă” a cititului și prezentîndu-se cu cărți deteriorate. Inventariem aceste minusuri dar așteptăm confirmarea lor și în celelalte „sta-

alii, și alții, la „Procesul de la Nürnberg”, „Enola Gay” etc. După ce că sînt doar 1-2 exemplare din aceste titluri, unii cititori nici nu le mai înapoiază. „Cel mai iubit dintre pămînteni” a dispărut chiar din sala de lectură, astfel că atît acest roman, cît și Marin Sorescu etc. se pot citi doar în bibliotecă. Sala de lectură e cochetă, liniștită, frecventată, dar parcă ne-am obișnuit să asociem lectura cu tîna căminului și veioza odihnitoare de acasă! Este grav că, așa cum ne relatau cu durere toți bibliotecarii vizitați, 15-20% din volumele împrumutate nu se mai înapoiază! Unii o fac din neglijență, alții premeditat pentru a-și admira egoist volumul dorit și neprocurat din lîbrării în bibliotecă din sufragerie. Și mai condamnable, unii o fac pentru a comercializa cărți neînapoiate bibliotecii pe sub mînă la prețuri piperate. Inimioasa bibliotecară coordonatoare de la „M. Sadoveanu”, Doina Guică ne arată o cutie cu numele unor adevărați infractori în cultură, care nu sînt străini de vinzarea în fața la Patria sau la talcioc a unor cărți cu ștampilele bibliotecilor, a unor fanteziști ai raului care aduc înapoi alte cărți anonime cărora le lipesc precum abțibildurile însemnele cărții rare împrumutate și pe care și-au oprit-o doar pentru ei. Grav este, că, pe lîngă imoralitatea faptei, egoiștii care-și mobilizează biblioteca proprie cu cărți din zestrea noastră, a tuturor, scot practic din circuitul de lectură a mii de oa-

pagina respectivă. Pe un exemplar din „Arta conversației” putem descifra meniul unuia din cititori. Conversația este într-adevăr, o artă, dar ea nu se face cu cartea în mînă la bucatărie! Așa cum ne spunea Ana Chera, șefa bibliotecii „Dobrogeanu Gherea”, prin perseverența bibliotecarilor în a educa cititorii în respectul pentru carte, se speră că numărul acelor neglijenți care nu apreciază gratuitatea actului de cultură prin intermediul bibliotecilor, să scadă tot mai mult. Oricum, chiar în condiții ideale de lectură, o carte rulată din mînă în mînă, precum cartea de bibliotecă nu poate rezista 15 ani, viața ce i se impune prin regulamentul ce nu permite casarea ei înainte acestui termen. Așa cum propuneau majoritatea bibliotecarilor, considerarea ei ca obiect de inventar și nu în categoria mijloacelor fixe, ar preîntîmpina sufocarea bibliotecilor (ce nu au și așa spațiu suficient) cu volume practic neutilizabile care încarcă inutil rafturile, așteptînd resemnat împlinirea celor 15 ani pentru a fi scoase din scripte. Revenim asupra aceluia aspect, la fel de important în bunul mers al mecanismului rețelei de biblioteci ca și returnarea cărților și grija afectoasă față de ele, și anume numărul mic, insuficient de exemplare al volumelor cu mare priză la cititori. Fenomenul este cronic, l-am întîlnit peste tot, chiar și la bibliotecile cu profil de tineret și copii. Biblioteca „E. Gîrleanu”, o mică lume de basm pentru vîrstele fragede, de altfel bine dotată și condusă, care poate

Octav Onicescu

(urmare din pag. 9)

tățile stringente ale vieții sociale și economice ale societății românești, contribuind la statuarea, la dezvoltarea activității lor pe baze științifice moderne și a cuprins în sfera interesului său expresiile gîndului și frumuseții care aparent nu aveau legătura cu sfera acțiunii lui. Era în plasma personalității sale, ca și a altor savanți români, precum N. Iorga, Vasile Părvan, Ion Cantacuzino, Dimitrie Gusti, Victor Babeș, G. Munteanu-Murgoci și alții, o permanentă nevoie de a participa, de a fi prezent, de a nu rămîne în cadrele unui domeniu strict specializat, de a contribui nu numai de la distanță, ci de a se implica, de a se cheltui chiar, de a nu preocupă nici timp și nici odihnă pentru a deschide drumuri noi în domeniul ale vieții sociale, publice, culturale și de a însoți în mod efectiv, eficient gestul unor întemeietori, entuziaști, animatori, dîndu-i o structură riguroasă, ce ținea seama de cerințele din acele momente ale vieții sociale românești și de stadiul afirmării științei pe plan universal.

Ceea ce ne istorisește Octav Onicescu în acest al doilea volum al Memoriilor sale în ca-

drul capitolului Mari instituții, nu reprezintă doar anecdote aduceri aminte privitoare la rolul și locul său în întemeierea, funcționarea și dezvoltarea lor, constituie nu doar mărturie ce vor contribui la definirea precisă a istoriei acestora, ci în primul rînd fertile perspective asupra cărora se cuvine să meditam. Cînd se va scrie o istorie a vieții sociale românești, a celei vieți sociale care cuprinde toate domeniile de afirmare ale existenței unui popor într-o sinteză ce le păstrează fidel identitatea, dar le cuprinde într-o perspectivă integratoare, singura ce poate explica evoluția unei colectivități, nu se va putea face abstractie nici de mărturiile, nici de activitatea lui Octav Onicescu. De aici interesul Memoriilor sale: înfățișînd fără emfază natura și esența contribuțiilor sale pe tărîmul specialității, Octav Onicescu trece apoi, în capitolul amintit (și nu numai în cadrul lui) la recapitularea acelor momente ce i-au legat numele și fapta de „marul instituții” precum Institutul Central de Statistică, Asigurările Sociale, Casa Generală de Pensii și altele care, la prima vedere, ne pot părea neconcordante cu locul pe care l-a ocupat el în istoria științei românești. Repet, numai la prima vedere, deoarece Octav Onicescu ne înfățișează în aceste capitole nu numai fragmentele

vieții sociale românești ce au căzut sub incidența activității sale, ci ne dă posibilitatea să explicăm anii aceia atît de fecunzi în fapte și atît de densi în idei, caracterizați printr-o extraordinară descătușare a forțelor creatoare în toate domeniile: anii dintre cele două războaie mondiale. Revin la ceea ce spuneam, anume la gîndul alcătuirii acelei istorii moderne care să înfățișeze și să explice cauzele care au concurat la crearea unui anume spirit ce favoriză într-o epocă afirmarea culturală și științifică. Nu numai a unui domeniu sau altul, ci a tot ceea ce definește structurile sociale.

Aportul științei la așezarea pe temelii unei perspective de durată — pe temelii riguroase și nu pe soluții improvizate — a noilor instituții, participarea efectivă a omului de știință la modernizarea unor structuri sau la crearea altora noi, explicarea acelor metode științifice de cercetare, de investigare în funcționarea și dezvoltarea acestora, toate mărturiile precise ale lui Octav Onicescu ne fac să privim dintr-o perspectivă mult mai nuanțată și să ne explicăm ceea ce pentru mulți rămîne un mister: faptul că progresul de atunci al societății românești nu poate fi înțeles fără a se stabili locul și rolul pe care l-a avut în acel moment intelectualul în toate domeniile vieții sociale. Dar încă

din primul volum al Memoriilor sale, Octav Onicescu se arată nu numai un om al domeniului său de activitate, ci și un intelectual cu largi deschideri culturale și spirituale. Recitîm astăzi cele două cărți și vom vedea cit spor de nouitate ne aduce pentru înțelegerea exactă, pentru mai justa situație a contribuției și a rolului jucat în existența culturii noastre, a înfățișării avute asupra vieții intelectuale din acel timp de personalități precum Constantin Rădulescu-Motru, Vasile Părvan, Dimitrie Gusti, G. Țițeica și de numeroși alți savanți pe care Octav Onicescu i-a cunoscut, al căror discipol, colaborator sau îndrumător a fost. Citești această carte cu o adevărată incitare și bucurie spirituală, meditănd asupra pildelor de înaltă intelectualitate a acestui savant, pentru care cultura reprezenta un tot, o noțiune ce exclude compartimentări arbitrare și comode. Prietenia cu George Enescu, mărturiile sale despre neuitatele seri ale întregii cvartetelor beethoveniene executate sub conducerea maestrului, atmosfera intelectuală ce domnea la revistele *Ideea europeană* sau *Natura*, la Editura *Cultura Națională*, toate sînt evocate cu o emoționantă căldură, pe care trecerea anilor nu a putut să o steargă, dar și cu precizie și eleganță a stilului. Am arătat aici doar cîteva din personalitățile vieții științifice

pe care Onicescu le evocă în paginile cărții sale. Ele sînt mult mai numeroase și, cu artă de adevărat scriitor, Octav Onicescu le caracterizează în puține dar dense cuvinte, dîndu-ne despre ei imagini cu adevărat memorabile. Cei ce vor scrie despre ei nu vor putea face abstractie de mărturiile lui Octav Onicescu, ce rectifică nu numai o dată păreri arbitrare, interpretări pripite, false, completînd și nuanțînd imaginile pe care le aveam despre unii din marii oameni ai culturii românești.

Portretul lui Octav Onicescu se desăvîrșește cu ceea ce aș numi vocația prieteniei, a apropiării de valorile unei societăți caracterizate nu numai de alee înșușiri intelectuale, ci și de o structură etică exemplară. De aceea, spre deosebire de alți memorialiști, care caută să demonteze rolul celor ce le-au fost tovarăși de drum, cartea lui Octav Onicescu reprezintă expresia unei generozități sufletesti, pe care vocația prieteniei a metamorfozat-o în pagini care, nesacrificînd nimic din adevăr, restituie cu o mare noblețe adevărata imagine a celor cunoscuți de-a lungul vieții. Om al înfățișărilor abstracte, al acțiunii practice, al neîncetatei trăiri a frumosului, Octav Onicescu și-a desăvîrșit, prin aceste două volume de memorii, opera sa de o adevărată umanitate.

atelier literar

G. Dumitrescu

Mirela Martin: Am tot așteptat să descopăr singură că pluralul de la poezie e poezii (și nu poezi), că tot cu acest misterios și dublu se scrie și masa tăcerii (și nu masa tăceri), al întrebării (și nu al întrebări) și așa mai departe. Dar așteptarea a fost zadarnică: „misterele” ortografiei nu vă atrag de loc, nu vă incită citiți de puțin să le dezlegați. Speranța că vă veți putea corecta prin lectură, întinșând prin cărți, prin reviste (și adoptând) formele corecte, în locul celor agramate pe care le folosiți cu atita consecvență și devotament, s-a dovedit și ea iluzorie, căci se pare că dv. nu citiți nimic, nici măcar această rubrică (unde ați fi putut întâlni probabil destul de des forma poezii, de pildă...). Ori, dacă nu citiți nimic, nu puteți învăța nimic — nici măcar să vorbiți și să scrieți corect limba maternă (ca să nu mai vorbim de poezie, despre care nu veți putea afla niciodată mai mult decât știți acum, adică aproape nimic...).

V. Segal: Continuati studiile incepute. (Oricum, în privința literaturii, vrabia e încă pe gard...).

Em. Băltănuș: Versurile se află pe linia de inflație și rebut jalnie a celor două plucuri precedente. Scrierile insoțitoare, și ea în aceeași „zodie” a lipsei de control și de inteligență, e cu totul uimitoare, în lumina bunăvoiei, compasiunii, încurajărilor de care ați beneficiat atita amar de vreme...
G. Apreutesei: Pare să fie ceva mai bine,

dar... mai e multă pină departe!... Continuați și înțelegi-ne la curent.

Elena Prau: Încă nu se poate afirma cu certitudine că aveți talent. În așteptarea unor manifestări mai concludente, cel mai bun lucru pe care-l aveți de făcut (tocmai în beneficiul acestui ipotetic talent!) e să dedicați cea mai mare parte a timpului dv. școlii, lecturii, studiului individual. Din când în când, mai trimiteți-ne și nouă câte-o pagină, două din caietul de exerciții literare.

O. Clanca: Printre bruioane și „jucării” facile și inconsistente (uncori, chiar puerile!), câteva ecouri de poezie („Hrană”, „Haiku”, „Poezie tristă”, — aceasta din urmă încheiată cam brusc și convențional). Semnele de progres, de maturizare, de împlinire decisivă, se lasă, în continuare, așteptate.

Anghel Ionel: „Pașii buzelor... răsunători... (?)”, etc., etc. — combinații nefericite, grosiere, de cuvinte, cu care e puțin probabil să vă apropiați de poezie. Lăsați-vă, deci, corectat, ferit de asemenea anomaliile și rătăcirii, orientat în formarea unui gust artistic personal, de către marii meșteri ai poeziei! Citiți și cercetați și luați aminte!... — numai așa veți învăța ceea ce se poate învăța (adică „meseria”, căci talentul — îl aveți sau nu-l aveți, de când ați venit pe lume — el nu se poate „învăța”!).

G. Marian: Un demers spre poezie destul de consistent și de promițător, deși încă nesigur și inegal. Punctele de ple-

care par să se afle în „Lentila de contact”, „Oameni de sticlă”, „Ramă pentru un tablou”. Să vedem ce mai urmează.

G.B.-Z.: Rubrica noastră e destinată, în general, începătorilor... Ceea ce nu este, după cite știm, cazul dv., condei cu o activitate mai veche și relativ cunoscută.

Emanuel Soare, S.V.-Dunăreanu, P. Baulthy: Încă nu, să mai vedem.

D. Pietraru, N. Poșa, Epigona, Constantin Țigăncu, V. Sitaru, Ioan Chirilă, Iosif Brad, Peter Dionisie, J. Francesco, Maria Vidican, Mălina Scinteioară, Renec: Nimic nou!

Adrian Nicolescu (ceva, în „Ontologie”), **Cristina, M. Iancu, Lilia P.** (ceva, în „Sete”, „Vestimentar”), **A. Corina Năstase, C.V.** — medic veterinar, **Medeea, Lia 1985, Daniela Micicoi, Gh. Apetrei, A. Morun, G.E.** — Ritorno, **Claudiu Dobre, Augustin Ionescu** (ortografia l), **V.A. Gabond, Mădălina Catană, Florin Popescu, Dan Deleanu, I. Teaha, Lucian Roșu, Gelsomina, Diana Jipa, Ionel Munteanu, Marian Nicolae, Mioara Negoș, Benone N., Marinela Șerban, Gore Dinu, Albert Ciocescu, Manole Dumbrăveanu, Ilie Sasu, Marcela Pordea, Valeriu Sinulescu, Ioan Molnar, Barbu Velicu, Mihaela Dorobanțu, Artemie Comșa, Nina Caciureac, Oliviu Huedin, Ada Mircescu:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CUVINT

Tu ești un cuvint pe care sufletul meu îl citește : lumină pasărea : aripă iarba : rouă un cuvint ce trebuie spus în șoaptă precum clipocitul izvorului sub botul sfios al câprioarei.

EMIL ACHELĂRIȚEI

SCRIIND CU VERDE

Lumea care dănuie sub trotuar ! Eu mă plimb cu ochii la ceas și cu urechea la mașini, timp pierdut în marele și singurul meu timp ! Dedesupt colcăie lava și inima pulsatorie a pământului. Deci scriu cu creionul verde, pară semăn fire incilcite de iarbă pe pământul alb și plat al hirticiei. Întotdeauna în inimă bănuim singele, îl gândim chiar, recunoscători, dar ochii văd, aburii de somn, lămpi aspre și întunecuri solide. Pământul se rotește în beznele din jur suportând cu gemete seismice apăsarea paharelor puse pe tejgheaua albastră de oceane. Pământeni și-au făcut plinul și acum pleacă la plimbare și poate vor filma, cu aparate de copiii lor mult iubiți culegind alune în pădurea tină.

CONSTANTIN BUCIUC

NOAPTEA TÎRZIU

Noaptea târziu se sinucide cimpul în ierbare și tree meleci peste asfalt cu radarul coarnelor fremătind pe unde de rouă noaptea târziu tăcerea doboară sfinți de pe ziduri și-n visele ciobanului pământul e un urias drob de sare lins de nesfârșite turme noaptea târziu se surpă maluri de dor și viața își cară neliniștile subțind inelele pe degetele mamelor.

LIVIU CAPȘA

VINO

să rădăcim între pământ și apă acolo unde-ncolțește firul de nisip, pină când pașii se desfac în rădăcini albastre...

nu te gîndi că miine, umed, răsăritul va dezvălui, pe plaja nedormită, adinci, ca niște ecarcane, urmele noastre...

VARUJAN VOSGANIAN

SFÎRȘIT DE SECOL

O pasăre ca o cicatrice în visul cotidian înzăpezind pleoapele poezilor un tablou coagulînd realul pereții șiroid de coșmaruri și o mare penurie de adevăr pe picetele lumii.

IULIAN BOLDEA

COPACII

Copacii ; fire de iarbă înălțate deasupra condiției, de vegetație călcată-n picioare.

NICOLAE SACALIȘ

MĂRUL

Perfecțiunea acestui măr Pe care-l rotește timid în mină Mă convinge că-n universul lui zemos Stă cu sufletul la gură Binecunoscutul virme alb și mlădios. Fii liniștit, nu te învidiez Pentru sănătatea ta nezdrușcinată Căci răsăfîndu-te printre alitea vitamine și zaharuri

Te gîndești totuși La ghilolina unor incisivi Ce vor ciuti paradisul tău parfumat. Spune-mi deci de unde să mușe Ca să nu-ți distrug galeriile tale lacome? (ce greu i-o fi fost și lui Adam Să-și întemieceze o familie !)

PAUL IOAN

DESCARTES

„O idee este mai importantă decît o catedrală”, spuse profesorul închinîndu-se pe ascuns, „Ferește-te să devii victima adevărului”, adaugă suflîndu-și cu putere nasul, „Dar adevărul creator de iluzii ?”, am întregat eu naiv ca o gură de incendii, știind că ațecțarea este semnul indiferenței. Pe bulevard bătea un vînt mai ușor decît frunza, casele păreau solfegii și sonate solidificate, „există un scop în toate, pentru a-l înțelege trebuie să te desfaci de tine”, băltoacele aurite de soare ne orbeau, vorbeam și ne certam în gînd, lăccam ca două afeturi de tun.

BORIS MARIAN

Viorel Cosma

(Urmare din pag. 9)

să-i aud la București pe Karajan dirijînd *Simfonia nr. 3*, pe Placido Domingo interpretînd rolul Păstorului din *Oedip*, pe violonistii străini cîntîndu-i *Sonatele*. E nevoie, ca *Oedip* să fie cîntat și de alții, nu doar de Ohanesian. Procedînd astfel, ajungem să impunem capodopera aceasta printre primele lucrări din lume, alături de *Război și pace* a lui Prokofiev, de *Pelăsc și Mălișandă* a lui Debussy, de *Wozek* a lui Alban Berg. Deci, chestiunea care trebuie să stea în atenție este cum se cîntă Enescu în 1985. Festivalul reprezintă însă și un prilej de afirmare a muzicologiei noastre, prin comunicările științifice care însoțesc această manifestare culturală și putem spune că în ultimii ani acest lucru s-a văzut foarte bine. Anvergura festivalului obligă și muzicologia să se emancipeze și să țină pasul cu noile performanțe din muzică.

— Deși v-ați ocupat și de opera altor compozitori români, am impresia, după felul cum pledați, că Enescu este cel mai apropiat de sufletul dumneavoastră. Așa este ?

— Eu l-am auzit pe Enescu în 1946 la sala „Patria”, cîntînd, împreună cu Menuhin, *Concertul dublu* de Bach. De cînd mă ocup de muzică, creația enesciană mi-a fost mereu apropiată și parte din activitatea mea am dedicat-o acesteia. I-am editat corespondența în două volume și am redactat deja, iată, volumul al treilea. Enescu a fost o permanență în activitatea mea și asta s-a putut vedea din tot ce-am scris despre el cu diferite prilejuri. Să știți că am intrat în posesia unor documente numeroase pe care le-am publicat sau urmează să le public, fiindcă nu se cunoaște încă toată arhiva care a rămas de la el. Cam la o jumătate de an, apare cite o scrioare de-a lui Enescu. Trebuie să recuperăm aceste documente și să le edităm, căci Enescu merită asta cu prisosință, să evităm pierderea lor. Nici nu pot să vă spun cit de mîhnit am fost cînd am aflat că buchinistii de pe Sena vind scrisorile

compozitorului pe niște prețuri de nimic. Ele trebuie recuperate și alăturare corpusului de lucrări enesciene care numără azi peste o sută de titluri. Trebuie să acordăm cu toții mai multă atenție operei acestui creator desăvîrșit. Dacă ne mîndrim cu Enescu, de ce să nu-i facem cunoscute documentele ? Am convingerea însă că, odată cu deschiderea Muzicului muzicii românești, lucrurile vor intra în normal și muzicologii își vor putea continua cercetarea.

— Ce nu se știe încă despre Enescu ?

— Nu e cunoscut publicului larg faptul că era de o disponibilitate artistică extraordinară și că uimea auditorii prin diversitatea talentului său. Odată, invitat într-o seară de cineva la New York, i-a eclipsat pe cei prezenți interpretînd un cvartet de Beethoven la patru instrumente : vioara întâi, a doua, violă și violoncel. Este un lucru formidabil ! La 70 de ani deschidea concertul aniversar Bach la orgă și-l încheia dirijînd *Brandenburgicele*.

— Alături de creația muzicală cultă, noi avem și un folclor muzical de excepție. Este el cunoscut cum se cuvine ?

— De peste trei decenii urmarește vocația universală a folclorului nostru. Poate sună pompos ce spun, dar o să vă convingeți imediat că lucrurile stau chiar așa. Am ținut un ciclu de conferințe pe această temă, conferințe care au fost însoțite de concerte care să illustreze ideea. Ele sînt deja cunoscute în străinătate, căci s-au făcut citeva turnee, și chiar eu încerc de fiecare dată să acreditez acest lucru. Cînd plece peste hotare, umbliu ca bădăca Cîrța cu cărțile de folclor în traistă. De pildă, aici am o colecție de folclor pe care o voi duce lui Vagn Holmboe pentru a scrie piese muzicale pe teme folclorice românești. Piese ample pe melosul nostru au realizat și Cesar Bresgen, și Zlata Tkaci, și Martinček. Folclorul nostru a pătruns demult în creația muzicală cultă și exemplele pe care le voi da vă vor convinge. De pildă, am găsit o cantată de Mozart dedicată unui maramureșan, invitat la Viena să organizeze cabinetul imperial de minera-

logie. Brahms a scris chiar o temă cu variațiuni pe o colindă românească, iar partea lentă din *Simfonia 91* de Haydn e compusă pe motivul melodiei *Am un leu și vreau să-l beau*. În caietele de conversație ale lui Beethoven e o mențiune din care deducem că marelui muzician i s-a oferit spre achiziționare o culegere de folclor valah. Ce să mai vorbim de Liszt și Bartok ?

— Există o vocație universală a melosului nostru ? Ce deosebește folclorul muzical românesc de al celorlalte țări ?

— Particularitățile lui stau în valențele ritmice, melodice și polifonice. Fiind mai puțin stereotip decît al altor popoare, folclorul nostru cunoaște unele inflexiuni neîntîlnite la alții. Specificitatea vine din etnie. Aceste particularități s-au răsfîrțat însă și în muzica cultă. Enescu, de pildă, folosește foarte mult flautul. Cînd ascultăm *Oedip*, observăm imediat că flautul lui sună teribil de nostalgic. Culoarea e de fluier ciobănesc. Arhaismul culturii noastre a influențat foarte mult arta profesionistă dîndu-i personalitate și distincție. Colecția de colinde românești este unică în lume și asta n-o spun numai eu, ci chiar străinii.

— Dar folclorul nou cum vi se pare ?

— Apreclind ce e de apreciat, trebuie să recunoaștem că s-a restrîns aria de circulație a multor genuri și forme tradiționale, poluarea lui e deseori vizibilă, au proliferat forme și genuri desuete. E însă destul de puternic, viguros și spontan. Au apărut și „genuri” noi, nu din cele mai fericite care nu se caracterizează decît prin imixțiuni bizare, printr-un eclectism îndoielnic. Nu e semnificativ că aceste schimbări sînt mai puțin vizibile în folclorul instrumental ? Cel vocal a fost puternic influențat de muzica ușoară și lăutărească, alterîndu-i puritatea melodiei. Caracterul hibrid e foarte vizibil. Chiar dacă avem mulți profesioniști, cu un succes neverosimil de mare, puțini sînt cei care pot fi considerați artiști adevărați. Doar Sofia Vicoveanca, Gheorghe Zamfir, Dumitru Fărcaș se află la mare „altitudine” artistică. Ei continuă, în linia autenticității, pe Maria Tănase și Grigoraș Dinicu.

— În afară de activitatea muzicologică și lexicografică, dumneavoastră sînteți și cronicar muzical, și coautor al libretului la opereta *Lăsați-mă să cînt și dascăl care ați înstruit ani de zile generații de elevi și studenți. Ce amintiri aveți din cariera didactică ?*

— Am predat istoria muzicii multă vreme și am încercat să transmit elevilor și studenților ceva din știința acumulată în ația ani de cercetare. Din perioada cînd eram dascăl la Școala de muzică nr. 1 îmi amintesc cu plăcere că am fost coleg cu Maria Tănase și Fănică Luca, de la care studenții au avut multe de învățat. Fănică Luca, se știe, nu avea școli înalte, însă era un bun instrumentist, un artist desăvîrșit. El i-a descoperit pe Damian Luca, Gheorghe Zamfir și Radu Simion și nu se poate spune că nu i-a instruit pe deplin.

— Cum a progresat muzicologia în anii aceștia ? Ce s-a făcut pentru restituiră cîntecelor patriotice trecute sub tăcere multă vreme ?

— Nu cred să existe vreun cîntec important care să nu se fi cîntat după 1965. Fiind o perioadă de intense cercetări, muzicologia a readus în conștiința publicului cele mai importante cîntece patriotice pe care generațiile mai noi nu le cunoșteau. Eu însumi m-am străduit să dau o imagine cit mai fidelă asupra acestor creații prin includerea lor completă în lexiconul de care mă ocup. Ediția a treia a lexiconului va tripla fondul de coruri și melodii cu caracter patriotic, fiindcă între timp cercetarea a relevat noi aspecte. Nu demult am descoperit autorul melodiei *Limba noastră*, pe textul lui Alexei Mateevici, autor necunoscut pînă acum. Este vorba de prootul basarabean Alexandru Cristea, mort în 1942. Muzica românească merită în continuare investigații susținute, fiindcă valori autentice au existat în secolele anterioare. Școala de la Pulna (sec. XVI—XVII) este doar un exemplu edificator. Relevantă va fi însă multitudinea de piese mici ale așa-ziselor „compozitori mărunți”. Lexiconul în curs de apariție la Editura Muzicală va marca — sper — sfîrșitul anonimatului.

Vioara, pasiunea vieții

L-am ascultat în mai multe spectacole. Explorînd folclorul dimbovițean, aflat dintotdeauna aproape de cel teleormănean și argeșean, Mihai Victor și-a păstrat curiozitatea ineditului și autenticității. Născut la Găeșii, unde a avut prilejul să străbăta și alte sate din împrejurimi, unde a ascultat cîntece vechi pe care nu le-a uitat, debutează în 1969 pe scena Casei de cultură din Pitești, pentru ca apoi să urce de două ori pe podiumul cel mai înalt al festivalului național „Cîntarea României”, scenă care aduce noi și valoroase talente spre cunoașterea noastră. De atunci colaborează cu mai multe ansambluri profesionale, participă la festivaluri de folclor și își formează încet, dar sigur, un repertoriu pe care în curînd îl vom găsi pe un disc.

— Pentru o ascensiune rapidă există tendința de-a imita soliști foarte cunoscuți. Ați avut această „îndrăzneală” ?

— Nu cred că este o îndrăzneală, ci mai degrabă o lipsă de personalitate. Nu m-am gîndit niciodată la un asemenea succes. Dragostea pentru cîntecul instrumental, poate vi se pare curios, m-a făcut să-mi formez un stil. Gîndindu-mă mereu la vioara lui Florea Ciocă, vroiam să cînt ca ea.

— În afara acestor cîntece de inimă, cred că doina e cea mai sublimă înfiorare a sufletului de român. La fel și romanța.

— Despre doină nu se poate vorbi fără a picura o lacrimă. Ea ne exprimă cel mai bine și ne dă un plus de naturalitate atunci cînd ingenunchem în fața acestui altar care este folclorul. Din Dimbovița vin fluerii ai de Runcu și Petroșița, vin dansurile autentice ale ansamblului „Cununa din Petrești” ce reprezintă adevărate zestre folclorice a zonei dimbovițene. Nouă, interpretilor, nu ne rămîne decît datoria să ducem mai departe, ca o completare, ceea ce ei încărcă de emoție și sensibilitate.

IOANA PROCA ■

Progresul tehnic

Ce fel de prieten al noului sînteți, tovarășe inginer?

Lucrăm în contratimp

— **Tovarășe Constantin Trestoreanu, sînteți inginerul șef al întreprinderii de rulmenți grei Ploiești, singura de acest gen din țară. Răspundeți de producție și de partea tehnică. S-o luăm cu începutul. Ce se înțelege prin rulment greu? Mai exact, care este, în câteva cuvinte, specificul întreprinderii dumneavoastră?**

— **Sînt considerați rulmenți grei cei cu diametrul mai mare de 200 milimetri. Întreprinderea a fost înființată din necesitatea ca acești rulmenți să fie fabricați în țară. Fabricăm rulmenți grei, de mare performanță doar de 5 ani. Sînt puține țări, câteva firme specializate, care au experiență în acest domeniu. Țări cu tradiție industrială nu s-au încumetat să-l abordeze. Rulmenții grei, fiind de cele mai multe ori unicate, sînt scumpi. Prețul crește funcție de termenul de livrare.**

— **Cum apar problemele în întreprindere? Cum le rezolvați?**

— **Utilajele din import care funcționează în țară au înglobați rulmenți grei de construc-**

ție specială. Nu găsești doi la fel. Cînd un asemenea rulment cedează sau trebuie înlocuit ajunge la noi. Utilajele, instalațiile trebuie reparate în funcțiune în cel mai scurt timp. Lucrăm, deci, contracronometru. În general știm din timp ce avem de făcut dar sînt și situații cînd abia după ce s-a stricat agregatul cunoaștem caracteristicile rulmentului. Problema principală a întreprinderii este să fie pregătită să execute într-un timp cit mai scurt rulmenți care să răspundă parametrilor unei instalații. În cărți și tratate se găsesc elemente de calcul și verificări generale. Tehnologia de fabricare este un secret profesional pe care nimeni nu este dispus să-l divulge. Simpla relevare a unui rulment nu este suficientă. Pentru fiecare tip în parte ești obligat să definești o tehnologie. În luna aceasta (iulie n.m.) am executat circa 200 tipuri de rulmenți între 2 și 100 bucăți fiecare, din care 10 tipuri noi. Fiecare din ei presupune proiect, tehnologie, S.D.V., aparate de măsură și control. După ce rulmentul este realizat, este necesară urmărirea lui în funcțiune, perfecționarea caracteristicilor, menținerea calitatilor dinamice și statice și a modului cum răspunde la necesitățile pentru care a fost creat. Asta presupune un dialog permanent cu beneficiarul pentru a stabili măsurile cele mai bune pentru ca rulmentul să coreș-

pundă utilajului și invers. Colaborăm cu întreaga economie: chimie, electrotehnică, construcții de mașini pentru industria minieră, petrolieră, a lemnului etc.

— **Vă rugăm câteva exemple.**

— **Laminorul de benză la cald de la Galați funcționează cu ajutorul unor rulmenți cu role conice pe 4 rînduri. Un rulment costa, funcție de termenul pe care-l ceream fabricantului, între 8 și 12 mii dolari. Dacă ne gîndim că producția laminorului este de câteva milioane lei pe zi, ne dăm seama ce importanță are înlocuirea rapidă a unui rulment defect. După urmărirea rulmenților în exploatare, după o colaborare fructuoasă cu întreaga conducere a combinatului am reușit să realizăm rulmenți românești competitivi la prețul de 110 000 lei, aproximativ 10 lei dolarul. Rezolvarea problemelor energetice depinde uneori de buna funcționare a unui rulment. Morile de cărbune, agregate cu o greutate de 40 tone, care funcționează pe bază de programare numerică, au în componența lor rulmenți de precizie care cîntăresc 300 kilograme. Mai devreme m-ați auzit vorbind la telefon cu Întreprinderea mecanică Roman. Construieste pentru industria lemnului un agregat care are înglobat un rulment. Prototipul lui costă 250 000 lei. El va costa în producția de serie în jur de 30 000 lei. Ei bine, în fiecare lună avem de rezolvat aproximativ 10**

asemenea probleme. Progresul tehnic, tema discuției noastre, se realizează tocmai prin rezolvarea acestor probleme la un nivel competitiv. Desi sîntem o întreprindere tînără, am depășit faza de simplă înlocuire. Ne gîndim și am reușit în numeroase cazuri să aducem îmbunătățiri constructive rulmenților. Progresul tehnic se introduce într-o întreprindere printr-o colaborare strînsă cu alte întreprinderi, cu institute de cercetare și proiectare. Trebuie rezolvate mai multe probleme: materialul (calitatea oțelului), realizarea semifabricatului (se forjează în colaborare cu I. R. Birlad sau alte întreprinderi). În ceea ce ne privește, progres tehnic înseamnă rulmenți de calitate, care să răspundă perfect necesităților pentru care au fost creați. La introducerea lui contribuie și tinerii care lucrează pe mașinile de prelucrat mecanice, mulți dintre ei sub 21 de ani, și muncitorii mai vîrstnici cu experiență și specialiștii grupei de proiectare. O contribuție importantă va avea construirea unei forțe proprii care va duce la adaosuri de prelucrare mai mici. Odată cu forța sa va construi și o scularie proprie. Importanță este munca cu omul în cadrul organizațiilor de partid, U.T.C., sindicat și O.D.U.S. pentru instaurarea unui climat de ordine și disciplină. Personal, contribuți cu colectivul de specialiști la stabilirea tehnologiilor pentru fiecare rulment în parte,

propun, ca orice specialist, soluții în alegerea S.D.V.-urilor, probleme curente odată cu acumularea unei experiențe corespunzătoare.

— **Cît timp dinți-o zi vă rezervati problemelor de producție și cit problemelor tehnice?**

— **Cam 5-6 ore problemelor de producție. O oră, două problemelor tehnice. De fapt, problemele de producție sînt în cea mai mare parte tehnice. Ieri m-am ocupat vreo trei ore să procur mașini pentru aducerea unor semifabricate. Astăzi trebuie să mă ocup de procurarea unor transcontalinare pentru expedierea unor rulmenți la export.**

— **Și am văzut că v-ați ocupat și de realizarea în întreprindere a unui leagăn pentru un loc de joacă.**

— **Asta mi-a făcut realmente plăcere. E o relaxare, o plăcere pentru mine.**

— **Probleme care așteaptă de mult o rezolvare?**

— **Ni s-a promis că în cazul întreprinderii noastre se va renunța la calculațiile de plan care se fac pentru întreprinderile obișnuite, în tone. Nu se poate vorbi de tone cînd fabrici un unicat de 300 de kilograme. Cînd calculezi aportul unei întreprinderi ca a noastră, impliciți fondul de retribuție, calculația trebuie făcută și în tone dar și după numărul de bucăți. Sperăm că problema va fi în curînd rezolvată.**

OPREA GEORGESCU ■

Arhivă și document

Noi descoperiri privind anul revoluționar 1821

Majoritatea istoricilor români sînt de acord că revoluția română de la 1821 s-a desfășurat în cadrul complex creat de frământările popoarelor din sud-estul Europei și, în primul rînd, de lupta poporului grec pentru independență. Organizația revoluționară „Filiki Eteria” (1814), bazată pe ideile iluminismului și ale revoluției burgheze din Franța, pe programul lui Rigas Velestinlis și pe experiența rev. ei s-a creat (1804-1813), se răspîndise printre toți creștinii Peninsulei Balcanice, avînd ca scop, în primul rînd, emanciparea națională. Planurile Eteriei prevedeau o insurecție generală a popoarelor din Balcani, astfel încît forțele otomane să se disperseze între Principatele române, Serbia, Muntenegru, Grecia, Peloponez (inclus în Imperiul otoman de-abia în 1715, prin înlăturarea Veneției) și trupele rebelului Ali pașa din Ianina. Dar chiar și într-o asemenea conjunctură, Eteria miza pe sprijinul unei mari puteri, în cazul de față al Rusiei, ca reușita să fie asigurată.

Îndreptată împotriva exploatarei feudale și a jugului otoman, revoluția condusă de către Tudor Vladimirescu, trebuia să constituie semnalul insurecției generale și să creze la Dunăre o situație care să înlesnească trecerea lui Alexandru Ipsilanti spre Grecia. Istoricul iugoslav D. Djordjević, șeful catedrei de istoria popoarelor balcanice, de la Universitatea Santa Barbara (California), arată că interesele revoluției române concordau, în prima fază, cu interesele Eteriei, dar lucrul cel mai important este faptul „că insurecția din Principatele române a fost preludivul revoluției grecești din 1821”. Un alt istoric iugoslav, O. Nakićević, ocupîndu-se de problemă arată „...meritul poporului român care a ridicat primul steagul răscoalii”. Revoluția română condusă de Tudor a avut un puternic răsunet peste hotare și mai ales în Balcani. Serbia urmînd cu toată atenția evenimentele. O serie de documente, depistate de autorul acestor rînduri, în arhivele din Belgrad (Drzavni arhiv Srbije) și unele semnalate încă din 1966 („Revista arhivelor”, nr. 2, 1966), dau informații prețioase despre desfășurarea revoluției române: organizarea cetelor de panduri, înrolarea masivă a țărănilor, sosirea lui Tudor în București, măsurile luate împotriva boierilor, represiunea otomană și rezistența opusă de români, care se prelungeste și în cursul anului 1822. Piese ce completează va-

loroasa colecție de documente în 5 volume „Documente privind istoria României. Răscoala din 1821” (București, 1959-1960) și volumul „Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe” (București, 1980). Informații în plus, despre revoluția română, găsim și în colecția de documente turcești editată de către istoricii de la Skopje („Turski dokumenti za Makedonskata istorija”). Ne limităm aici la 2 piese și anume: 1. Armata otomană să lichideze imediat pe rebelul pașa din Ianina „...deoarece ar putea să influențeze mișcarea din Valahia”; 2. Un firman al sultanului, prin care se semnalează că revoluția din Principate ia „proporții îngrijorătoare”, se răspîndesc manifeste, mișcarea cuprinde Grecia și Peloponezul și trebuie drastic înăbușită. Tot centrul de la Skopje, folosind arhivele britanice, a publicat din fondul „The Levant Company”, rapoartele consulului Francis Charnaud (trimis din Salonic), cu informații și despre revoluția română.

Nu trebuie uitat faptul că și

războiul ruso-turc (1806-1812), rusosuedez (1808-1809), ruso-iranian (1806-1813), s-au răsfrînt negativ asupra economiei țării, provocînd și numeroase pagube umane, în ciuda teritoriilor anexate. Ipsilanti l-a dus în eroare pe Tudor și pe Miloš Obrenović al Serbiei, socotind că, în caz de eșec, Rusia nu-i va abandona. Rusia, după cum știm, a dezavuat mișcarea, dar a acordat azil celor care, urmăriți de trupele otomane, s-au salvat trecîndu-i granița. De altfel, elementele liberale, opinia publică din Rusia, simpatiza cu cauza creștinilor balcanici și credea în victorie. Marele poet Alexandr Pușchin scria: „Am convingerea că grecii vor reuși, iar cei 2.500 000 turci vor remite înfloritoarea Eladă urmașilor legali ai lui Homer și Temistocle”.

În iulie 1984, academicianul bulgar Nikolai Todorov a publicat o carte dedicată evenimentelor din 1821, avînd în anexă (p. 129-244), un document ce îngăduie noi aprofundări științifice despre anul revoluționar 1821, devenind o sursă de referință și pentru istoriografia românească. Este un tabel cu date despre cei 1002 eteriaști care au reușit să se salveze după bătălia de la Sculeni, trecînd Prutul, ca apoi să fie internați într-un lagăr lingă Orhei. Originalul se păstrează în arhivele din Odesa și a fost semnalat lui Todorov de către profesorul sovietic N. I. Kazakov. Din cele 1002 persoane menționate, pe naționalități sînt: greci — 503; români — 209; bulgari — 132; sirbi — 72; ruși, ucraineni, albanezi, evrei creștinați, francezi, italieni, germani, cițiva turci creștinați, un spaniol etc. Majoritatea românilor erau din Moldova; aici aflîndu-se aria principală unde a acționat autoritatea lui Ipsilanti. Apoi trupele otomane invadînd zona Galați, Focșani, Iași, Botoșani etc., unii din locuitori s-au alăturat Eteriei spre a opune o rezistență armată organizată. Dar în afară de moldoveni, au existat printre ei și olteni, munteni, bucovineni, bănățeni etc., din toate provinciile românești. Este cazul deosebit de interesant al românului bănățean Petre Antonio — care a servit în armata austriacă împotriva lui Napoleon, apoi a fost ofiter în unitățile rusești comandate de Kutuzov, servind cu mai mulți români, în regimentul de ulani tătari — lăsat la pensie, s-a stabilit la Iași, iar în 1821 s-a încadrat în Eteria.

Concluzia ce se impune este aceea că nu putem trata îngust revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, și nu putem exclude colaborarea cu Eteria și restul balcanilor, mai ales că românii și vlahii sud-dunăreni s-au găsit prezenți în acest iures, de la Padeș și Iași, pînă la Atena și Peloponez.

NICOLAE CIACHIR ■

Planetariul

Într-o concepție proprie, printr-o muncă plină de osîrdie, pe parcursul a peste 15 ani, profesorul Augustin Budai, de la Liceul industrial nr. 6 din Satu Mare, a construit cel mai modern cabinet de geografie dintre cîte ne-a fost dat să întîlnim în țară. Hărți electronice, din care poți distinge coordonate ale țărilor, continentelor lumii. Aparate electronice sofisticate vizualizează mișcările tectonice ale scoarței terestre. Un planetariu vechi ca lumea și altul de-o modernitate frapantă ne trimiță cu gîndul (și meditația) în lumea intergalactică. Așadar, cunoștințe de istorie, geografie, astronomie, fizică, economie, politologie ș.a. se însumează în acest nobil demers al cunoașterii. Căruiciorul de protecție cu filmele color și alb-negru parcă a devenit demodat. Albumele cu cele peste 900 de roci adunate de profesorii Augustin Budai și Andrei Barna, de la liceul sătmărean, sînt probe la o activitate laborioasă cu descînderi în teren.

Memoria tînără înregistrează date, localități, altitudini, riuri, munți, coordonate. Ochiul vede ceea ce este de văzut și transmite vizual, pe aceleași latitudini și longitudini, ceea ce este de înregistrat mental. O adevărată strategie a cunoașterii și învățării la drept vorbind. Profesorii acționează de la un pupitru de comandă, ca niște magicieni cu baghetele fermecate. Imaginile se relevă desprînse, parcă din alte lumi decît cele pămîntene. Excepțional acest demers al cunoașterii cu toate antenele desfășurate, dacă mă pot exprima așa. Lecțiile sînt, astfel, pe cit de instructive, pe atît de atractive, dar și utile și bine punctate metodic. Lecțiile sînt deconcertante în plan spiritual și benefice în plan educațional și metodic-instructiv. Oare la ce vor fi trebăluind în lunga vacanță de vară fierbinte, profesorii sătmăreni? Cabinetul de geografie al liceului din Satu Mare a fost pășit de oaspeții din China, Olanda, U.R.S.S., R.F. Germania, Ungaria, R.D. Germană. Dacă din întîmplare, cititorule, îți vei perinda pașii prin nordul transilvan, treci te rog pragul acestui labirint nepereche.

DORIN SALAJAN ■

Mai recenta ofensivă dezlănțuită de nutriționiști împotriva cărnii de porc a impus atenției generale, cum era de așteptat, importanța și valoarea economico-alimentară a bovinelor și păsărilor de curte. Argumentele dieticienilor sînt cele cunoscute, dar, oricum, ultimul cuvînt îl va avea încă multă vreme foamea de proteine. Care sînt speranțele și certitudinile pe o planetă la densitatea celor 6 miliarde de suflete ale anului 2000, ce se va întreprinde pentru ca omenirea, așezîndu-se la masă, să beneficieze de o dietă echilibrată în carne, lactate, legume, fructe și paste făinoase?

Vă propunem un popas la Institutul de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor de la Balotești (Sectorul agricol Ilfov).

Pentru înțelegerea modului în care au debutat și s-au extins cercetările de specialitate — interlocoții noștri au ținut să ne reamintească pentru început cîteva date privind rasele de bovine (taurine și bubaline) de pe teritoriul României. La început a fost Sura românească, rasă autohtonă, descinsă, după unii, direct din bourul sălbatec, deosebit de rezistentă, perfect adaptată la condițiile de climă ale țării, dar cu producții mai modeste de carne și lapte. Poste ea s-au suprapus pe rind, rasele Siementhal și Fleckviech (incrușări din care a rezultat, în Transilvania, prea bine cunoscută Bălțată românească), Schwitz (din care s-a detașat pe parcurs rasa Brună), Pinzgau (cu răspîndire în nordul țării). Roșia daneză și Holstein-Friza, pe cale de a crea o populație nouă în Muntenia și sudul Moldovei. Interesant că prin diligențele institutului, se află în curs întemeiere a unei genoteci prin colectarea și conservarea raselor autohtone pe cale de dispariție: Sura de steapă, Mocănița, Pinzgau roșu și negru. În același timp, asupra materialului biologic existent se desfășoară în permanentă o muncă de ameliorare și selecție, în care clasarea animalelor din fermele de elită, nominalizarea imperecherilor, selectarea produsilor și afluirea lor spre așanumite stațiuni de testare sînt verigi de importanță majoră.

Pentru realizarea unei populații de taurine viguroase, de mare randament (deci care să conserve și rezistența rasei locale și performanțele exemplarelor sosite din import) cercetarea acordă o atenție particulară taurilor reproducători. Materialul seminal colectat este utilizat prin însămînțări artificiale în toate fermele de stat și cooperatiste, ca și în sectorul individual aproape la întregul efectiv de femele din țară. Avantajele sînt evidente: în vreme ce un taur de montă asigură pe an reproducția unui număr de 60—70 vaci, prin însămînțări artificiale, un singur exemplar poate provoca fertilizarea a 6—10 mii de vaci. Descendenții vor împrumuta, firește, caracterele acestui ales între

aleși, iar materialul seminal, sterilizat, va fi eliberat de orice boli transmisibile. Selectarea reproducătorilor implică mai multe etape: o primă departajare a taurilor în funcție de dezvoltarea lor biologică (în condiții de furajare identice), urmată de testul de reproducere, și de cercetarea capacității de transmitere ereditară a performanțelor proprii. Descendenții masculini intră apoi într-o nouă competiție (se califică cei mai viguroși, cu dezvoltare mai rapidă), iar femelele își demonstrează calitățile la prima lactație. Știința zootehnică actuală a introdus de asemenea, și două teste de mare

care au lăsat urmași ce se recomandă prin producții mari de carne și lapte. Ea se obține în minim trei generații, munca de selectare durînd pentru fiecare în parte 4 ani. La ora actuală — ne-au declarat specialiștii de la Balotești — materialul biologic existent, rezultat prin realizarea acestor linii, posedă capacitatea genetică pentru realizarea producțiilor menționate în documentele de partid, deci obținerea pe parcursul viitorului cincinal a unei cantități de 5 000 litri lapte pe cap de vacă furajată în I.A.S. și 3 000 litri în cooperativele de producție. Se au în vedere, evident, pro-

procesul de ameliorare pentru toate bovinele, se desfășoară în colaborare cu Centrul republican de selecție și reproducție, ca întreaga acțiune este computerizată atît la nivelul institutului cît și la nivel republican.

Ei bine, se poate spune că toate cele de mai sus continuă în linii generale — chiar dacă știința operează cu instrumentele biochimiei, electronicii, sau prin intervenții la nivel celular — o tradiție îndeajuns de largă privind selecționarea și ameliorarea bovinelor. Noutățile absolute — mai puțin accesibile înțelegerii comune — sînt relevate de mai recente procedee de

la 7—14 zile, embrionul (sau embrionii, 8—12 la număr, dacă s-a folosit metoda de producere a poliovulației), care se introduce apoi în uterul unei alte vaci, vaca primitoare, și careia îi revine rolul de a dezvolta, timp de 9 luni, fătul conceput „în vecini”. Ea nu reprezintă, în fapt, decît un simplu incubator, deoarece vitelul care se naște nu va împrumuta nici o caracteristică a mamei receptoare, semănînd intrutotul cu genitorii lui adevărați. La fel ca în cazul cucului ce-și lasă ouăle pentru a fi clocite de o mamă adoptivă. Dar glumele geneticii embrionare nu se opresc aici. Cercetările institutului au folosit și alte sisteme de reproducere. Există posibilitatea demonstrată de a provoca în uterul vacii receptoare o sarcină gemelară (un embrion propriu și unul transferat de la donatoare). În acest din urmă caz vor vedea lumina zilei doi „gemeni” dar care nu vor semăna între ei. Doi frați, fătăși de aceeași vacă, dar care, fiecare în parte, va avea o mamă diferită și un tată diferit. Aceste jocuri ale geneticii sînt folosite destul de puțin în practica curentă, deoarece producții se dovedesc uneori mai puțin viabile sau pot apărea dificultăți la fătare cu consecințe pentru funcția de reproducție viitoare a mamei.

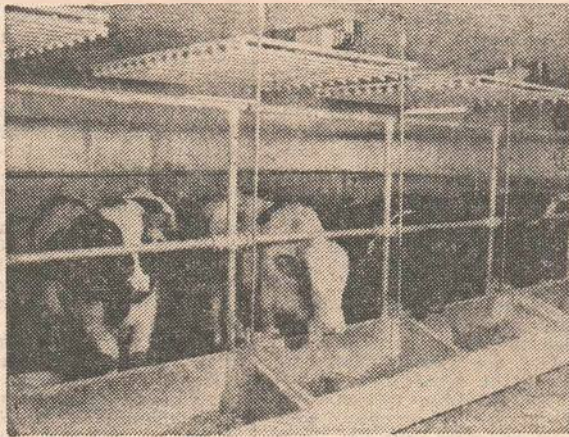
În sfîrșit, cîteva cuvinte despre zootron, acest ultramodern laborator de climatologie. El poate adăposti pentru studiu șase bovine legate sau 14 dezlegate. Instalația este capabilă să realizeze o variație de temperatură de la minus 35 la plus 45 de grade. Se mai poate produce, la dorință, vînt artificial, luminozitate de la zero absolut pînă la lumina soarelui, iar aparate speciale înregistrează conținutul de amoniac atmosferic, pulsul, ritmul cardiac, funcționarea cordului în general la animalele supuse experienței. Un circuit închis de televiziune oferă posibilitatea supravegherii patru pedelilor, iar alte instalații înregistrează consumul voluntar de apă, precum și poziția animalelor. Se poate urmări, astfel, comportamentul patru pedelilor în condiții foarte diferite de mediu ambiant, influența acestora asupra producției de lapte, a sporurilor în greutate, pentru stabilirea științifică a microclimatului în care animalele demonstrează un maxim potențial productiv.

Sînt succese care fac cinste institutului. Nu sînt singurele, deoarece specialiștii de aici abordează un front de investigații mult mai larg. În rîndurile de mai sus ne-am oprit numai asupra unor preocupări de dată mai recentă și de factură mai deosebită. Ele constituie tot atîtea premise științifice pentru realizarea, în viitor, la scară națională, a unui număr de 11 milioane de bovine, cifră prevăzută în documentele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

LIVIU TIMBUS ■

Zootehnie

Aventura geneticii embrionare

Viteluri gemeni produși de părinți diferiți cu mame de împrumut

precizie și finețe. Vom afla în primul rînd cercetările de imunogenetică, bazate pe studiul grupelor sanguine. Este un fel de poliție judiciară, capabilă de a stabili cu precizie identitatea individului, dacă el aparține sau nu părinților declarați sau prezumptivi. Pe această cale, ni s-a spus, sînt descoperite anual sute de inexactități, vitei fără pedigriu sau cu pașapoarte false la intrarea în fermele de elită. Mai amintim teste electroforetice (genetică biochimică) asupra diferitelor proteine din singe și lapte și cercetările de citogenetică prin care se studiază însușirile individuale la nivel celular, stabilindu-se corelații între caracteristicile cromozomilor și expresia fenotipică, sau ceea ce permite profilaxia genetică a unor maladii ereditare (prezența, de pildă, a unui cromozom cu aspect anormal, face necesară îndepărtarea animalului propus inițial pentru reproducere).

Prin munca de selecție, repetată an de an, au fost create pînă în prezent 12 linii de Bălțată românească, 9 de Brună și 7 Friza-Bălțată cu negru. Reamintim că o linie, în zootehnie, înseamnă o populație cu părinți comuni de mare valoare, părinți

ductiile medii, deoarece, dacă ne referim la cazurile izolate, atunci putem nota că, în prezent, avem în țară exemplare recordiste care produc zilnic între 40—50 litri de lapte. Și o altă noutate: pentru întia oară în lume, la stațiunea de la Sighet, a fost obținută, prin selecții succesive, o brună fără coarne, denumită chiar așa, „Bruna fără coarne”, o veritabilă senzație pentru vizitatorii din străinătate și care a început deja să fie răspîndită și în zona Argeșului și Craiovei. Avantajele: mai multe exemplare pe același front de furajare, animale mai blinde, mai docile.

Planul de ameliorare a mai cuprins și incrușcarea în interiorul raselor a unor linii sintetice, anume create pentru obținerea de populații hibride. S-au pus de asemenea, bazele, începînd cu 1981, a unei acțiuni pentru inobolizarea bubalinelor (bivolite), avîndu-se în vedere că în țară există aproximativ 250 000 de bivolițe. Sînt animale ce valorifică nutrețuri inferioare; e adevărat ele produc cantități mai scăzute de lapte, dar procentul în grăsime al acestuia îi conferă o mare valoare. Mai rămîne de adăugat că întreg

reproducție și în mod special de către transplantul de embrioni. În fața acestui amestec brutal în intimitatea organismului, de eludare a unor funcții vitale, înăscute, cetățeanul nostru este tentat să dea cu inoială din cap și să aprecieze, cu un oftat, că nesocotirea naturii poate produce consecințe imprevizibile și ireparabile. În fapt, așa cum arătăm și în precedentul nostru articol, omul intervine de milenii, modificînd viața animală și vegetală a Terrei, că, la urma urmei, plantele și animalele de care se slujește sînt creațiile sale, foarte îndepărtate de ancesorii lor direcți.

Astfel, un procedeu curent îl constituie sincronizarea căldurilor la vacile cu stabulație liberă. În acest scop se utilizează prin injecție, substanțe hormonale de tipul progestagenelor și prostaglandinelor. Însămînțarea concomitentă efectuată la tot efectivul de bovine determină obținerea unor vitei uniforme ca vîrstă ceea ce, evident, reprezintă un mare avantaj.

Dar procedeu cel mai șocant (pentru insul neavizat) este transplantul de embrioni. Din uterul unei vaci fecundate natural sau artificial se recoltează,

Să fie frumos și să meargă bine!

Există în fiecare oraș anumiți oameni care parcă sînt implantați în inima urbei, fac parte integrantă din cetate, este imposibil să aduci în discuție viața orasului fără a le pomeni numele. Despre un asemenea om doresc să vorbesc în rîndurile ce urmează. Declinat numai prin nume, omul în cauză nu spune nimic. Se înțelege deci că doresc să vorbesc despre pasiunea sa pentru muncă, despre mintea lui mereu în frîmîntare, despre ambițiile lui, despre boala care s-a instalat în el atunci cînd nu trebuia și despre pasiunea lui pentru sport.

Se numește Waldemar Zavadzki și, de puțină vreme, a fost numit directorul unei întreprinderi centenare, întreprindere care în ultimul timp a căpătat o nouă denumire: „Întreprinderea de autoturisme” Timișoara.

Nici nu am ajuns bine în orașul de pe Bega și iată-mă posesorul unei informații care m-a descumpănit: directorul Zavadzki este bolnav, și cine știe dacă va termina cu bine fantastica cursă numită autoturism de foarte mic litraj.

— Sînt într-adevăr bolnav — mi se răspunde — iar „boala” mea se numește pasiune pentru meserie, pentru automobil. Dacă pînă nu demult sfera preocupărilor mele se limitau la conducerea unui service pe care îl doream cît mai complex, iată că, de cîteva luni, automobilul a căpătat în mintea mea cu totul alte dimensiuni. Căci, e

limpede, una este un service și alta este o uzină producătoare de autoturisme! Ați văzut, cred, noua firmă?

Răspunsul directorului nu mă satisfăcea. Informația mea este totuși exactă. Știu că de puțină vreme s-a îmbolnăvit de un diabet care nu-i dă pace. Iar acum, mai mult ca oricînd, are nevoie de sănătate. Directorul face ce face și abate discuția. Nu-i place să vorbească despre boală, din care motiv sînt nevoit să atac alt domeniu. Care este — îl întreb — stadiul noului produs, cel care a schimbat titulatura uzinei?

— Niciodată nu mi-a plăcut să vorbesc despre un lucru aflat în fază intermediară. Nu este bine, deoarece un produs nou este, firește, supus unor anumite metamorfoze în timpul elaborării lui, chiar dacă planurile au fost făcute așa cum scrie la carte. Vă pot spune doar că automobilul rămîne, în continuare, același mijloc de locomotie necesar omului modern. Iată de ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiator al atîtor premieri ale gîndirii tehnice românești, a semnat decretul Consiliului de Stat prin care întreprinderea noastră își schimbă profilul, devenind cea de-a patra întreprindere românească care produce autoturisme, nouă revenindu-ne misiunea deosebit de importantă de a fabrica mașini de foarte mic litraj.

— Am văzut fabrica și cred că am înțeles bine. Vechea întreprindere își continuă activitatea, avînd planul ei de pro-

ducție, dar concomitent, prinde contur noua uzină. Cum s-ar zice, țineți doi pepeni într-o mină. Bănuiesc că nu vă este prea ușor.

— Ați atins, poate, problema cea mai spinosă a activității noastre. Situația în care se găsește la ora actuală întreprinderea pare într-adevăr la prima vedere, paradoxală. Fabrica veche, care numără cîteva mii de muncitori, are așa cum ați remarcat, un plan (intern-export) ce trebuie riguros respectat. Nu ne putem juca cu producția și cu soarta oamenilor! Este, dacă vreți, ca o șosea veche, pe care încă se mai circulă, și care trebuie deci bine întreținută, iar alături de ea o șosea nouă, care își croiește drumul cel anevoios, dar sigur. Această dualitate nu poate continua mult, dar la ora actuală există. Aș spune că, în timp ce noul își face drum și se împlinește, vechiul, treptat, va dispărea, acțiunîndu-se după principiul vaselor comunicante.

— Îmi dau seama că munca cea mai grea nu se desfășoară în jurul planurilor, ci în mentalitatea oamenilor. Bănuiesc — dată fiind situația — că lupta contrariilor este aici la ea acasă?

— Așa este. Cu toate că aici mi-am început učenicia, ca inginer (și desi mai sînt în fabrică colegi din generația mea), n-am izbutit să mă obișnuiesc cu un „cadrul dat”. Cel mai mult am de luptat cu vechile concepții de muncă. Ideile împietrite mă sufocă. Un bun conducător este cel care își modelează colaboratorii după felul său de muncă. Așa este, firește se obține în timp. Iar tocmai acest element îmi lipsește. N-am timp de discuții, de colocvii paripatetice. Din

aceste motive îi invidiez pe căpitani de vas. Înaintea ridicării ancorii, ei singuri își aleg echipajul. Din păcate — dată fiind situația de pe teren — eu trebuie să cîștig bătaia cu echipajul aflat pe vas, să ne ansamblăm din mers, ceea ce e foarte greu.

— Oare de ce oameni devin, la un moment dat, prizonierii propriilor idei?

— Oare de ce? Poate că ar trebui să disecăm lucrurile în profunzimea lor, dar nu avem timp. La ora actuală lupta cu timpul, în domeniul muncii mele, se numește concurența mondială, unde mediocritatea este exclusă din start. Am o vorbă privitoare la cei împietriți în gîndire. Îi asemui cu o sfoară pe care o poți trage, dar nu o poți întinde. De mulți ani am renunțat să mai trag oameni. Fiecare să se întindă singur.

— Străbateți un moment greu, de cumpănă. La ora actuală, după cite îmi dau seama, atenția dv. trebuie să se împartă spre două direcții diferite. Știu că sînteți un om capabil, toată lumea mi-a spus-o, dar cred că, mergînd așa, vă poate paste un pericol. Cel puțin în ce privește sănătatea. Dar spuneți-mi, ce gînduri nutriți pentru viitorul imediat?

— După ce am fost numit director aici am cerut o perioadă de readaptare. Apoi m-am ocupat de vechea fabrică, care, în ciuda părerii unora mergea prost. Am pus lucrurile la punct, am fost numiți în conducere oameni capabili, care se descurcă bine, întreaga mea suflare îndreptîndu-se numai și numai spre autoturismul de foarte mic litraj.

—...Căci, iată, inevitabilul bate la ușă.

— Asta-i viața. Trebuie să privim numai înainte. Peste puțină vreme, în curtea aceasta vor circula numai și numai mașini care, sîntem siguri, vor fi apreciate așa cum trebuie de viitorii posesori. „Tehnometalul” a împlinit 100 de ani. Sarcinile lui vor fi preluate de alte uzine timișorene. În materie de producție, sentimentalismele nu-și au locul. La Timișoara a fost produs primul autoturism electric, aici a fost gîndit și creat motorul disel cu piston rotativ, deci Timișoara a dovedit că are, în acest domeniu, preocupări și realizări competitive și pe plan mondial. Există deci condițiile ca în orașul de pe Bega să se fabrice acest nou produs despre care avem încredințarea că, odată pus în circulație, va întruni sufragiile celor mai exigenți specialiști.

— Tovarășe director, alături de mine se află un prieten al redacției, om de meserie, inginerul Pompiliu Teodor, care, cu ochiul omului de specialitate, a privit (și a descoperit cu mintea) AFML-ul, așa cum îi ziceți dumneavoastră noului autoturism. Am fi tentați să-l descriem pe larg, dar nu putem trece peste dorința directorului, care ne-a cerut, dintr-o rațiune bine întemeiată, să nu dăm încă amănunte. Vă respectăm dorința, dar gazetari fiind, vă cerem ceva în schimb. Să ne promiteți favoarea primului reportaj, cu noul autoturism românesc de foarte mic litraj.

— Asta depinde de dumneavoastră!

DAN BIRLĂDEANU ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Într-un număr anterior dădeam publicității părerea unor tineri bucureșteni despre moda pentru tineret privind vestimentația. La concret vorbind, tinerii opinau că fabricile de confecții și tricotațe prea nu țin, să mă exprim așa, cont de opțiunile și preferințele tinerilor în privința veșmintelor. Am participat recent la un test-vizionare făcut de Centrula Industrială Ușoare (C.I.U.) într-o sală din str. Izvor nr. 58 din Capitală, la care vizionarea noilor modele de tricotațe pentru primăvara-vara lui '86. Înclin să cred că tinerii noștri aveau perfectă dreptate. Aceleași pulovare și tampoane arhitecturale, cu o linie clasică, greoaie, demodată, deșchiată. Participau 8 din cele 34 de întreprinderi de tricotațe din țară. Nu vă ascund că predomină poliesterul și modelele bătrânești. Așadar, întrebând centrula și ministerul de resort, care negresit vor trebui să pună atelierele de creație la treabă, pe cind modelele tineresti, aerate, plăcute, ușoare, practice, în sfârșit, cu gust, vandabile, estetice etc.? Pe cind?

■ **Angela Leș, din Birsăul de Sus nr. 391, județul Satu Mare,** ne scrie că în ciuda faptului că are două sentințe judecătorești, emise de forul competent din Baia Mare și, respectiv, Satu Mare, cu privire la plata alocației de stat pentru copilul Ioan Dănuț Leș, precum și a pensiei lunare de întreținere a minorului, tatăl copilului, Ioan Dulf, din Baia Mare (bul. Unirii nr. 9/11), de mai bine de 2 ani nu plătește cheltuielile de întreținere pentru Dănuț. Ultimul mandat a fost expediat în maiul anului 1983, cu suma derizorie de 45 de lei (față de 495 lei cît minim-minimum ar trebui să achite lunar). De la acea dată tatăl fugăru nu a mai dat nici un semn de viață, părăsind și serviciul de la E.G.L. Baia Mare. Pe unde și poartă veacul Ioan Dulf?

■ Într-un periplu informațional semnalăm despre două furturi cel puțin ingenioase: mecanizatorii Vasile Bădea și Alexandru Sava au sustras de la C.A.P. Afumați (județul Dolj) fasole boabe în buncărele combinelor de recoltat, cică, prezentînd „lovituri mecanice“. Dacă fasolea s-ar fi dezghecat de teci cu imblăcia, ca la țară, sigur ar fi sustras fasole prezentînd urme de „lovituri manuale“! În cel de-al doilea caz, președintele CPDAM Dolhasca (Suceava), Vasile Lucilian a suferit de o amnezie aproape istorică spunînd că 48 de miei „lipsă la apel“ au fost hăpăiți de cîinii hrăpăreți ai ciobanilor-îngrîjiitori. Nu cumva or fi fost de din ăia cu două picere, stimate? Și într-un caz și în altul noi mai așteptăm răspunsul de la factorii de resort cu măsurile care s-au luat împotriva aceluia prea lăcomos întru furtașaguri.

■ Primim de la I.C.S. Mărfuri Industriale Deva (Hunedoara): În nr. 28, din 12 iulie a.c., s-a criticat aspectul vizual magazinelor de blănuri și căciuli (deși nu este sezonul lor — n.n.), aparținînd de unitatea noastră. Magazinul respectiv a fost închis pentru o perioadă de 7 zile, în vederea deratizării cu substanțe toxice. Pentru închiderea unității din inițiativa proprie a lucrătorilor gestionare, aceasta a fost sancționată disciplinar conform art. 100. litera „b“ din Codul muncii.

■ Tradiționalul Tîrg de fete de pe Muntele Găina (Țara Moșilor) s-a bucurat și în acest an de un apreciabil succes. Numărul participanților, al oaspeților și al invitaților s-a ridicat la impresionanta cifră de 10.000. Manifestare tradițională și obicei străvechi, etalare de port popular, dublate de un peisaj mirific, nepereche, bucurîndu-se de prezența nelipsitelor și frumoaselor fete, bune de mîrit, cum se spune, au constituit punctele forte ale Tîrgului din vara lui '85. Sintem informați că sub egida Consiliului județean al culturii și educației socialiste Alba au mai participat la manifestările obiceiului din Țara Moșilor artiști de talent din localitățile Abrud, Albac, Avram Iancu, Zlatna, Cîmpeni, Baia de Arieș, precum și invitați și mesageri ai cîntecului și dansului din județele Cluj, Maramureș, Bihor, Arad, Hunedoara, Vâlcea.

■ Un grup de cetățeni din satul Bătrîni, comuna Starchiojd, județul Prahova — printr-o semnătură reținem pe Ilie C. Nicolae, Toma I. Petică, Mihai I. Dumitru, Dumitru I. Voinea — semnalează că Geanță Constantin, din satul Bătrîni,

achiziționează și vinde plante medicinale la suprapreț, făcînd pe tîmăduitorul de ocazie și practicînd un empirism vulgar, dînd sfaturi medicale și soluții terapeutice, deși are doar 4 clase! Din adresa consiliului popular comunal Starchiojd (nr. 1642, din 2 iulie 1984, semnată de Alexandru I. Nedeleu (președinte, și Gheorghe I. Nedeleu, secretar), — reiese clar că Geanță Constantin „nu posedă autorizație eliberată de biroul executiv al consiliului popular comunal, pentru achiziționarea de plante medicinale“.

■ Casa mea este construită încă din anul 1928. Deci, este o casă veche în care au trăit ai mei și trăim și noi, împreună cu fiica noastră, elevă; trăim în bună pace și înțelegere. Numai că, vecinul nostru, Ion Dumitru Zevelcă are, în vremea din urmă, pretenția asupra unei fișii de teren de 0,30 m din preajma casei. Mai mult chiar, vrea să mă oblighe să-mi dărim gardul și să-mi bat în cuie ferestrele! Cele două ferestre constituie pentru noi singura sursă de lumină naturală, iar fetele noastre îi trebuie lumină pentru a învăța. Mă amenință cu relațiile lui și chiar a reușit să aducă doi reprezentanți care mi-au bătut scînduri în ferestre! Să fiu bine înțeles, pe mine nu mă interesează ce face vecinul în curte. Nu am nici bani să umblu să mă judec. Sprijiniți-mă ca măcar lumină naturală să pot primi în propria-mi casă. (Gheorghe Băiețică, str. Florca Geară nr. 45, Corabia, județul Olb). Cel puțin măsura cu zidirea ferestrelor de la casă ni se pare abuzivă și absurdă.

■ Dumitru Păpușoiu găsește cuvinte frumoase pentru orașul său natal, Tg. Frumos (Bașca). De la primul obiectiv industrial dat în folosință în anul 1977 — Fabrica de încălțăminte AUORA, la noul abator de păsări, neomițînd, desigur, noul dispensar uman, ne scrie că s-a schimbat fața țirgșorului moldovean de altădată. Dar zestrea orașului, cu circa 10.000 de suflete, consistă și în copil. În anul 1984 s-au născut, la Tg. Frumos, 320 de copii, iar în acest an 230 de copii frumoși și sănătoși. Așadar, un oraș tînar și prosper ca multe alte orașe tinere și prospere ale țării. Așadar, vești bune de la Tg. Frumos!

■ În noiembrie 1983 și cu revenire în ianuarie 1984, un grup de lucrători agricoli din cadrul I.A.S. Inand (județul Bihor), ne dezvăluia cîteva din abuzurile și sustragerile comise de către fostul director al I.A.S. Inand, Ioan Bolchiș, de soția acestuia, Ana Bolchiș (șefa cantinei). În aprilie 1985 ne-am deplasat la Oradea, dar cazul se afla pe rol în cercetare și urmărirea penală. Recent am primit un telefon de la factorii de resort județeni, care ne-au dat tot concursul, comunicîndu-ni-se că Ioan Bolchiș și Ana Bolchiș, precum și cîteva acoliți din „clan“, în urma emiterii sentinței penale, au fost arestați!

■ Marius Harlieșka din Timișoara (str. 1 Decembrie nr. 62/b) ne scrie că la A.E.O. Sibiu se cresc dihoiri pentru blana deosebit de prețioasă. Omul, zelos crescător de animale, doarește pui de dihoiri pentru a-și încropi o crescătorie. Hîtru și pus pe glume, spune că atunci cînd v-a mîngia blana de dihoir el nu se va gîndi la găina vecinului! Lășînd însă gluma la o parte, cine-l ajută pe M. Harlieșka să-și procure o pereche de pui de dihoir care, ajunși la maturitate, se înmulțesc repede?

■ Să nu mi-o luați în nume de rău, primăvara și toamna se fac adevărate campanii de presă despre sucuri și băuturi răcoritoare, cit și despre bere. Acum, cînd canicula atinge 39-40 de grade la București, interesul este scăzut pentru aceste sortimente. Mai mult, unele sucuri calde și zaharicoase, precum și unele sorturi de bere, practic nu se pot bea. Ce e de făcut? (Viorel Ciobanu, Drumul Taberei, Aleca Pavăș nr. 6, București).

■ Nica Viorel din str. Republicii, bl. Delia, ap. 20, Pucioasa, județul Dimbovița, s-a prezentat la serviciul de audiențe, pe data de 17 iunie a.c., solicitînd sprijinul în vederea reincadrării la I.T.A. Pucioasa. Tovarășul Ștefan Tache, director general al I.T.A. Dimbovița, i-a aprobat reincadrarea în activitate conform calificării pe care o deține, adică, de conducător auto. Să sperăm că Nica Viorel se va ține de serviciu.

■ Monica Mădăras din Hunedoara (str. Viorelelor nr. 9)

ne scrie că a revăzut recent filmele „Cobra se întoarce“ (japonez) și „Cineva ca tine“ (american). Peliculele au fost ciocirite și rupte, iar vizionarea îi procura iritare. Nu există un serviciu tehnic care se ocupă de gradul de uzură al filmelor redifuzate pe marel ecran? Întrebă M. Monica.

■ Cu sprijinul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Hunedoara, Vergica Urita a fost repartizată la Întreprinderea „Vidra“, Orăștie, secția Hunedoara, iar Consiliul popular județean Prahova ne-a sprijinit în reincadrarea Danielei Corina Corneanu la Întreprinderea de anvelope „Victoria“ din Ploiești. Mulțumim celor în drept pentru sprijinul acordat.

■ Minerul Marian Popescu de la Întreprinderea Minieră IPEG Craiova, ne atenționează, în numele citorva ortaci, anume că la punctul alimentar din coloaana minieră Cervenita (comuna Prunișor), de la numirea gestionarului Aurel Chirculescu, zis și Relu, lucrurile nu mai merg ca lumea. Vinde piinea la suprapreț și în cantități industriale, preferențial (cetățenii Turai și Virzov, din satul Fintina Domnească, sînt printre abonați); în aceleași condiții pîntinoare vinde și arpacașul; uleiul trece cu 30 lei litrul; mezeluri nu aduce cu săptămîinile pentru că „imi iese de la piine“. Iar programul său de lucru este de 1-2 ore pe zi. Colac peste pupăză, acest ins a fost condamnat de către Comisia de control la 6 luni închisoare, dar continuă să aibă gestuine! E corect?

Nu e corect! Cînd aceleași păreri sînt împărtășite de Mircea Gheorghe, șef brigadă, Aron Motaianu, maistru, de Gheorghe Simion, Nicolae Căpățînă, Petre Briceag și alți mineri, este cert lucru că un asemenea specimen nu-și merită locul printre mineri.

■ Serviciul de circulație și mișcare din cadrul I.G.M.B., răspunde scrisorii lui Petre Goginschi (str. Caporal Ruică, nr. 5, sector 3, București): În proiectele de modernizare a soselei Mihai Bravu, aprobat și de comisia de circulație a C.P.M.B., nu a fost prevăzută stația „Caporal Ruică“, deoarece aceasta nu se încadrează în valoare minimă de 500 m a intersecției, fiind la numai 350 m distanță de stația din pasajul Muncii. În acest context, nu se consideră oportună reînființarea stației de tramvai „Caporal Ruică“, distanța de parcurs pe jos necreînd probleme deosebite călătorilor.

■ Tînarul scriitor ardelean de limbă maghiară, József Sötesz, ne relatea că întors dintr-o călătorie din țara vecină și prietenă, R. P. Ungaria, a constatat că în editura „Europa“ din Budapesta a fost tradus un volum de poezii din lirica lui Ioan Alexandru, sub titlul „Iubiri imaculate“, („Szepötelek“), în traducerea lui Kányádi Sándor și cu o prefață semnată de autorul maghiar mai sus menționat. Exemplul traducerii liricii lui Ioan Alexandru nu este singular. La editura budapestană „Europa“ au mai apărut în traducere opere semnate de Augustin Buzura, Nichita Stănescu, Marin Preda, D. R. Popescu, Marin Sorescu, A. E. Baconski, Constantin Toiu, Ștefan Bănuțescu etc., precum și culegeri selectivă din creația prozatorilor și poezilor români contemporani.

■ La cimitirul „Reînvierea“ din Colentina — ne scrie Eleonora Tocaci din Șos. Mihai Bravu nr. 3, bl. ALMO-3, ap. 114, sector 2 — am constatat în două-trei rânduri un fenomen deosebit care, cred, trebuie să ne dea puțin de gîndit. Pe aleea principală din cimitir era așezată o masă plină cu bucate și băuturi, iar sub un tei se pregăteau friptane și mici. S-a încins un chef în toată legea. Să-mi fie, vă rog, cu iertare, știu ce înseamnă valoarea tradiției și așa zis-a „pomană a mortului“, dar aici era vorba de altceva. Un loc de veci și de pioase aduceri aminte nu este cazul să fie maculat de astfel de deprinderi oricum bulevardiere.

Sînt zone ale sacralului și pietății prin care nu se umblă de-

cit cu lacrima și cel mult cu o floare.

■ Povestea celor doi frați, Ioan Anițaș și Dragoș Anițaș din Pojorita, județul Suceava, nu este una prea veselă. În goană după bruma de moștenire lăsată de părinți, Ioan Anițaș trece la grăbita socoteală și „cureaua cu mărgele, bundița și căciula“ cu care, de fapt, a fost înmormîntat tatăl lor, iar la înmormîntarea mamei trece la neomenească socoteală „cununa de flori, diverse materiale, panglică neagră, pioane etc., cheltuieli de transport la înmormîntare de la Cluj-Napoca la Pojorita“, precum și „obol pentru pomenirea morților“ etc. etc. Fiind vorba despre copiii ajunși ei înșiși părinți, cu stringere de inimă trebuie să le aducem aminte că sînt trepte ale demnității umane sub care nu este permis nici din greșeală să pășești.

■ Primim de la Uniunea Cooperativelor de Producție a Sectorului Agricol Ilfov: În perioada martie-septembrie 1982, Ștefana Bodîșă, din București, a lucrat în cadrul C.A.P. Bragadiru, la secția PVC, condusă de Viorel Mezei. Din cercetări a rezultat că susnumita a prestat muncă la domiciliu, iar produsele sale au fost valorificate de către C.A.P., cuvenîndu-i-se suma de 10.727 lei. Așadar, scri-soarea este întemeiată, iar C.A.P. Bragadiru a depus toate diligențele în vederea plății, întocmind în acest sens borderoul de plată cu situația anexă, dar BAIA-SMB a făcut refuzul plății, motivînd prescrierea drepturilor.

N. N. Solicităm ministerului de resort sprijin în elucidarea cazului de la C.A.P. Bragadiru, mai cu seamă că sînt drepturile legale ale Ștefanei Bodîșă, pentru care a prestat muncă efectivă.

■ Marin Simion, M. Ungureanu și Aurel Popescu din str. Th. Speranția nr. 13, sector 3, București, ne sesizează că încă din toamna anului 1984 în dreptul imobilului nr. 15 din strada mai sus amintită, o conductă de apă potabilă curge în voia soartei. Au anunțat serviciile ICAB în repetate rânduri, dar li s-a răspuns cu „mai așteptați!“. Am fi curioși să aflăm cine de la ICAB va plăti sute de metri cubi de apă potabilă irosiți pe apa simbetei?...

■ Consiliul popular al județului Vrancea răspunde scrisorii lui Săche Lungu, din satul Șcințea, comuna Jarîștea, județul Vrancea: Autoritatea tutelară a comunei Jarîștea, constatînd că viața familiei Lungu este în primejdie (tatăl și mama fiind stăpîniți de viciul alcoolului), încă din decembrie 1984 a întocmit documentele de înternare în unități de ocrotire ale minorilor. Prin hotărîrea nr. 3 și 4 a Comisiei Județene de Ocrotire s-a reglementat internarea celor doi minori, Fănuța și Mariana, la casa de copii școlari fete din orașul Panciu, județul Vrancea unde se află în momentul de față.

■ Oficiul farmaceutic Craiova răspunde lui Mircea Constantinescu (Craiova Nouă), bl. 65, ap. 10) cu privire la solicitarea medicamentului CLORFENOXAMINĂ: Furnizorul nostru este Întreprinderea de Medicamente București, subordonată Centralei Industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, care a contractat, în anul 1984, 12.000 flacoane CLORFENOXALINĂ, însă nu au fost livrate. Pentru anul 1985 produsul nu a mai fost contractat de către furnizor.

N. N. Este de necrezut cu cîtă nonsalanță se spală pe mîini factori care ar trebui să vegheze trup și suflet la sănătatea publică, acuzînd vicii de formă.

■ În ziua de 15 iunie a.c., înainte de prînz — ne scrie Iustin Tătar, din zona Ion Ionescu de la Brad, bl. 27, ap. 2, Timișoara — am chemat urgent salvarea pentru fetița mea. Avea tuse convulsivă și temperatura urca peste 39 de grade. Medicul de pe salvare, Apostol Ovidiu, în loc să se preocupe de starea gravă a copilului mele-mă-

luat la trei păzește că de ce n-am dus-o la cîrcă ș.a., grăbindu-se foarte că mai avea un copil cu temperatură în zonă. Nu e omenesc.

■ Ștefan Cerchez din Cîmpulung Moldovenesc, str. 23 August nr. 75, județul Suceava, lucrează de 25 de ani în domeniul sanitar în acest oraș din Moldova. Prin natura meseriei, prin vechimea în această profesie umanitară, dar, de ce să nu spunem, și prin numele de frumoasă rezonanță istorică, este cunoscut în Cîmpulung Moldovenesc. O întîmplare nu tocmai banală l-a făcut să ne scrie. Ce anume? A primit din partea Direcției sanitare județene cel de-al 13-lea salariu, sau gratificația, cum i se mai spune. Din grabă ori din greșeală, pe mandat figura o banală greșeală cu privire nu la identitatea, ci la domiciliu. Fata de la ghișeu, Aspasia Juncan, deși a fost asistată medical de nenumărate ori de Ștefan Cerchez, refuză să-i dea cei 924 de lei, ba mai mult, se grăbește să expedieze imediat banii la Suceava. Vă dați seama că aici nu poate fi vorba de cine știe ce severe instrucțiuni, ci de o reavoință. Zelul fetei de la ghișeu este demn de o cauză mai bună.

Pagină realizată de DORIN SĂLAJAN

Posta redacției

Elena Mocanu — Durnești (Botoșani): Vechimea în muncă utilă la pensie a celor care lucrează în cadrul cooperăției de consum — în sectorul de prestări servicii se determină în funcție de veniturile realizate, raportate la retribuția tarifară minimă pe economie corespunzătoare. ■ Neculai Munteanu — Mărășești: Pe perioada concediilor fără plată nu aveți dreptul la spor de vechime. ■ Irina Ciocoraș — Satu Mare: Pensie de urmaș s-ar fi putut acorda numai dacă meșteșugarul decedat ar fi dovedit o vechime de cotizare de cel puțin 10 ani și deci ar fi avut dreptul la pensie pentru vechime de cotizare și limită de vîrstă. ■ Horia Duma — Lugoj: În funcția de subinginer principal pot fi încadrați subinginerii care au o vechime de cel puțin 8 ani în funcții tehnice. ■ Viorel Coldea — Cluj-Napoca: Pentru motive temeinice, care vor fi apreciate de către instanța de judecată, bunurile comune se pot împărți prin hotărîre judecătorească și în timpul căsătoriei. ■ Roman Sterp — Jiana (Sibiu): Au dreptul să călătorească gratuit cu mijloace de transport în comun, urban, în localitățile în care domiciliază, invalizii și accidentații de război în gradul I de invaliditate sau mării mutilați. Dv. fiind pensionar IOVR gr. II nu beneficiați de reglementările menționate. ■ Rolly Grumber — București: Restituirea în numerar a depunerilor din contul curent personal se face titularului sau altui persoană (cel mult două), imputeronice de titlul prin clauză. ■ Lucheria Chirilă — Sarichioi (Tulcea): Pe perioada la care vă referiți nu ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. Legea nr. 4/1977 nu prevede reducerea programului de muncă cu 1/2 normă la invalizii de gr. III. ■ Lucia Radu — București: Sumele rămase neincasate pe luna în care a avut loc decesul se plătesc numai membrilor de familie. ■ Maria Arlin — Letca Nouă (Giurgiu): Adresați-vă cu recomandarea medicului de specialitate la Întreprinderea de protezare din București, str. Negustorilor nr. 6-8. ■ Viorela Iușco — Iași: Dacă ați fi promovat în sesiunea de vară toate examenele și proiectele cu media cel puțin 7, ați fi putut cere transferul la cursurile de zi, la aceeași facultate, în limita locurilor disponibile.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Trecuseră vreo cincisprezece ore de la întimplarea ce va fi relatată în rândurile de față și colegul meu de serviciu, Gheorghe Filip, unul dintre martorii oculari, încă mai palpită de emoție. Se aflau în după-amiaza zilei precedente cu copiii în preajma locului din Parcul I.O.R. Căminul sufocantă din ultima decadă a lunii lui cuprinsese făcuse ca sute de părinți și copii, bunici și nepoți să se adune în această oază a cartierului Balta Albă, unde aerul era, oricum, ceva mai suportabil. Mișcări lente, evantaie, jocuri improvizate de prichindei, admonestări de genul „Te duc imediat acasă, dacă nu-i dai și lui mașinuta” etc. animau aloile arhipline.

Totul părea firesc. Când, din senin se petrece un eveniment fulgerător care pe cei aflați cu totul întimplător pe „față” îi lasă cu răsuflarea întretăiată. Un zgomot instantaneu și izolat, produs de aruncarea cu viteză în apă a unui om îmbrăcat, a făcut să incremenescă de curiozitate și chiar

Gestul cît o mie de vorbe

de spaimă și copiii mai receptivi, de pe mal, darmite pe virstnici. De unde apăruse și de ce se aruncase tinărul acela, pare-se în uniformă de militar, nici măcar nu erau siguri, se întrebau cei din apropiere, îngrijorați de soarta celui care plonjase îmbrăcat exact acolo unde apa era mai adîncă, ducîndu-se ca un picot la fundul lacului. Cîteva secunde mai tîrziu „scafandru însoțit” reapărea din adînc, dar numai pentru a mai absorbi o gură de aer și iar se cufundă, lăsînd să se înțeleagă, de această dată, că nu era vorba de un gest nesăbuit, ci de o intervenție promptă, reflexă, dictată de un interes major.

Atît cei din apă, cît și cei de pe mal se string tot mai mult într-un cerc viu de curioși în jurul punctului de

unde trebuie să reapară tinărul militar. Da, îi văzuseră de acum uniforma, știau cu precizie că cel care plonjase ca o nălucă era un militar în termen. De ce o făcuse însă? Cîteva clipe mai tîrziu, salvatorul avea să reapară la suprafață, ridicînd spre mal, spre mirarea celor prezenți, un ținc de nici doi anșori, care căzuse de pe taluz, fără să fie observat de alteineva, în afara tinărului în uniformă, exact acolo unde locul este mai adînc.

O fracțiune de secundă, un gest reflex, care spune mai mult decît o mie de vorbe. Salvatorul este soldatul în termen *Mitcea Besleag* de la o unitate a Ministerului Forțelor Armate. Cu greu i-am aflat numele, replicînd celor care doreau să-l cunoască: „Dar ce rost are să-mi aflați numele. Oricine, aflat în locul meu ar fi procedat la fel...”, ceea ce conturează și mai expresiv profilul moral al tinărului de astăzi.

MIHAI GROZAVU

Răcoritoarea fierbinte

Intimplător, trebuia să aștept. O oră, dacă nu mai bine, am stat pe marginea trotuarului fierbinte. Căldura făcea asfaltul ca o plastilină și lumea se grăbea înnebunită spre un loc mai umbros. Nu aș fi observat viața secretă a aprozării dacă m-aș fi oprit pentru cîteva clipe ca să cumpăr ceva. Dar trebuia să aștept, să aștept, în căldura aceea de-a dreptul siderurgică, care teroriza și stîlpii de curent, și copacii, și bordurile de beton. Darămite oamenii. Cînd am văzut tava de aluminiu cu cîteva sticle de răcoritoare înotînd în apa limpede am trăit o senzație odihnită de stingere, de plăcere. Și în timp ce mă îndreptam spre tonetă, o bătrînă în cămașă cu mincă scurtă și cu pălărie s-a oprit și s-a uitat la ceapa desertată pe tarabă. Nu era nici prea mare, dar nici mărunț. Oricum, l-a întrebă pe vinzător dacă e de anul ăsta. De aici a început totul. Vinzătorul i-a zis, ce bre, ești chior? Bătrînului, ca la un șoc, i-a căzut pălăria pe ceafă. Nu știu ce l-a apucat, dar i-am auzit cum zice, lasă, lasă, mă pricep și eu că doar sînt de la țară. Atît i-a trebuit. Vinzătorul Valeriu Moraru s-a enervat și a apelat la expresii din cele mai jignitoare. M-am apropiat și am cerut o sticlă cu răcoritoare. Mi-a desfumat-o și mi-a întins-o. Era fierbinte. Am încercat să beau o gură, dar mi-a rămas în gît. Era superfermentată și a trebuit s-o arunc. Abia în clipa aceea vinzătorul a pufnit în ris. Nu puteai să-mi zici dinainte că e caldă? Păi dacă n-ai întrebă. Cum să întreb, cînd îți sticlele în apa cu ghea-

ță! Aia nu e gheață, e numai ce-a rămas din ea. De cînd? De ieri dimineață. Ride de mine, de parcă el ar fi un martian, un oarecare căzut din întimplare lîngă toneta unității 303 din Piața Mihail Kogălniceanu. Nu-i pasă nici de căldură, nici de răcoritoarea fierbinte, nici de cei care se păcăleau. El vinde. Și nici nu pare interesat de cît vinde. Iei ceapa, e bine. Nu iei, să fii să-nătos. Valeriu Moraru abandonează toneta și intră în magazie cu oamenii care au cărat lăzi. În locul lui vine un bărbat în cămașă de naion, roșie cu dungi albastre. Cînd un trecător cere o răcoritoare îi spune cu regret, e caldă tată. Nu vinde decît roșii și ceapă. Altele nu are. Cel puțin așa pare. Sosește însă o bucătăreasă de la berărie. Vine cu plasa sub braț. Intră în magazie la Valeriu Moraru și iese cu ea plină. Se vîd piercici grase și pufoase. Aveți piercici? Am avut azi dimineață, răspunde omul în bluză albastră cu dungi roșii în timp ce golește cîteva sticle de răcoritoare în termosul unei bătrînici. Evident, nu-i spune că băutura e fermentată. Din cînd în cînd mai face haz pe seama gheții care de ieri dimineață s-a cam încălzit. Între timp, unul din cărătorii de lăzi se îndură să aducă una plină cu piercici. Imediat se așază cîteva oameni care așteaptă să cumpere. Ușor, ușor, că n-avem decît o ladă, zice vinzătorul. Între timp, oamenii de ajutor își umplu plasele în magazie, plătesc și pleacă pe tăcute. În birou, seful de unitate completează hirtii, facturi, formulare, în vreme ce soarele fierbe sticlele cu răcoritoare,

ceapa și roșiile, iar omul în dungi stă după tarabă de parcă ar fi silit s-o păzească, nu să vindă ceva.

Am încercat să schimb cîteva cuvinte cu seful de unitate, Cornel Georgescu. A fost mai degrabă tentația unei aventuri. Omul n-a îndrugat mai mult de 3 cuvinte ca apoi să tacă, să scape alte două vorbe fără nici o leșătură. Civilizația în comerț uneori e mai rară decît marfa, poate chiar mai prețioasă. Cînd îi e lumea mai dragă, simți că pe cite un vinzător sau pe un responsabil îl taie un dispreț și-o lenă că dacă ar fi de metal i-ar spinteca stomacul. Și pe Cornel Georgescu, om în toată firea, responsabil în halat, cu pantalonii suflecați și cu șlapi în picioare, l-a apucat muțenia și a ieșit în stradă ca să spele trotuarul, să arate cît de săritor și de bun gospodar este. M-a pufnit risul și responsabilul, în timp ce răcorea asfaltul cu o mătură udă, m-a întrebă:

— Ai dumneata vreun martor că moșu' a vindut piercici?

Am vrut să-i zic că nu, că n-am în acel moment dar pot avea miine, poimîine, sau în oricare altă zi. Dar m-a izbit seninătatea aproape inconstientă a omului care mințea fără nerușinare, a celui care nu se teme de nimic. Și am plecat amărît, zădărit de o mie de întrebări. Oare ce putem face împotriva lipsei de bun simț, a nerușinării și incorectitudinii unor oameni din comerț?

Și cum ne putem apăra de asta, cum să ne ferim nervii? În loc de răspuns m-am depărtat pentru că așteptasem destul iar de la unitatea 303 din Piața Mihail Kogălniceanu nu aveam ce să cumpăr.

CORNEL NISTORESCU

Foarte rar am simțit nevoia să mă asez la o masă, ca să beau o bere, desi nu i-am dispretuit niciodată pe cei care, secati de căldură, s-au oprit la prima institutie cu sticle și au golit o halbă dintr-o suflare. Dar de fiecare dată cînd am ajuns într-o gară, autogară, în preajma unui bufet de cartier sau chiar la restaurantele de conditie mai modestă m-a frapat aerul și comportamentul băutorilor de bere. Chiar dacă această băutură face parte dintre miturile lumii moderne, chiar dacă la această oră ea se află într-un impas nu de ordin financiar ci, mai degrabă moral, apa minerală și sucurile deschizînd o modă printre tinerii din multe țări, în special printre rockeri admiratori ai lui Bruce Springsteen, cel care cîntă „Sînt pe foc, sînt pe foc, ard după tine”, armata băutorilor de bere a rămas enormă și poate că e vremea să discutăm puțin despre civiliza-

rid sau povestesc, vrute și nevrute (folclorul născut la o bere abia ar încapa în cîteva sute de cărți). Adevărul este că nu prea știm să bem bere, să ne bucurăm de răgazul de a ne așeza la un pahar de vorbă. Multe din locurile unde se vinde bere, mai ales acolo unde se consumă imediat, pun bunul gust și civilizația pe un plan secundar sau sînt chestiuni tratate cu indiferență și de consumatori și de vinzători. Dacă aceste scene cu oameni și bere, ar fi de întilnit doar la periferie, în clădiri vechi, în spații inghesuite sau indoielnice am mai avea o justificare. Dar indoielnica imagine generată de civilizația berii poate fi descoperită chiar și în locuri plătute, în unități comerciale, noi, abia date în folosință, care inițial arătăm impecabil iar acum arată incredibil. Dacă nu ești consumator, e preferabil să ocolești locurile unde se bea bere, această băutură de care

Civilizația berii

tie berii. Atît de multi rezolvă impasul unor timpi morti cu solutia „hai să bem o bere!” încît merită să o băgăm în seamă, mai ales că dincolo de această invitație nevinovată pot încerca să se pot sfîrși atîtca lucruri încît te cuprînde nedumerirea.

Zilele trecute am ajuns cu totul și cu totul întimplător la un restaurant cu autoservire, aflat pe Boulevardul Armatei Poporului, la parterul ultimului bloc din București. Într-un spațiu comercial rezonabil, cu o sală care avea nevoie de niste gospodari adevărați, cu o terasă amplasată pe trotuar, fără umbră, dar terasă, se agita o grămadă de băutori de bere. Era cald, sufocant. Oamenii beau bere la sticlă și-si omorau timpul în așteptarea unui autobuz de la autogara Militari sau a cine stie cîrui fapt care nu se mai petrecea. Și beau bere de parcă ar fi înghițit-o cu ciudă, de parcă ar fi fost siliti s-o bea, de parcă nu le-ar fi făcut decît un rău ireparabil Direct din sticlă, pînă la fund sau pînă la jumătate. Trec la următoarea și nici ea nu rezistă mai mult de cîteva minute. Pe la picioarele meselor e plin de sticle, pe mese, la fel. Mulți Era cald, sufocant. Oamenii beau în picioare, scuturînd scrumul pe unde apucă. Unii o cumpărau din spațiile alimentarelor și o beau la cîteva metri de punctele de desfacere, alții se rezemă de garduri și între două înghituri pun sticlele pe iarbă sau pe asfalt, fac gălăgie,

nu prea știm să ne bucurăm. La Bacău, într-un restaurant de mina intii din centrul orașului, am văzut ospătările în rochie lungă și ospătari cu frac și papion servind bere la mese aglomerate, la care clientii beau și mîncau seminte. La hanul Ma'u vindutul de bere era o afacere. La fiecare sticlă ospătarul ciucea un leu.

A bea o bere a devenit un reflex modern de om civilizată. Și cu toate acestea unii dintre noi o fac de parcă s-ar teme să nu se termine, de parcă ar urî-o, de parcă le-ar fi indiferent cum arată în clipa în care duc sticla la gură. Dacă multora le este indiferent cum golesc o sticlă, unora, dintre comersanți pare a le fi și mai indiferent. Pentru ei contează numai cît vînd și cît încasează. Dar asta nu înseamnă că și-au făcut datoria. În fond noi ar trebui să le cerem să respecte legea, să-i oblige pe băutorii de bere să se poarte civilizată, să transforme acest reflex cu aparență de biologie într-o manifestare de bun simț și gust o omului care nu-și poate domina plăcerile. În fond, unitățile comerciale noi, alimentarele spațioase au fost create nu pentru a vinde în spate din lăzi, nu pentru ca fiecare să bea pe unde apucă, ci pentru a pune la îndemîna tuturor cadrul unui comerț civilizată.

Băutul berii e un gest civilizată cîrui nu i-ăs găsi echivalent decît în experia despre cei șapte ani de acasă.

BOGDAN NISPOIU

Multi dintre cei care vor lectura aceste rînduri vor pune poate la indoială verosimilitatea scurtei mele povestiri. Alții vor invoca destinul. Indiferent, însă, cum este privit, adevărul rămîne la fel de autentic.

Avem în față doi oameni cu părul complet alb, în ciuda celor 42 de ani pe care îi are sotul, și ai celor 37 de primăveri ale sotiei. Privirile le sînt împietrite, suferințele au săpat brazde adînci pe chipul lor. Zimbetul, la fel ca al oamenilor care au pătimit mult, le este trist. Convorbirea se încheagă greu. Imi este extrem de dificil să ajung la întrebarea cea mai dureroasă. Femeia mi-o ia însă înainte: „Nu-i așa că sîntem un caz unic? Să-ti pierzi toti cei trei copii în accidente de circulatie este un fapt nemaiîntilnit. Și dacă am fi fost niste neglijenți, niste nepăsători. Oare ce rău am făcut, noi, oamenilor de ne-a fost dat să suferim atîta? I-am ajutat pe toti, în limita mijloacelor noastre, hăinuțele rămase mici ale copiilor le dădeam celor lipsiti de mijloace, pe care i-am întes întotdeauna, și cînd n-au avut medicamente ori i-au încercat alte nevoi, i-am întes pentru că și noi am fost ajutați cînd am plecat de la zero. Eram studenți cînd ne-am căsătorit. Eu la filologie, iar Mircea la mecanică fină. N-aveam locuință, mîncam la cantină, iar singura noastră distracție era să ne plimbăm seara, de două, trei ori pe săptămînă, în parc. Încetul cu încetul, visul nostru de a ne întemeia o familie s-a transformat în realitate. Faptul că ne numărăm printre cei mai buni studenți, ne-a ajutat să fim împeună chiar de la terminarea facultății. Apoi au urmat copiii: Adriana, Mihăiță și Dănuț. Nu există fericire mai mare pe lume, după opinia mea.

decît să ai în jurul tău niste făpturi de care să te bucuri în permanentă. Chiar micile lor năzbîtii pentru noi erau fermecătoare”. Femeia nu mai poate vorbi, o podidesc lacrimile. Bărbatul, și el cu ochii înlacrimați, îi strînge cu delicatete mîinile.

„Pe Dănuț l-am pierdut primul. Îl trimisesem la bunici. Un sat de munte, linistit. Se simțea minunat. Aer curat, îngrijire bună, lapte proaspăt, bătrînii care îl adorau, animale pe care nu le văzuse la oraș decît în poze. În sfîrșit, totul de-

ream și pentru pierderea băiatului, dar și din pricina remuscării bătrînilor.

Apoi a venit rîndul lui Mihăiță. Ce minte ageră avea! La început am crezut că-i vorba de superficialitate, de usurință, dar el învăța lectia la perfecție, încă din clasă, iar acasă, în cel mult o oră își făcea exercitiile. Avea 10 pe toată linia. Ne-am interesat la școală. „Cu băiatul dv. n-avem probleme. Ce bine dacă ar fi toti la fel. Adevărat, trebuie să-l puneti să exerseze mai mult. Nu-i de ajuns numai inteligentă trebuie

detalii, veniti aici”, a fost răspunsul. Spitalul e aproape. Cu masina noastră am făcut doar cinci minute. „Nu-l putei vedea, copilul e la reanimare. Tot ce vă putem spune e că băiatul are multiple fracturi și leziuni interne. Vă rugăm să ne înțelegeti. Facem tot ce depinde de noi!” Spre seară, după ce am așteptat pe hol cîteva ceasuri, vîzînd fața obosită a chirurgului îndreptîndu-se spre noi, am întes că totul e pierdut. Cine să stie că venind de la școală, cîteva băieți din clasa lui Mihăiță, inventa-

ăstia nu ofereau prea mari garanții. Cînd s-a privit pe coridor, în oglindă, înainte de plecare, mi-am aruncat ochii spre ea. La 16 ani, cu circa 1.90 m pe care îi avea, arăta ca o fată de 19-20 de ani. Să nu întirzi scumpa mea, bine? „Da, mămico, n-ai o grijă”. Pierderea fratilor lăsase pe chipul ei o undă de permanentă tristete. Zimbea ridea, dar în ochi îi ghiceai durerea ascunsă. Dacă as fi știut că zimbetul de la usă va fi cel din urmă! „Știi cum se manifestă unii tineri în ambianta creată de adolescențele care îi inconjoară, a dansului, și mai cu seamă a licorilor pe care le sorb, fără să le cam fie măsura? Le-a propus fetelor o plimbare cu masina părintilor, pecași de acasă pentru a nu împieta asupra atmosferei de veselie și tinerete. „N-am încă permis, dar conduc perfect, o să vedeti! De altfel nu vom parcurse decît cîteva sute de metri, pe-aici, pe străzile din jur, le-a asigurat pustiul”. Fetei mele i-a rezervat locul de lîngă dînsul. Brava tot timpul, oină cînd la un viraj, a intrat cu dreapta într-un stîlp metalic. Adriana a murit pe loc. Ceilalti au fost usor răniți

Lung timp apoi am fost internată în spital. În zilele de lucru ne luăm în proiecte, cu studii, rezolvăm probleme. Groaznic e în zilele libere cînd golul din jurul nostru e teribil. Atunci pleacă de acasă chipurile să ne detașăm de orice lucru care ne aminteste de copii. Afară, pe stradă, vedem însă familii cu copii în jurul lor. Asta-i tristă noastră poveste. Trei doamne și toti trei în varianță modernă, nu? Nu mai pot nici plînge, vedeti? Mi s-au uscat lacrimile.”

VICTOR BEDA

Cronica șoselei

Un hău al durerii

curgea perfect. Cînd ne-a telefonat să venim urgent, am simțit că era vorba de o nenorocire. Într-o localitate izolată unde practic nu existau decît căruțe și biciclete, băietelul meu a fost călcat de un camion abătut în treacă pe acolo. Șoferul plecase de la unitatea situată la 20 de km să-și ia ceva îmbrăcăminte, sau nu știu ce, de acasă. Copilul avea 6 anșori, în toamnă urma să meargă la școală. Împreună cu o verisoară de aceeași virstă, colorau niste desene. Irinuca l-a strigat să vină la ea, să-și continue joaca, iar bietul Dănuț a luat-o la fugă peste drum. Șoferul se baza, probabil, că drumul e absolut necirculat. Nu mult după aceea, mi-am pierdut și părintii. Nu erau prea în virstă, tata 65, iar mama 60. „Nu putem să ne împăcăm cu gîndul că sub ochii nostri ti-a fost ucis copilul”, spunea tata. Pentru noi, părintii, vă imaginați, durerea era dublă, sufer-

și muncă”. Avea dreptate, diriginta. Era o zi de simbătă, la prînz. Îl așteptam cu masa, pe el, pe taică-su și pe Adriana. Era ziua în care noi discutăm mai pe îndelete. Aveam și un desert-surpriză, tort de înghețată. A venit intii fii-mea. Îmbujorată la față, ne aducea vestea că reușise prima la olimpiada de fizică pe municipiu. Pentru bărbatu-meu, pasionat în acest domeniu, stirea a fost teribilă. „Adriana scumpă nici nu-ti inchipui ce fericit sînt că imi calci pe urme. Te felicit din tot sufletul”. N-au trecut decît 10-15 minute, ne întrebam tocmai de ce întirze Mihăiță care, desi strengar, era punctual acasă, la școală, peste tot, cînd ne-a venit îngrozitoarea stire. „Veniti, vă rugăm, repede, la spitalul de urgență, băietelul dv. e accidentat”. „Dar ce s-a întimplat, spuneți-ne?” a întrebă sotul meu cu vocea strîngulată. „Nu vă putem da

seră un joc diabolic: cine traversează strada în fugă, cit mai aproape de botul masinii care se apropie! Îi numeau exercitiu de cascadorie.

Toată dragostea noastră se concentrase asupra Adrianei. An de an se făcea tot mai frumoasă, o fată cu trăsături regulate, cu părul blond, ondulat, înalt. Important era însă că avea o judecată sănătoasă, iar rezultatele la învățătură o onorau atît pe ea cît și pe noi deopotrivă. Mi-a cerut voie să meargă la o mică petrecere, prima dată cînd imi solicita un asemenea lucru. Un coleg își serba maioratul. Cunosteam familia, oameni serioși, de încredere, desi pustiului i se cam împlineau toate dorintele, chiar înainte de a le formula. Cam infatuaț, iar la învățătură mediocru, desi era ager la minte. Imi dădeam seama că o place pe Adriana, Nu eram prea încintată de această prietenie. Din cele trăite și văzute, pustiul

3R

O mină de suprafață ȘPANUL

Există span. Nu poate să nu existe în industriile prelucrătoare oricât de automatizate și perfecționate ar fi mașinile unelte. În unele uzine, cum sunt cele de rulmenți, ca și în numeroase alte sectoare ale construcțiilor de mașini rezultă chiar în cantități foarte mari. S-a vorbit, se vorbește că sufocă atelierele de producție și locurile de depozitare, că, pentru transportul lui — a celui foios, mai ales, — necesită kilometri și kilometri de vagoane de cale ferată a căror plimbări cu „fulgi“ de metal costă incomparabil față de prețul acestora. Realitatea aceasta este. Avem și studii tehnico-economice și balanțe ce o probează. Din datele centralizate la Ministerul Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe și la Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refozabile se estimează o cantitate de aşchii rezultată în economia națională, la nivelul anului 1984, de circa 900 000 tone. Se transportă anual, de la unitățile producătoare la cele consumatoare, circa 661 000 tone, pe o distanță medie de transport C.F.R. de 300—350 km, cu un preț mediu de 361,25 lei pentru un vagon. Sunt necesare astfel, anual, circa 190 000 vagoane a 10 tone, însemnând o cheltuială de circa 68 milioane lei. Miezul problemei pentru unele întreprinderi — cu opțiuni de participări inguști, preocupate doar de interesele proprii — este de a scăpa de el, de a-l vedea dincolo de porțile lor. Nu contează cum. Pentru economia națională este însă altul, major și indiscutabil. Indiferent sub ce formă și pe ce treaptă de producție s-ar afla, metalul înseamnă metal. Adică materie primă. Ce înglobează muncă, energie, alte materii prime și alte valori. O materie primă al naibii de scumpă, la stadiul de azi al industriilor lumii. Deci, o bogăție ce trebuie gospodărită cu cel mai înalt simț de răspundere.

Sistemul cel mai rentabil de recuperare a spanului este brichetarea lui. Este demonstrat și pe plan mondial. Prin mărunțire și presare numărul de vagoane pentru transport se reduce, de la 190 000, la 66 100 pe an și deci, o economie rezultată din diferența de la 68 milioane lei la 24 milioane. Prin folosirea în oțelării a aşchiilor în vrac acestea se ard, se distrug prin oxidare, în timpul topirii, până la 30 la sută, în vreme ce sub formă de brichete, pierderile se limitează la maximum 10 la sută. Rezultă și de aici o economie de 150 milioane lei anual. Pentru evaluarea efectelor economice — se arată în studiul respectiv — nu se mai poate folosi și relația 1 tonă de oțel este egală cu 2 tone minereu plus 1 tonă coes metalurgic, care, raportată la toată cantitatea de span poate să conducă la economii de import a 360 000 tone pe an — minereu de fier și 180 000 tone pe an — coes metalurgic. Plus economiile energetice de aproape 30 milioane Kwh pe an. Plus creșterile de productivitate la încărcarea și descărcarea vagoanelor, ca și la numeroase operații de manipulare impuse de recuperarea și valorificarea în vrac. Desigur însă, pentru acest sistem modern și eficient avem nevoie de tehnologii, de utilaje specifice. Există în țară la diferite întreprinderi de construcții de mașini instalații pentru mărunțiri și brichetate span ce nu sunt folosite. Fonduri fixe imobilizate, încălcându-se o întreagă legislație. Printre asemenea întreprinderi ar fi — osii și boghiuri Bals, „Vagoane“ Arad, „1 Mai“ Ploiești, ICNUT Tulcea, utilaj greu Giurgiu, „Vulcan“ București, I.M.M.R. București și multe altele.

Ne-am propus, în context, să vedem ce se întâmplă cu spanul, cât și cum se valorifică el? Cum lucrează aceste instalații de mărunțiri și brichetate spanul?

La Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refozabile, stau de vorbă cu tovarășul inginer Sorin Buligescu, director tehnic. Aflu că pe data de 15 iulie, la întreprinderea prahoveană din Ploiești a acestei centrale (I.J.R.V.M.R.), a avut loc o analiză a situației create de slaba funcționare a instalațiilor de brichetate span. Acolo, în fața a vreo 40 de persoane — cu funcții de răspundere în ministerele interesate,

Dr. Petru Groza și montate „au apărut unele greutăți în ceea ce privește reglarea și sincronizarea utilajelor din flux și întrecereri dese în funcționare datorită fiabilității reduse a aparatului electric și în special a celui „hidraulic“ — după cum se exprima, cu delicatețe, inginerul Sorin Buligescu — se propuneau următoarele măsuri: 1. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — prin proiectantul instalației și fabri-

fie urmărite prin Inspecțiile județene pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe.

Acum, tovarășul director tehnic al Centralei de recuperare îmi spune: „Problema principală este că, deși există — aștepta cite sint — instalații de brichetare, totuși brichete nu ies. Cauzele importante cred că pot fi următoarele trei: Mai întâi că inșiși beneficiarii nu manifestă tragere de inimă să le facă să funcționeze. O demonstrează multe fapte, dar ca să înțelegi — vă spun că la Tractorul Brașov, prese de Brăila — din prima generație! — lucrează foarte bine și acum, și funcționează așa de 10—15 ani, iar asta se întâmplă pentru că sint acolo meseriași cu dragoste de muncă, oameni care se respectă și care au mândria de a nu li se rablagi un utilaj sub nas, nu sint dotați cu indiferența altora. Apoi, și concepția acestor instalații a fost cam complicată. Sint prea sofisticate. Consecința cu efectele cele mai dure: la tot pasul se defectează ceva și nimeni nu poate să repare. Or, ele se cuvine să fie de așa manieră concepute încât întreținerea lor să fie la îndemina beneficiarilor cărora le sint destinate. În fine, uzina producătoare nu le-a executat impecabil. Un exemplu: a trimis la Arad, de pildă, un subsansamblu al instalației făcute la Petru Groza la care, pur și simplu, se invitează inelul superior în carcasa unui rulment. A fost nevoie să fie trimis înapoi, dar au mai trecut 2—3 luni până s-a rezolvat. Ei produc de peste doi ani aceste utilaje, dar le livrează fără o schemă! Acum mi s-a spus că, în fine, va fi gata și cartea tehnică. Situația este limpede. La Ploiești, la unitatea noastră, s-a terminat de montat o instalație la 24 decembrie 1984. În condițiile arătate, montarea durase trei luni de zile. Ei bine, la sfârșitul lui mai 1985, nu dăduse încă nici o brichetă de span. Au venit proiectanții; au venit și cei ce au executat-o: nimic! Or, nu se poate admite să se pună în funcțiune în acest mod, în acest „ritm“ sute de instalații“. Tovarășul director a mai ținut să precizeze că această centrală „e singura care a manifestat interes real pentru dotarea unităților proprii cu instalațiile necesare, pentru a grăbi generalizarea sistemului — mai modern și mai eficient! — de brichetare a spanului în întreaga economie“. Utilajele create se pot pune la punct — sustine dînsul — cu forțe proprii: cu materiale românești și cu inteligență românească.

Nu este deloc lipsit de importanță ritmul în care facem lucrurile pe care le putem face. Pînă acum nici unul din autorii altor programe care au tot trebuit refăcute — pentru a rămîne iarăși doar pe hîrtie — n-a calculat pierderile generate de nerealizarea utilajelor pe care s-a scontat, pagubele aduse de munca în gol la altele mașini slab executate, care nu produc mai nimic deși demult figurează ca date în folosință.

Mașini de brichetate avem,
dar unde sint brichetele?

în institutul bucureștean care a proiectat utilajele și la întreprinderea din Orașul Dr. Petru Groza care le produce (la ora actuală, unitatea bihoreană fiind fabricantul consacrat, ca să zicem așa), inginerul Sorin Buligescu a prezentat un raport în care se spunea: „Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Metalurgice au întocmit, în 1976, «Programul de asimilare a instalațiilor de brichetate spanul» și, în 1977, «Programul de dotare» a unităților celor două ministere, care prevedea execuția și montarea a circa 200 de instalații. În 1979 s-a constatat că se executase o singură presă de brichetate span, la „Progresul“ Brăila și s-a trecut la reactualizarea programului pentru perioada 1981—1983. Acest nou program prevedea montarea a 135 de instalații. Pînă la sfârșitul anului 1982 s-au executat 10. În 1982, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, prin Ordinul nr. 23, a stabilit un program nou — și mai nou — de asimilare și fabricație a sistemelor de mașini și utilaje pentru mărunțirea și brichetarea spanului de oțel, pentru două module de capacitate — 1,5 tone pe oră și 3 tone pe oră — utilaje care au fost executate și omologate în întreprinderea mecanică Oraș Dr. Petru Groza. La sfârșitul anului 1982, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu M.I.C.M. și M.I.M., au întocmit programul de dotare pentru anii 1983—1985, program ce prevedea dotarea și punerea în funcțiune a 144 de instalații de mărunțire și brichetate a spanului de tip întreprinderea mecanică Oraș Dr. Petru Groza. Pînă la sfârșitul primului semestru din 1985, s-au pus în funcțiune 41 din aceste instalații. De asemenea, în perioada anilor 1983—1985, s-au mai realizat, la M.I.C.M., 34 capacități de brichetare dotate cu prese tip „Progresul“ Brăila, I.M.A.S.A. Sfintu Gheorghe, întreprinderea de utilaj chimic Grivița Roșie București sau din import. Pentru anul 1985, conform planului de investiții, sint comandate, în execuție sau în curs de montaj, încă 50 de instalații.“

Intrucît la punerea în funcțiune a instalațiilor livrate de la

cantul acestuia — să ia de urgență măsuri pentru punerea în funcțiune la capacitate a tuturor instalațiilor livrate; 2. pînă la verificarea acestor instalații în exploatare, să se sisteze execuția și livrarea lor; 3. după testarea a cel puțin zece instalații martor în exploatare, pe timp de 3 luni, specialiștii din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să reanalizeze sistema de mașini și concepția instalației în vederea stabilirii unei soluții îmbunătățite de prelucrare a spanului și a programului de dotare pentru perioada 1986—1990; 4. furnizorul să asigure asistența tehnică la montaj, la punerea în funcțiune și — la cerere — în timpul exploatarei, asigurind cu piese de schimb și specialiști repunerea în funcțiune a instalațiilor defecte; 5. întreprinderile beneficiare care tergiversează punerea în funcțiune și exploatarea la capacitate a instalațiilor de brichetate din dotare să fie restricționate la livrare pentru spanul nebrichetat și să

Un harnic stringător de span: electromagnetul

Fotografii de PAUL AGARICI ■

DORIN GHERGHINESCU ■

Proiectantul

Lanț al slăbiciunilor

Cadrele de conducere ale unora dintre unitățile care au gospodărit spanul, cum mi s-a răspuns și la I.M.M.R. „Grivița Roșie“, justifică nefuncționarea prin faptul că respectivele instalații au vicii de concepție sau de fabricație. Cum apreciem că proiectantul, capul de concepție, este dator să acorde asistență tehnică fabricantului și chiar să-l determine să-i respecte gîndirea și să-i execute bine produsul pentru a nu-l compromite și, mai presus de toate, pentru interesele economiei na-

ționale, ne-am dus în Soseaua Olteniței 105, la I.C.P.T.C.M. Directorul tehnic ing. Gheorghe Prodan îl cheamă pe șeful de atelier, ing. Laurențiu Diaconescu, acesta convoacă specialiștii implicați — consilier ing. Iorgu Nedelcovici, membru în Consiliul tehnic-economic, ing. Gheorghe Teodorini, șeful de proiect și tehnician Valeriu Dulgheru, persoana care se ocupă de asistența tehnică pentru punerea în funcțiune a sistemelor de gospodărire span. Aflăm lucruri îmbucurătoare, dar și

ciudate. Cele ciudate constau în faptul că instalațiile pomenite nu sint de fabricație I.M. Petru Groza și nici de concepție I.C.P.T.C.M.

Un program de asimilare și de fabricație a sistemelor de mașini și utilaje pentru gospodărire spanului“, deci, pentru o modalitate unitară, pe țară, a apărut abia în 1981, prin Ordinul 23 al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Din 1981 pînă în 1983 a decurs — trebuie să recunoaștem, într-un tempo destul de rapid, așa cum li stă bine unei industrii moderne, precum și cit de presantă este problema — concepția, proiectarea, omologarea și introducerea în fabricație a respectivei sisteme de mașini. Este vorba, cum ne arată documentația inginerul Teodorini, despre niște linii tehn-

nologice în fapt, despre o treabă foarte modernă, bine gîndită, în două variante — după cantitatea de span și natura întreprinderilor —, instalații cu flux continuu și instalații cu flux discontinuu, cu capacități de 3 tone pe oră și, respectiv, 1,5 tone pe oră. E adevărat, utilajele cheie din sistemă sint preesele de brichetate, sfărîmătoarele de span și foarfece de porționat, dar nu sint singurele. Pentru buna lor funcționare sint necesare și celelalte anexe ca recipientii de colectare, sistemul de transport de la mașina-unealtă pînă la gospodăria de span etc. Toate sint gîndite numai că, unele întreprinderi, pentru a le costa mai ieftin ori din optica, să o spunem netehnică, nu merită alita sofisticare pentru niște resturi tehnologice, nu iau sistemul întreg și atunci instala-

țiile nu pot funcționa la parametrii normali. Sigur, o recunoșc specialiștii de la I.C.P.T.C.M. nici fabrica, deși, susțin, ei îl acordă toată asistența tehnică necesară, nu și-a însușit produsul pe deplin, ori mai exact, nu întodeauna îi acordă maxima atenție pe fluxul de fabricație, nu dă drumul în rețea numai unor instalații bine verificate și probate pe șandurile ei, mai ajungind și cu deficiențe, mai greu de remediat, la beneficiar. Că știe să le producă, e limpede. Se pot vedea liniile tehnologice montate la întreprinderile de rulmenți din Birlad și Brașov ca și de la I.J.R.V.M.R. Prahova, ca și de la alte întreprinderi, unde spanul este preluat direct de la mașina-unealtă și condus automat pînă iese brichetă, gata de băgat într-un cuptor metalurgic. Se pot vedea instala-

țiile pregătite pentru export. Deja sint solicitate la export. Tot atât de adevărat este și faptul că unele aparataje electrice și mai ales cele hidraulice de la „Balanta” Sibiu, cu care sint prevăzute utilajele respective, vin și ele cu anumite defecțiuni și asta se repercutază iarăși asupra calității liniei tehnologice în ansamblu precum și asupra întregii gândiri a proiectantului. Tot atât de adevărat este și faptul că întreprinderile dispuse să cumpere complexul de gospodărire șpan tip I.C.P.T.C.M., nu au asigurat, precum ne spune, din experiență tehnicianul Valeriu Dulgheru, o echipă specializată de montaj, întreprinzându-l montori de ocazie care văd sistema prima oară în viața lor. Atunci, oricât de buni profesioniști ar fi și de bine intenționați nu pot presta o muncă de o calitate ireproșabilă. Institutul a insistat pe lângă întreprinderea producătoare să asigure în cadrul ei pregătirea muncitorilor și tehnicianilor de la beneficiar, pe cei care vor lucra cu instalațiile în cauză, dar nici o întreprindere nu s-a dovedit încă, dispusă să depună eforturi pentru așa ceva. Ca o dovadă iarăși a opțiunii potrivit căreia materialele și resturile tehnologice refolosibile n-ar fi și problema lor. De asemenea, ca orice utilaj, și această sistemă de mașini presupune o activitate de servicii. Se zice că ar putea s-o asigure întreprinderea producătoare. Cel mai eficient ar fi, credem, prin operativitate și cheltuieli mai reduse, s-o realizeze cadrele calificate și specializate ale beneficiarului. Iată, apare din nou acuta chestiune a formării unor echipe specializate în gospodărire șpan. Mai sint, cum accentuează același Valeriu Dulgheru, ca om care a văzut multe, colindând prin multe unități industriale, și deloc de neglijat aspectele educației pentru recuperare. Pare de necrezut dar chiar așa se întâmplă, unii oameni ai muncii se comportă ca și cum n-ar ști ce este acela șpan. Unii aruncă în containerele respective de colectare tot felul de piese rebutate, tot felul de metale grele, defectind zdrobitoarele ca și celelalte instalații din „gospodărie”, chiar distrugându-le.

Probleme sint, probleme vor mai fi, important este acest pas. Avem tehnologii și gospodării de șpan bine concepute tehnic, uzinele se vor convinge de necesitatea lor, cînd nu li se va mai accepta altfel livrarea acestor resturi tehnologice decît sub formă de brichete. Este în interesul major al economiei naționale.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Constructorul

Recuperarea cere, și ea, competență profesională

Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza a produs — din 1983 încolo — 23 de utilaje complexe (numite, parcă spre a le evidenția o dată în plus — menirea, „gospodării”) pentru recuperarea șpanului. Din discuția purtată cu Octavian Codreanu, inginerul-șef al unității, am reținut că, desi aceste mașini sint căutate și au reușit să-și probeze eficiența, mulți dintre beneficiarii ezită încă să le folosească, nepunîndu-le în funcțiune fie datorită lipsei unor condiții anume de montaj (impuse cu stringență de respectivele utilaje), fie din pricina complexității acestor gospodării, care reclamă un personal foarte bine calificat. „Ne izbim de o serie întregă de inerții — afirmă inginerul șef. Cea dintîi este aceea că multă vreme s-a considerat, și încă se mai gîndește așa, pe ici, pe colo, că pentru a lucra la o întreprindere de recuperare a materialelor refolosibile nu-ți trebuie cine știe ce pregătire

profesională înaltă. Dar iată că e nevoie de ea, și atunci cînd lipsește, te trezești — ca în fața utilajelor pe care le livrăm noi — că nu știi ce ai de făcut. În acest caz — ori strici mașina, ori dai vina pe cel care ți-a livrat-o, acuzîndu-l că a făcut rabat calității.”

De la serviciul desfacere al întreprinderii aflăm, prin intermediul economistului Vasile Popa, că asistența tehnică din partea unității producătoare trebuie solicitată de către beneficiari „toți cei care au solicitat-o pînă acum primînd-o cu promptitudine. Este cazul întreprinderilor județene de colectare și valorificare a materialelor refolosibile Prahova, Arad, Dimbovița, Timiș și Neamț, de I.M.U.M. Medgidia, „1 Mai” Ploiești, Întreprinderea de rulantă Alexandria și Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca. Foarte curînd va primi asistența tehnică și I.C.V.M.R. București. Ni se repetă că este nevoie de oameni extrem de bine pregătiți profesional pentru manevrarea și întreținerea utilajelor, cel mai edificator exemplu fiind acela al I.M.U.M. Medgidia, unde numai după opt ore de funcționare s-a blocat cuplajul de la sfîrșitor din cauza uleiului necorespunzător folosit (cauza ce n-a putut fi depistată de către cei ce manevrau instalația). Dar — simplu —, odată cu schimbarea uleiului, mașina a mers fără a mai ridica probleme.

Desigur, în calitate de producător, întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza trebuie să-și pună și probleme legate de servicii-ul utilajelor livrate, fapt pentru care este în curs de dotare cu o mașină bine echipată, servită de șase specialiști, care se va putea deplasa oriunde ar fi solicitată, pentru lucrări de mai mare dificultate. Însă, pînă în prezent — ni se spune — nu pare a fi cazul, cu privire la calitatea gospodăriilor livrate neînregistrîndu-se nici un refuz și nici o reclamație. Problema numărul unu pare să fie — repetăm — pregătirea celor care exploatează utilajele. Doar trăgînd cu ochiul la cel care vin să le monteze și chiar studiînd cartea tehnică (trimisă, am fost asigurați, absolut tuturor beneficiarilor) nu se rezolvă totul. Poate că n-ar fi lipsită de interes și, mai ales, de eficiență, o formă de pregătire a celor care urmează să lucreze cu respectivele utilaje, pregătire asigurată, evident, de producător (care, în acest fel, n-ar mai avea prea mult de lucru în direcția reparațiilor, reviziilor și remediilor). Pe de altă parte, cei care folosesc gospodăriile trebuie să aibă în vedere că acestea sint proiectate pentru a lucra 24 de ore din 24, ceea ce pune problema asigurării ritmice a cantităților de șpan necesare, pentru a nu porni și opri foarte des utilajul. Oricum — dar cu mai multă sollicitudine din partea producătorului (care nu trebuie să-și considere misiunea încheiată odată cu livrarea utilajelor) și cu un plus de atenție din partea beneficiarului (care trebuie să aibă grijă pe mîna cui încredințează aceste complicate gospodării de șpan) — lucrurile par pornite pe un făgaș bun.

DAN MUCENIC ■

Beneficiarul

Săptămîna trecută, la cunoscuta întreprindere de vagoane Arad, dimineața, la o oră cînd nu se năpustise canicula, trei oameni care răspundeau „oarecum” de problema gospodăriilor de șpan, după exprimarea citorva opinii de principiu privind importanța recuperării metalului cu mijloace serioase, industriale, opinii care dovedeau că cel puțin teoretic priceuseră cum stau lucrurile, încercau să dreagă busuolul în privința propriilor instalații care, folosînd un eufemism îndrăgît de gazde, „încă nu merg toate la capacitatea lor”. Să le ascultăm părerea. Adalbert Retezar, subinginer: „Eu nu m-am ocupat de la început de problema asta, dar vă pot spune că am luat măsuri ca în cel mai scurt timp să ne punem instalația la punct. Dacă insistati, desigur, vă pot spune că de cinci ani avem o gospodărie, o moară, o foarfecă și o presă de brichetat. Mai precis, presa ne-a venit de un an și jumătate, doi. Moara o

secție în cadrul serviciului mecanic șef: „Să vă spun adevărul: moara a venit pe etape începînd cu luna aprilie 1980. În privința presei de brichetat, nu țeva sau racordul de care se vorbea mai înainte sint de vină, ci faptul că n-avem ulei hidraulic, în jur de o tonă și jumătate. Dacă facem rost de ulei, începem imediat probele în gol, să vedem cum se comportă utilajul. Cît despre transportoare, primul a venit, o să vină și al doilea, nu știu exact cînd, va veni și el, vom interveni să se grăbească Rădăuți, sigur, pot să mă interesez la telefon care e termenul pentru cel de al doilea...”

Și prima surpriză. În urma unui simplu telefon aflăm că cel de al doilea transportor era în uzină. Discuția noastră părea acum o glumă proastă, o imensă bătaie de joc. Dincolo de faptul că interlocutorii mei erau foarte aproximativi în ceea ce privește istoricul instalațiilor și foarte precisi în raport cu viitorul. Cuvintele inginerului Gheorghe Chiricescu, directorul Întreprinderii județene de recuperare și valorificare a mate-

cu specialiștii întreprinderii. Nu ne vine să credem și realizăm încă o dată cît de ridicolă a fost discuția noastră, cît de lipsită de obiect. Descoperim aici, în spatele întreprinderii de vagoane, între bătării de un metru și pinze temeinice de pîianjen, acoperite de rugină și intrate într-un proces serios de degradare, utilaje care au costat milioane de lei, adică foarfecile de porționat și moara despre care ni s-a spus că prelucrează jumătate din șpanul rezultat într-un an. Lipită de ele, construcția care adăpostește presa de brichetat de 3 tone, construcție lăsată și ea de izbeliște, desi instalația putea să intre de mult în probe, fără ca punerea ei în funcțiune să aibă vreo legătură cu benzile transportoare de la Rădăuți. Este limpede pentru oricine că pe la gospodăria de șpan atât de des pomenită n-a mai călcat nimeni, nici măcar pentru a cosi bălăriile și pentru a strînge șpanul ruginit în instalație sau în preajma ei de unul, doi sau cinci ani. Este limpede că de gospodăria de șpan de la I.V.A. se vorbește mimîndu-se interesul.

La numai cîțiva pași de „milioanele ruginite” ale Întreprinderii de vagoane, doi oameni de bine, un proiectant și un fabricant se străduiau să pună la punct gospodăria de șpan a Întreprinderii județene de recuperare și valorificare a materialelor recuperabile, beneficiar care își ia sarcinile în serios. Directorul Gheorghe Chiricescu: „Am instalat presa în decembrie 1984, dar din cauza iernii grele, am început probele în mai. Am invitat și proiectantul și constructorul pentru că mai sint probleme. Vrem ca la 1 august să lucreze la întreaga capacitate”. Florian Popa, inginer la Întreprinderea mecanică Oras „Dr. Petru Groza”: „Adevărul e că am învățat cu toții instalația pe parcurs, date fiind sarcinile urgente de recuperare. Tot ceea ce am regîndit, la ea împreună cu proiectantul, unul dintre ei este și tehnicianul Valeriu Dulgheru de la ICTCM, am introdus rapid în fabricația curentă, în vreme ce la instalațiile deja livrate intervenim la beneficiar. Avem și greșeli, de pildă, piesele turnate la noi, primim și subsansamble cu fiabilitate slabă, un exemplu este aparatura hidrotehnică realizată la „Balanta” Sibiu, dar și beneficiarii trebuie să știe că șpanul nu e fier. Impuritățile defectează moara, și de aici ore întregi pierdute cu reparațiile.”

Două secvențe din același oraș, două moduri de a recupera la nivelul industriei. Este clar pentru toată lumea că nu se poate vorbi despre calitatea acestor instalații intrate în dotarea marilor întreprinderi producătoare de șpan (da, producătoare, pentru că șpanul este materie primă), atîta timp cît instalațiile respective nu sint puse la treabă. Pînă una, alta, la Întreprinderea de vagoane Arad, orice discuție serioasă despre recuperare începe de la tăierea bălăriilor care să permită accesul la instalațiile de mărunt și brichetat.

RĂZVAN BARBULESCU ■

La Întreprinderea de vagoane Arad orice discuție serioasă despre recuperarea șpanului trebuie să înceapă cu tăierea bălăriilor

avem de la Întreprinderea mecanică Timișoara. Cînd am primit presa de la Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. „Petru Groza” am observat că aceste două instalații trebuie legate între ele cu două benzi transportoare pe care le-am comandat la Întreprinderea mecanică și de piese de schimb din Rădăuți. O bandă am primit-o, trebuie să mă interesez cînd urmează să vină și a doua și, eventual, să mă luăm legătura cu cei din Rădăuți. Vă repet, ne-am propus să rezolvăm cît mai repede problema. Presa de brichetat am primit-o în 1983, dar din 1984 ne ocupăm foarte serios de ea. Mai trebuie montată o pompă sau un racord, o țevă din cauciuc, așa ceva”.

Dimitrie Fodor, șef depozit: „Deocamdată măruntim șpanul și astfel e acceptat de combinatele siderurgice. Cu șpanul măruntit se realizează și greutatea volumetrică pentru vagoanele C.F.R. Noi adunăm pe lună cam 500 tone de șpan, ceea ce fac 6000 tone pe an. Cam jumătate din cantitatea asta o măruntim, restul prelucrăm cu moara. Dar cu moara avem necazuri: se rup ciocănelele cînd pătrund bucățele de metal. La Timișoara e altceva, ei au experiență. Am văzut-o. E o curățenie!”.

Ion Circotă, inginer șef de

rialelor recuperabile, martor la întreaga discuție, definesc exact lucrurile: „Programele prioritare de recuperare au dotat marilor producători de șpan cu asemenea sisteme de mărunt și brichetat. Problema e pusă de 5 ani, iar Întreprinderea mecanică din Orașul „Dr. Petru Groza” fabrică gospodării cu o capacitate de 1,5 tone bricheti pe oră și 3 tone bricheti pe oră. Cum se prezintă instalațiile în acest moment e o cu totul altă problemă. Realitatea e că se manifestă, în multe întreprinderi, un slab interes față de gospodăriile de șpan. Se discută mult în ședinte, toată lumea e de acord, dar practic se face extrem de puțin”.

Că interesul e manifest doar în vorbe rezultă și din nonșalanța cu care tehnicienii întreprinderii arădene vorbesc despre scurgerea timpului peste instalațiile cu pricina, ca și cum un an, doi sau cinci nu contează nici în viața noastră, nici în aceea a utilajelor, care utilaje, vorba cuiva, nu sint mai bune cu trecerea anilor, așa cum se întâmplă cu vinul, adevăr dovedit de o a doua surpriză descoperită în spatele întreprinderii.

Ne aflăm în fața instalațiilor de care am tot vorbit mai sus

„Sfîrșitorul de șpan” instalat în iunie 1972 la I.M.M.R. București a funcționat cu intermitențe. În prezent, un... Se rupe des șneuc, un fel de melc din metal, ca la mașina de tocat carne. Beneficiarii au încercat asiduă să-l repare. Deja mașina costă acum, prin reparații, mai mult decît la început I.M. Brăila, fabricantul, are ceva de spus?

Concluzii

Concluziile sint limpezi. Fără a-și propune să epuizeze subiectul, grupajul nostru scoate în evidență numeroase aspecte legate de recuperarea unei excepționale materii prime, șpanul, mai exact a destinului instalațiilor de brichetat, prin instalații înțelegînd toate utilajele care aduc șpanul în haina convenabilă siderurgiei. Numeroasele programe ale cătuite de aproape zece ani, timp care, fiind seamă, pe de o parte, de prefacerile petrecute în industria românească, și, pe de alta, de viteza schimbărilor din industria țării dezvoltate, înseamnă foarte mult, nu dau roadele așteptate. Părerea specialiștilor cu muncă de decizie din Centrula de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile sintetizează foarte bine situația „desi există instalații de brichetare, brichete nu ies”. S-au investit bani serioși, milioane, se pierd alte milioane prin metalul care nu ajunge la marile combinate, prin recuperarea cu mijloace rudimentare. Există în acest drum al șpanului de toate, și profesionalism și nepriecere, și interes și nepăsare, și mobilizări prompte dar și prea multe hirtii, telexuri, telefoane etc. atitudini care, evident, mișcă problema în ritmul cunoscut. Proiectantul spune: avem gospodării bine concepute tehnic, e necesar însă un personal capabil să le manevreze. Constructorul: să învățăm cu toții ce înseamnă șpanul. Beneficiarii sint de două feluri, cei care vor să facă treabă și reușesc atît cît reușesc, și cei care dau vina pe proiectant, pe constructor, pe viață. În stadiul actual există o singură soluție, aceea propusă de conducerea întreprinderii județene de recuperare din Arad: beneficiarul, proiectantul și constructorul să lucreze efectiv pe utilajele existente, colaborare cu urmări ferice nu numai asupra punerii în funcțiune a instalațiilor, dar și a producției de serie. Pentru că, în primă și ultimă instanță, siderurgia nu poate transforma în oțel multele programe, telexuri, adrese și telefoane.

Fotografie de IORGU BĂNICĂ

Cine este sulițașul?

Actualul recordmen și campion național și balcanic **Dumitru Negoită** a început să arunce sulița în comuna natală, Boldești-Scăieni, jud. Prahova, unde, pe timpul școlii, făcea parte dintr-o grupă de juniori antrenată de profesorul de educație fizică, cu specializarea în aruncări, Nicolae Vălimăreanu. Recomandat de calitățile sale și de dorința de perfecționare sportivă, Dumitru Negoită este legitimat pe perioada stagiului militar, începând cu 1982, la Clubul sportiv al armatei „Steaua”, unde se pregătește sub îndrumarea fostului campion la săritura cu prăjina, Petre Astafei. Anul trecut, după încheierea stagiului militar, este legitimat de clubul Petrolul Ploiești, al cărui component este și în prezent, avându-l ca antrenor pe același destoinic profesor Nicolae Vălimăreanu.

Primele semne ale evoluției și maturizării sale sportive sînt date de Dumitru Negoită cu prilejul unui concurs din Polonia, de anul trecut, cînd a aruncat sulița la 64,58 m — nou record național, ce avea însă să reziste doar trei zile: la 2 iunie 1984, în cadrul campionatelor internaționale ale României, Nicu Roată (Clubul I.E.F.S.) a „împins” recordul național la suliță la 85,86 m (același sportiv neresușind la recentele Jocuri Balcanice mai mult de 77,20 m, aruncare cu care s-a clasat pe locul șapte). Anul 1985 îi aduce lui Dumitru Negoită câteva titluri importante, chiar dacă n-au fost obținute cu aruncări-record: campion la finalele „Daciadei” (cu 80,90 m) și locurile I în campionatele internaționale ale României (81,64 m) și Spaniei (82,54 m). La Jocurile Balcanice încheiate acum câteva zile la Stara Zagora, Dumitru Negoită obține consecutiv definitivă, îmbunătățind de două ori recordul național — cu 88,30 m și cu 92,42 m, această ultimă cifră (atînsă la a cincea aruncare din concurs) reprezentînd, cum spuneam,

un nou record al acestor Jocuri și, totodată, a cincea performanță mondială a anului — ca să nu mai vorbim de semnificația psihologică a depășirii graniței celor 90 de metri de către un aruncător de suliță român.

Dumitru Negoită are 25 de ani (împlinți la 9 februarie), lucrează la Uzina „1 Mai” din Ploiești, este căsătorit cu o profesoară de fizică și, de câteva zile, a devenit tată. După cum a și declarat, de altfel, următorul său obiectiv este cucerirea unei medalii la Universiada de vară ce va începe nu peste multă vreme la Kobe, în Japonia — fără în care s-a mai produs o strălucită (la vremea aceea) izbîndă românească în proba de suliță, prin Mihaela Penes, la Olimpiada din 1964.

Revenind la acest eveniment al atletismului românesc, ne asociem celor care l-au felicitat deja pe Dumitru Negoită, necutîndu-l, bineînțeles, pe antrenorul său, prof. Nicolae Vălimăreanu, care, așa cum amabil ne informa vicepreședintele clubului Petrolul Ploiești, Liviu Panaft, mai pregătește destule surprize pe „cîmpia de aruncări” din Boldești, numele uneia dintre ele fiind cel al lui Jula Andrei, junior ce pare hotărît să arunce și să calce pe urmele „înaintașului” său Dumitru Negoită.

Toamnă cu balanțe

A reînceput campionatul, sîrperbul nostru bal bărbătesc, cu balerini, atleți și domnișoare, cu cavaleri și doctori de oase, cu patimile noastre după mingea de care ne legăm speranța ca bucuriile să fie ale noastre și deznădejdiile ale altora, cu convingerea că mai bate o dată ceasul ieșirii noastre pe marile meridiane ale fotbalului. A debutat estival și sărbătoresc acest campionat mai plin de umor și de miez decît toate celelalte, cu vedete care au ratat penaltiuri și cu arbitri care au închis un ochi și-au scos din careu năzbitii văzute de toată lumea, mai plin de miez pentru că, în sfîrșit, e un campionat care începe după o vară în care nimeni nu și-a propus schimbări radicale spre a ajunge de unde a plecat, ci continuarea pe făgașul firesc al lucrurilor începule cu cîțiva ani în urmă. Vine o toamnă cu balanțe în care trebuie să culegem cîteva din roadele continuității la națională, asta pentru că nu l-am sufocat pe Mircea Lucescu și federația cu tot felul de propuneri de reorganizare, cu tot felul de „îmbunătățiri” care să ne dea peste cap.

A început toamna hotărîtoare pentru viitorii doi ani ai fotbalului românesc. Vine meciul cu Finlanda, apoi deplasarea în Anglia și tot atît de importante meciuri cu Irlanda de Nord și Turcia, cele care vor hotărî dacă avem sau nu stofă și obraz de echipă „mondială”. Pentru a sta liniștiți la căldura iernii e nevoie ca acest campionat să-și afirme bărbăția luptei în limita celei mai depline sportivități, întrecerea să promoveze pe cei mai buni cu ambiția de-a ieși spre vîrf nu cu dat din coate, cu telefoane și cu bani mincinoși, strînși pe la ziua de leafă în stilul „dați cinci lei pentru echipă”. Vine o toamnă încărcată ca un tren de marfă, cu meciuri în cupele europene și cu înclătări neierțătoare între echipe care s-au respectat și se respectă, dar nu s-au iubit niciodată. Armata de spectatori și-a anunțat prezența încă de duminică, umplînd la refuz tribunele acestui prim episod dintr-un serial care pentru unii va fi fără îndoială cu happy-end iar pentru alții cu lacrimi de crocodil. Să mizăm pe tribune civilizate și pe spectacol bărbătesc, pe meciuri în care să uităm de stilul rupece, supranumit ori eu, ori tu, fără a deveni domnișoare și păpuși delicate. Fotbalul e un joc de bărbăți și încă mai trebuie să învățăm să murim în arenă, să jucăm mereu cu sentimentul ultimei cărți, fără a fi disperați, să alergăm ca maratonistul care cade cu cîțiva metri înaintea liniei de sosire și aude ovațiile mulțimii răsplătindu-l pe cel care primește cununa de lauri pregătita pentru altcineva.

Vine o toamnă lungă și grea ca un turneu final al norocoșilor și trebuie să ne păstrăm cumpătul și judecata limpede. Fotbalul nu e noroc în casa prăpăditului, dar poate fi beca în analele echipelor super-cotate. Să pornim cu nădejdea că în această toamnă noi vom fi cei alesi, că truda acestei veri scurte și prăjite fără milă de căldura nebulă se va vedea în momentele cînd inimile noastre de împătimiti vor fi gata să plînsesc. Pînă atunci să fim increzători, să păzim jucătorii mari de rupătorii care sînt mindri că-și pot scrie în cartea de muncă accidentarea unui internațional, să fim cu ochii la arbitri respectîndu-le autoritatea și să ne bucurăm că auzind numele Stelei, al echipei Dinamo, al Sportului studentesc sau al Universității Craiova, destule echipe europene sînt gata să-și sculpe în sin și să viseze urf.

C. NISTOR

Să fii mic și să fii mare

Ce frumos e să fii mare și ce greu e să trăiești între cei mici, să te zbați ca să te întorci în virful lumii. Pe vremea lui Ilie Năstase și a lui Ion Țiriac știam toate picanteriile din tenisul planetei iar pe drumurile comunale copiii jucau tenis de cîmp cu rachete de scindură și cu fileu de sîrmă. Stăteam cu nopțile în preajma arenei Progresul cu speranța că ne pică inexistentul bilet în plus și după meci, cînd ne treceau vedetele, ne adunam la intersecție ca la jonglerile lui Ioșefini. Atunci tenisul era sărbătoarea noastră de suflet. Acum, după ce-a trecut și moda de a te călări pe prima birnă spre a încerca o execuție în stilul Nadiei, acum, cel puțin în materie de tenis, trebuie s-o luăm iar de la capăt, să începem cu alfabetul în căutarea și-n așteptarea a doi băieți care să reprezinte toate idealurile noastre de a fi frumoși, inteligenți, celebri și invingători. Meciul nostru cu Egiptul, încheiat cu o victorie netă, 4-1, e ca o șansă de a ne întoarce la masa strîmță la care sed echipele mari, la locul pe care l-am ocupat cu atîta cinste. Din păcate, de cîțiva ani încercăm acest lucru cu aceiași oameni și mereu ne oprim pe la jumătatea drumului. E drept, zăpezile de altădată s-au topit și valurile lor dulci ne mîngîie memoria, dar pe zi ce trece ni se face din ce în ce mai dor de vremea cînd eram mari și glumeam pe seama altora. E greu să fii mic în tenis după ce-ai stat călare pe elita lumii. Ca jucător, te apasă numele predecesorilor, ca spectator te rîcește naivitatea și te doare sufletul de dorul meciurilor mari. E amarnic să nu mai fii ce-ai fost și este croic ca, din starea în care ești, cu modestie, și calm, cu ambiție și durere, să o iei de la capăt, stringînd din dinți, dar gîndind frumos, spre a ajunge iar acolo unde chiar și cei buni se uită în sus ca să te poată vedea.

BOGDAN NISIPOIU

Peripeții la Taxco

S-au încheiat și „interzonalele” masculine. Ultimele două turnee, desfășurate recent, au demonstrat o creștere accentuată a valorii jucătorilor din... „restul lumii”, care asaltează acum și titlul suprem pe lingă clasamentele individuale Elo. Marii maeștri sovietici — reprezentînd ceva mai mult de un sfert din cei mai buni 100 de sahiști ai lumii — au avut de înfrînat serioase dificultăți în calificare, datorită concurenței unor tineri mai tineri sau colegi de generație cu actualul campion mondial.

În Mexic, la Taxco, lupta a fost destul de complicată, deși a fost singurul turneu unde, la gongul final, s-au cunoscut toți cei patru candidați la titlul suprem. Din start grupa era mai ușoară datorită refuzului de a juca al englezului J. Nunn și al

vest-germanului R. Hübner, refuz explicat prin condițiile de concurs. Tratatativele cu Federația Internațională în vederea schimbării repartiției de joc nu au dus la un acord comun și cei doi mari maeștri — favoriți ai grupelor — au renunțat la dreptul cîștigat în turneele anterioare. FIDE l-a înlocuit pe J. Nunn cu americanul W. Browne, dar n-a mai putut face același lucru și cu Hübner, deoarece vest-germanul a anunțat neparticiparea sa doar cu o lună înainte de startul competiției. De fapt, în loc de 18 participanți au fost doar 15 și... jumătate, deoarece sovieticul M. Gurevici nu a mai plecat la Taxco, iar I. Balasov nu a prea contat în concurs decît la începutul întrecerii, fiind victima cliimei și a condițiilor organizatorice. Grav bolnav de stomac, cunoscutul mare maestru de super-clasă a fost internat în spital, iar pe tabela de concurs el a figurat, ca niciodată, ultimul clasat. Cazul lui I. Balasov nu a fost unic, nici ceilalți concurenți nu au fost scutiți de probleme de sănătate. Aceasta este o nouă dovadă că FIDE ar trebui să fie mai mult interesată de condițiile de concurs și să fie mai exigentă atunci cînd inspec-

tează localitățile propuse pentru organizarea competițiilor condînd pentru campionatul mondial.

Cei zece mari maeștri au încheiat turneul oarecum în ordine, lăsînd să se infiltreze doar trei maeștri internaționali: canadianul K. Spraggott, clasat al patrulea, norvegianul (în vîrstă de numai 18 ani) S. Agdestein, clasat al șaselea, și chinezul Qi Jing Xuan, al 11-lea. Ca o surpriză a turneului a fost comportarea slabă a marelui maestru sovietic O. Romanșin, care a totalizat doar 6,5 puncte. Singurul mare maestru sovietic calificat pentru turneul candidaților poartă numele experimentatului fost-campion mondial, M. Tal, clasat de-abia al treilea după evidente eforturi în final. Cubanezul Jesus Noguieras a realizat 10,5 puncte din 15 posibile intrînd pentru prima oară în „cușca leilor”. Cîștigătorul turneului interzonal, Jan Timman, confirmă evoluția ascendentă a ultimului sezon, ce i-a adus pe poziția a treia în lista coeficienților individuali. A jucat calm și exact, realizînd partide de înalt nivel tehnic.

În cadrul festivalului de la Biel (Elveția), s-a desfășurat al treilea „interzonal”. Pînă la ju-

mătatea concursului nici un concurent nu reușise să se desprindă din plutonul de aspiranți la calificare. Un debut promițător a avut A. Sokolov, fost campion mondial de juniori, care din primele cinci partide nu cedase decît o jumătate de punct. Constant și echilibrat s-a dovedit R. Vaganian, care a acumulat mici avantaje, pe care le-a transformat apoi în puncte prețioase. El s-a impus în final și a cîștigat turneul cu 12,5 puncte din 17 posibile. Marcele maestru american Y. Seirawan a avut un finis puternic, săltîndu-se la o jumătate de punct în fața lui A. Sokolov, realizatorul a 11 puncte. Pentru locul al patrulea se va disputa un meci-turneu de baraj între filipinezul E. Torre, olandezul Van der Wiel și tinărul mare maestru englez M. Short, clasai la egalitate cu 10,5 puncte.

Pentru turneul candidaților de la Montpelier balanța atîr-nă în favoarea sahiștilor sovietici, deși pentru prima oară în istoria unei astfel de competiții reprezentanții... „restului lumii” vor fi egali ca număr cu marii maeștri sovietici: șase la șase. Vom mai vedea.

MARGARETA MUREȘAN

Hiroshima 40

Nu puțini au fost și sint cei care, de-a lungul a patru decenii, au susținut că prin exploziile nucleare de la Hiroshima și Nagasaki s-ar fi salvat viețile a circa 1 000 000 de militari americani. Astăzi însă tot mai mulți oameni de știință contestă aceste calcule. Ei demonstrează că bombele atomice aruncate asupra celor două orașe nipone la începutul lui august 1945 nu erau necesare pentru a face Japonia să capituleze. Dar indiferent de obținerea sau de neobținerea unor avantaje de moment prin bombardamente atomice, problema de competență constă în faptul că în nici o împrejurare nu a fost, nu este și nu poate fi justificată folosirea acestor teribile mijloace de distrugere în masă, cu atât mai puțin cu cât, în condițiile de acum, un război atomic ar pune în pericol însăși existența vieții pe Pământ. Iată de ce comemorarea tragediei de la Hiroshima, dincolo de exprimarea ororii față de posibilitatea repetării ei la scară inimaginabilă, reprezintă un prilej de meditație și de acțiune în direcția reducerii și lichidării primejdiei nucleare, pentru scoaterea din impas a tratativelor de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară.

Așadar, Hiroshima îndeamnă la luarea în considerare cu toată răspunderea a ideii evidente de România ca problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, și în primul rând a celor nucleare. Este meritul istoric al președintelui Nicolae Ceaușescu de a fi arătat că existența armelor nucleare a dus la schimbarea radicală a modului în care se pune astăzi problema războiului, că în zilele noastre un război mondial ar deveni inevitabil o conflagrație termonucleară și învingători și învinși, intrucit întreaga omenire ar fi condamnată la dispariție. Strălucita contribuție

a președintelui României la cauza înfăptuirii dezarmării a cuprins o multitudine de laturi și aspecte. Astfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în lumină, cu o deosebită forță de convingere, primejdiile excepționale de grave ale cursei înarmărilor, care, ducând la continuă acumulare a unor mijloace de distrugere, nu creează securitate, ci, dimpotrivă, multiplică riscurile declanșării unui holocaust nuclear. Conducătorul partidului și statului nostru a evidențiat relația dintre criza economică mondială și cursa înarmărilor, care implică uriașe poveri suportate de popoare, o teribilă risipă de resurse finan-

Comentariul săptămânii

ciare, materiale și umane ce împiedică însănătoșirea vieții economice, duce la menținerea subdezvoltării și la accentuarea decalajelor. Relevind că înarmările au o înrădăcinare nefastă asupra relațiilor internaționale, constituind un generator permanent de tensiune, neîncredere și animozități, că ele alimentează continuu psihoza de război, viciind climatul politic mondial, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, din momentul în care fiecare dintre părți a acumulat un potențial nuclear capabil să distrugă nu numai cealaltă parte, ci și lumea întreagă, echilibrul militar trebuie realizat nu prin sporirea înarmărilor, ci prin reducerea continuă a acestora, ceea ce ar însemna, de fapt, un echilibru al dezarmării.

În conformitate cu această concepție, România a propus un program amplu și cuprinzător care configurează obiectivele imediate și de perspectivă ale luptei pentru dezarmare, de la măsuri colaterale, cum ar fi desființarea bazelor militare de

pe teritoriul altor state și retragerea trupelor străine în interiorul granițelor naționale, până la măsuri radicale, prevăzând oprirea cursei înarmărilor, și în primul rând a înarmărilor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară și generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor sovietice, oprirea militarizării Cosmosului, încetarea experiențelor cu arme nucleare și lichidarea totală a acestor arme, a tuturor armelor de distrugere în masă. În acest sens, după cum este cunoscut, opinia publică din țara noastră a salutat declarația secretarului general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul Mihail Gorbaciov, cu privire la hotărârea Uniunii Sovietice, de a sista în mod unilateral, cu începere chiar de la 6 august, orice experiențe nucleare, până la 1 ianuarie 1986, acest moratoriu putându-se prelungi dacă și Statele Unite vor lua o măsură similară.

Comemorarea a 40 de ani de la bombardamentele atomice asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki prilejuiește în întreaga lume intensificarea acțiunilor împotriva pericolelor pe care le generează înarmările, în primul rând înarmările nucleare. Militantă activă pentru pace, participând activ la mișcarea mondială pentru dezarmare, România cheamă, prin glasul autorizat al președintelui Nicolae Ceaușescu, la unirea eforturilor pentru înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare: „Nu există și nu poate exista problema mai importantă decât salvarea omenirii de la distrugerea nucleară! Trebuie să facem totul pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor dezvoltarea liberă, independența și pacea! Considerăm mai mult ca oricând că toate guvernele, toți șefii de state, toate forțele politice trebuie să acționeze, până nu este prea târziu, pentru a salva omenirea de la catastrofa nucleară.”

ION CODRU ■

TNF ucide tumorile

Oamenii de știință americani au descoperit o proteină rară care atacă celulele tumorale fără a le distruge pe cele sănătoase. Dacă rezultatele obținute până acum în laborator vor fi confirmate de experimentele pe bolnavi, care vor începe în această toamnă, oțiva împotriva unor tipuri de cancer va înregistra un decisiv pas înainte. Capacitatea deja demonstrată a noii „substanțe de selecție” celulele și de a le ataca doar pe cele bolnave evită inconvenientul fundamental al metodelor de tratament chimic sau prin radiații. Denumită TNF (Tumor Necrosis Factor), proteina este în mod normal produsă în mici cantități de sistemul imunitar uman și are o extraordinară eficacitate. Medicii sint însă rezervați și atrag atenția că nu trebuie să se entuziasmeze nimeni până la definitivarea studiilor. Izolat pentru prima dată cu 10 ani în urmă de medicii centrului anticancer de la Sloan-Kettering din New York pe cind lucrau cu BCG — una din metodele anticancer promitătoare la început, dar deziluzionante în rezultate — proteina respectivă și-a dovedit surprinzătoare proprietăți. Dar, pentru a vedea cum acționează, trebuie produse cantități mari printr-o tehnologie specială care urmărește toate fazele fabricării sale pe cale naturală. Factorul necrozant al proteinei este un derivat al monocitelor a căror activitate trebuie stimulată de endotoxină, substanță extrasă la rândul ei de bacterii. Determinarea secvenței aminoacizilor, adică a structurii chimice a proteinei, s-a realizat în laborator și apoi au început experiențele in vitro. Cercetătorii de la Sloan-Kettering au experimentat-o asupra a 62 de tipuri de tumori umane. În 19 cazuri celulele bolnave au fost ucise, în 21 creșterea lor a fost blocată, iar în 22 nu s-a observat nici

un efect. La Cetus, un centru de investigare a bolii canceroase din San Francisco, s-a procedat pe viu. După ce a fost neutralizat sistemul imunitar al unui soarece pentru a se evita fenomenele de respingere, acestuia i-au fost transplantate celule bolnave de cancer la sin. După o săptămână, o doză de un microgram de TNF a fost injectată în vena animalului, sub acțiunea proteinei începând ceea ce medicii numesc o „necroză semnificativă” a celulelor bolnave. TNF a dat bune rezultate în tumorile sinului, colonului, vezicii urinare, rinichilor, precum și în unele tipuri de sarcom și, parțial, în cancerul pulmonar și în leucemie. Desi eficiența sa este variabilă, comportarea rămâne mereu constantă: ea atacă membrana celulei, o rupe și o necrozează. Cercetătorii n-au reușit încă să afle care este secretul TNF-ului, cum anume distinge celulele bolnave de cele sănătoase și în baza cărui mecanism străpunge membrana celulei atacate. În nici unul din experimentele făcute celulele sănătoase n-au fost afectate. Încercind noi modalități de tratament, specialiștii au combinat TNF cu interferon și au remarcat că acțiunea combinată a acestor două substanțe este mult mai eficientă decât în cazul folosirii proteinei singure. În fond sint două substanțe extreme de diferite — una din deosebiri este marcantă, interferonul nu acționează decât asupra speciei din care derivă, pe cind TNF este în stare să traverseze distanțele dintre specii — și totuși folosite împreună potentează atacul asupra celulelor bolnave. Acest sinerzism nu are încă explicații, ca de altfel nici felul în care TNF acționează asupra aceluiași tip de tumoare prelevată de la doi bolnavi diferiți. Este ceea ce se numeste eterogenitatea biologică, încă unul din fenomenele cărui încă medicina n-a reușit să-i găsească explicațiile.

IOAN ROȘCA ■

Cafeaua și sănătatea

Cafeaua constituie de mai multă vreme subiect de controverse între specialiști, dar și între profani, desi puțini sint cei care se dispensează de o ceașcă de cafea cu miros aromat și cu efect reconfortant. Întrebările rămân însă deschise: În ce mod trebuie să fie preparată cafeaua și ce cantități nu sint dăunătoare corpului? Constituie oare cafeaua, bătută în cantități normale, un factor de risc?

Revista vest-germană „Bunte” își propune, într-un număr recent, să răspundă la cîteva din aceste întrebări, citind opinii dintre cele mai autorizate. Așa-numita cafea neagră, pregătită prin fierbere — se afirmă într-un studiu al Universității din Oslo — nu prezintă riscuri pentru sănătate, în cazul cind nu se depășesc sase cești pe zi, desi s-ar putea ca prin aceasta procentul de grăsimi în sine să fie oarecum

sporit. Doctorul Leo Kinlen de la Universitatea Oxford a ajuns, în urma unor cercetări îndelungate, la concluzia că boabele prăjite de cafea nu provoacă cancer, inclusiv cancer al pancreasului, așa cum se afirma pînă atunci. Mai mult chiar, dr. Siegfried Heyden de la Centrul de oncologie Durham (S.U.A.) a constatat că cofeina are calități anticanceroase. În fine, așa-numitul „studiu Framingham”, efectuat, începînd din 1950, asupra a o mie de locuitori din localitatea Framingham, prin care s-au testat posibilitățile influente între modul de viață și starea sănătății, ajunge la concluzia că în cantități moderate cafeaua este complet nedăunătoare pentru organism. Profesorul dr. Franz C. Czygan din Würzburg afirmă că consumul de cafea nu este periculos, în mici cantități, nici pentru bolnavii de afecțiuni cardiace, sfătuiind totuși, la prudentă mai ales în cazul tulburărilor de ritm cardiac.

ROMEO NADAȘAN ■

Roșu de acaju

Despre rolul pădurilor tropicale în menținerea echilibrului ecologic al planetei s-a scris foarte mult. Legat de aceasta, în toată lumea s-a manifestat îngrijorarea pentru exploatarea abuzivă a acestor păduri și s-au lansat apeluri pentru salvarea lor. Este cunoscută, în acest sens, campania inițiată de World Wildlife Fund și de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și a Resurselor ei. Iată că în ultima vreme pădurile tropicale sint din nou în atenția specialiștilor, problema fiind privită de astă dată sub raport economic. Pentru că, în afară de componente esențiale ale stării de sănătate a Pământului, arborii de la tropice sint, concomitent, și bogății de importanță vitală pentru țările din zonă.

Situația critică de pe piața lemnului tropical rezultă din însăși natura pădurilor respective și din marea valoare a lemnului pe care ele îl produc. Aceste esențe, dintre care cele mai cunoscute sint acaju, tek-ul

și eucaliptul, au fost disponibile pe piață foarte mulți ani, și cu toate că au fost constant supraexploatare, nu s-a intrat în alertă: regenerarea, se pare, se făcea într-un ritm convenabil. În ultimele decenii însă, anumii factori au modificat situația. Astfel, mecanizarea tăierii pădurilor a făcut ravagii. Un rol și mai important l-a jucat cererea tot mai mare de produse alimentare pentru populația, în continuă creștere, a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce a atras după sine sporirea cererii de produse de export în vederea obținerii de deșeuri. Această situație a provocat distrugerea totală a unor zone imense de pădure tropicală, într-un ritm de opt milioane de hectare anual. În felul acesta, regenerarea spontană a pădurilor n-a mai putut tine pasul cu despăduririle, pericolul distrugerii crescînd foarte mult. Totodată, este știut că numeroase esențe tropicale nu se reproduc decât rar, chiar și în mediul lor natural, și că ele n-au putut fi cultivate în plantații. Avînd în vedere această situație, s-a considerat că problema încheierii unui acord internațional referitor la pă-

durile tropicale ar avea, din motivele arătate, o importanță și mai mare decît acordurile cu privire la unele produse de bază cum sint cafeaua sau zahărul. După cum este cunoscut, la Geneva s-a ținut o conferință reușită de 63 de țări și un număr de organizații internaționale, care s-a ocupat tocmai de elaborarea unui acord și de crearea unei organizații internaționale cu privire la lemnul tropical — ca instrumente menite să contribuie la reglementarea rațională a exploatații și valorificării pădurilor tropicale, a regenerării fondului forestier, la mai buna informare atît a țărilor direct interesate, cît și a opiniei publice internaționale cu privire la această problemă. Conjugate cu inițiativele luate pe plan ecologic, eforturile privind reglementarea economică a exploatații acestor valoroase esențe lemnoase au drept scop conservarea pădurilor tropicale, care constituie, simultan, elemente unice în felul lor ale mediului inestimat și o resursă genetică inestimabilă a viitorului.

ION D. GOIA ■

Accente in lume

Hiroshima, în 6 august, ziua tristei, comemorări a bombardamentului atomic.

Protestînd împotriva războiului, L. Bernstein a spus: „Pentru pace și libertate trebuie să luptăm. Eu lupt tot timpul pentru ele prin muzica mea, prin ceea ce scriu, peste tot pe unde merg. Prin acest concert ne exprimăm dorința de a se pune capăt războiului”.

Manifestare tradițională

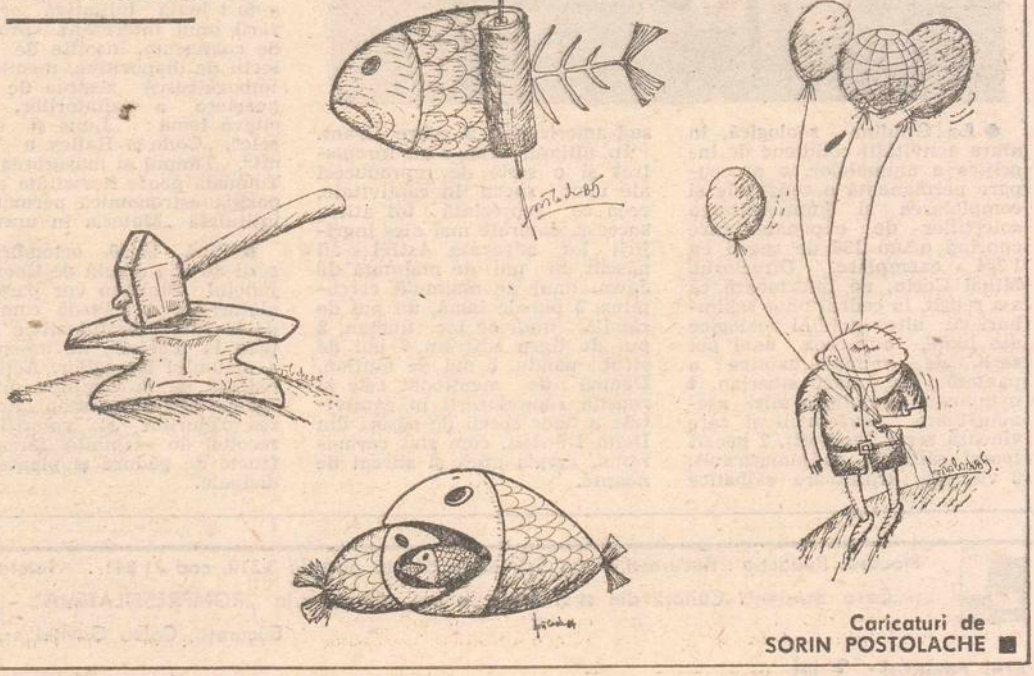
La Lucarno, Elveția, va avea loc între 8 și 18 august al 38-lea festival al filmului. Printre filmele ce se vor prezenta în spectacolele de gală ale festivalului se numără și „Tata în călătorie de afaceri”, al iugoslavului Emir Kustrovika, laureat cu Palme d'or la recentul festival de la Cannes, și Heimat, de Edgar Reitz, ce a primit distincția Ursul de aur la festivalul de la Berlin.

Pledoarie pentru anii maturității

Nu demult a apărut în Editura Lafont ultima carte a actriței Jane Fonda, cu titlul *Virsa frumoasă a femeii*. Jane Fonda care a implinit 46 de ani, aduce argumente multiple, care vin în sprijinul ideii că la această vîrstă, femeia cunoaște perioada deplinei ei înfloriri, a maximumului randament pe plan familial sau social. Cartea a izvorit din dorința actriței de a împărtăși femeilor care ating maturitatea convingerea sa fermă că „a înainta în vîrstă nu înseamnă neapărat o involuție, căci dacă altădată eram tînără, astăzi mă simt tînără”.

ELENA GRECESCU ■

Racul

Caricaturi de SORIN POSTOLACHE ■

SPECTACOL DE SUNET ȘI LUMINĂ

● In Cișmigiu, in fiecare seară la orele 21 (in afară de luni) are loc in Rotonda scriitorilor un frumos spectacol de sunet și lumină, prezentat de Teatrul Mic și intitulat „Ev de lumină, ev de eroism”. Scenariul este alcătuit pe versuri de Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Duiliu Zamfirescu, Ioan Alexandru, Nicolae Dragoș, Traian Iancu, George Târnea, Dragoș Vicol și pe texte din Nicolae Bălcescu, Ion Creangă, Alexandru Vlahuță și Titu Maiorescu. Spectacolul se constituie într-un omagiu adus celor 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului.

LECȚIE PRACTICĂ DE ECOLOGIE

● Intre 7 și 17 august, 100 de elevi de la școli și licee din toată țara, care au obținut re-

zultate deosebite la geografie și biologie, își petrec o parte a vacanței in tabăra națională de ecologie de la Sulina. Tabăra, organizată de C.C. al U.T.C. și Comitetul județean Tulcea al U.T.C., va da posibilitatea acestor tineri să facă, îndrumați de cinci specialiști de la Institutul național de ecologie, excursii de studiu la Roșu, Roșuleț, Letea etc. In acest fel ei vor reuși să înțeleagă mai bine eforturile ce se fac pentru menținerea sănătății acestui unicat al naturii, care este Delta Dunării.

● Pare o frumoasă poveste. Dar, nu. Este un fapt real pe care îl relatează in revista „Vi-nătorul și pescarul sportiv”, Nicolae Golgoțiu. Vinătorul Zoltan Holló, din orașul Sfintu Gheorghe, a prins acum doi ani un pui de lup pe care l-a dus acasă și l-a îngrijit. Odată cu lupul, Zoltan Holló a crescut și un pui de căprioară cu prezența căreia lupul s-a obișnuit foarte repede, ajungând chiar să se joace cu ea. In timpul iernii, însă, căprioara s-a îmbolnăvit

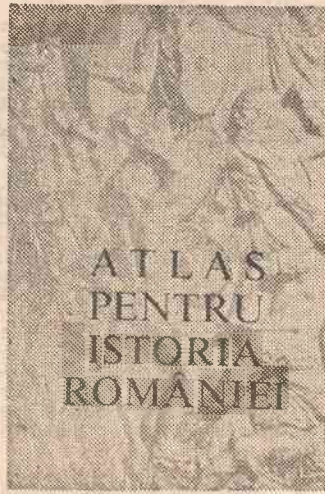
grav și cu toate îngrijirile medicale nu a mai putut fi salvată. A murit într-o noapte in pragul casei. Gospodarii care dormeau au fost treziți de urletele lupului. Timp de mai multe zile, cind i se dădea drumul din cușcă, el căuta peste tot căprioara.

● Cei peste 47 000 de membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste din sectorul 6, împreună cu ceilalți cetățeni din această zonă a Bucureștiului, participă permanent la amenajarea și cultivarea tuturor terenurilor virane, a spațiilor verzi dintre blocurile de locuințe și din curți. Astfel au fost create 6 000 de grădini totalizând mai mult de 159 de hectare de teren cultivat cu legume și zarzavaturi. S-au inițiat de asemenea acțiuni de colectare a materialelor refolosibile, pînă in prezent stringindu-se 116 tone de fier vechi, 4 tone de hirtie, precum și importante cantități de metale neferoase, sticlă și textile. Pentru ca aceste acțiuni să se desfășoare in mod ritmic, pe lîngă cele 15 locuri de depozitare existente, sînt in curs de amenajare încă 23.

● Zilele trecute s-a deschis a V-a ediție a taberei de sculp-

va beneficia de o creșă, o grădiniță, două școli generale cu cîte 16 săli de clasă și ateliere, un dispensar medical și numeroase spații comerciale.

● „Indemnul inițierii și, apoi, al realizării noului atlas a izvo-

rit dintr-o îndoită îndatorire: pe de o parte satisfacerea dorinței și trebuinței manifestate de tot mai mulți iubitori de is-

● Știți cite prăjituri se consumă anual in municipiul Tulcea? Peste 3 milioane! Dulci, tucenii, dulci!

● Consemnăm o realizare de prestigiu a muncitorilor și inginerilor de la Combinatul de utilaj greu din Iași: moara cu bile, in greutate de 200 de tone, destinată minei de cupru de la Roșia Poieni. Este o lucrare de concepție românească, la care s-au aplicat cele mai moderne tehnologii, un utilaj de mare însemnătate pentru programul național de sporire a producției miniere.

● In zona centrală a orașului Caracal a fost pus in funcțiune primul ceas public. La fiecare 30 de minute, ceasul marchează sonor scurgerea timpului, printr-un fragment din cunoscuta baladă a lui Iancu Jianu.

FRAGMENT DE CĂMAȘĂ ROMÂNĂ

● Săpăturile arheologice executate in ultimii ani la Turda (Potaissa) au scos la lumină și clădirea comandamentului din castrul legiunii a V-a Mace-

pare că un fragment atît de mare (este a cincea parte din cămașă) nu a mai fost găsit nicăieri pe teritoriul fostului imperiu roman. După migăloase operații de restaurare și curățire, această piesă unică a fost expusă in vid la muzeul din Turda.

+ 43° C

● In meteorologie atingerea unor recorduri presupune in mod obligatoriu realizarea unor anumite condiții sinoptice naturale care să faciliteze concentrarea la maximum a unor circulații atmosferice speciale, atît prin densitatea cît și prin persistența manifestărilor respective. Astă iarnă, in noaptea de 13-14 ianuarie, in depresiunile din estul Transilvaniei, ne-am apropiat la 3 zecimi de grad de recordul absolut al frigului in țara noastră, care este de -38,5°C. In această vară, mai precis in ultima zi a lunii Iulie Cuptor, ne-am apropiat foarte mult de recordul absolut al căldurii din țara noastră (44,5°C, înregistrate la Ion Sion, in județul Brăila, la 10 august 1951). Masa de aer care a invadat cea mai mare parte a sudului continentului nostru a fost de origine sahariană, extrem de caldă și foarte uscată. Pentru a aprecia la adevărata ei valoare temperatura de +43°C, consemnată la 31 Iulie anul acesta la Cernavodă, trebuie menționat că de cînd există observații la această stație nu s-a înregistrat niciodată o temperatură care să depășească această valoare. Dealtfel, in această zi, la toate stațiile de observație din zona luncii Dunării — de la Moldova Nouă, Drobeta-Turnu Severin, Calafat și pînă la Oltenița și Călărași, temperaturile maxime diurne au depășit 40°C. La stațiile Băile Herculane, Biclesu, Bechet, Polovragi, Cernavodă, Adamclisi, s-au depășit recordurile absolute ale localităților respective. La alte stații au fost înregistrate numai depășiri ale lunii Iulie (multe din recordurile termice absolute ale localităților din țara noastră sînt consemnate in luna august și nu in Iulie) cum ar fi de exemplu la Slatina, Alexandria, Caracal — cu 41°C, București — Băneasa, Videle — cu 40°C, Fetesti, Grivița, Stolnici, Tîrgu Jiu cu 39°C.

Informațiile ne-au fost furnizate de directorul Institutului de meteorologie și hidrologie, dr. Ion Drăghici.

Pagină realizată de ALEXANDRU SERBAN ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

ULTIMA ORĂ

tură monumentală in lemn de la Săliștea Sibiului. La sfîrșitul lunii august, lucrările artiștilor veniți din numeroase regiuni ale țării vor fi amplasate, alături de cele realizate in anii anteriori, in parcul natural care poartă un nume atît de frumos: „Poiana soarelui”.

● La Tulcea, o premieră: a fost lansat la apă primul hidrobuz fluvial românesc construit din fibră de sticlă. Propulsat de un motor de construcție românească de 154 CP, și avînd o capacitate de 50 de locuri, el este destinat transportului de pasageri spre Delta Dunării.

● La Tîrgu Mureș, ca pretutindeni în țară, se înalță noi cartiere, menite să aducă un plus de confort și frumusețe in viața locuitorilor. Ultimul dintre ele este cartierul Unirii, unde au și fost predate la cheie 200 din cele 822 de apartamente planificate a fi terminate pînă la sfîrșitul acestui an. Lor li se vor adăuga încă 1 700 de apartamente din zona a doua de construcție, unde lucrările vor începe in 1986. Intregul cartier

torie, profesori de toate categoriile, elevi, studenți, oameni de cultură in general, pe de altă parte înfățișarea adevărului istoric obiectiv cu privire la trecutul poporului român față de numeroasele interpretări tendențioase, certe cu dictonul vechi de milenii, dar neînvechit: înfățișarea istoriei fără ură și părtinire (Sine ira et studio)”. Am citat din Cuvîntul înainte semnat de academiicianul Ștefan Pascu in „Atlasul pentru istoria României”, anunțîndu-vă că o nouă serie de 24 000 de exemplare ale acestei lucrări de mare valoare științifică se află in librării.

● Pensionarul Mihai Ungureanu, din Iași, este un pasionat arheolog amator. In dorința de a afla cît mai multe lucruri despre istoria satului său natal Bicu, el a făcut săpături care au scos la iveală obiecte din secolele VI-V i.e.n. Pe cele mai reprezentative, Mihai Ungureanu le-a predat Muzeului de istorie a Moldovei.

● De curînd, Oficiul de stat pentru invenții și mărci a înregistrat un nou brevet de invenție. Este vorba despre procedeul de preparare a oxitetra-ciclinei injectabile. Noul medicament, avînd o eficacitate sporită față de cel administrat pe cale orală, scurtează simțitor durata tratamentului. El va fi produs de întreprinderea de antibiotice din Iași.

● Sfîrșitul de Iulie a marcat pentru navalistii șantierului din Brăila un nou succes: lansarea la apă, cu 40 de zile mai devreme a primului cargou multifuncțional de 5 000 t.d.w. dintr-o serie de 12, destinate R.P. Chineze. In diferite faze de lucru se mai află alte 8 nave asemănătoare, dintre care două vor fi lansate la apă pînă la finele acestui an.

● La planetariul din Bacău a fost luată inițiativa organizării unui interesant program de conferințe, însoțite de proiecții de diapozitive, menite să îmbogățească zestrea de cunoștere a vizitatorilor. Iată cîteva teme: „Luna și eclipsele”, „Cometa Halley a revenit”, „Timpul și măsurarea lui”. Totodată poate fi vizitată și expoziția astronomică permanentă intitulată „Materia in univers”.

● Pînă la 20 octombrie, in serii de cite o sută de tineri din județul Prahova vor participa, alături de o brigadă complexă de la Inspectoratul silvic județean la lucrările de amenajare a platoului Bucegilor. Acțiunea, extinsă de la Cimpina pînă la Azuga, are drept scop igienizarea pădurilor și valorificarea recoltei de semințe forestiere, fructe de pădure și plante medicinale.

donica. Intra-una din încăperi a fost găsit un fragment de cămașă romană de zale, excelent

conservat, suportul textil (o țesătură de in) este acoperit cu 3 000 de plăcuțe din bronz. Se

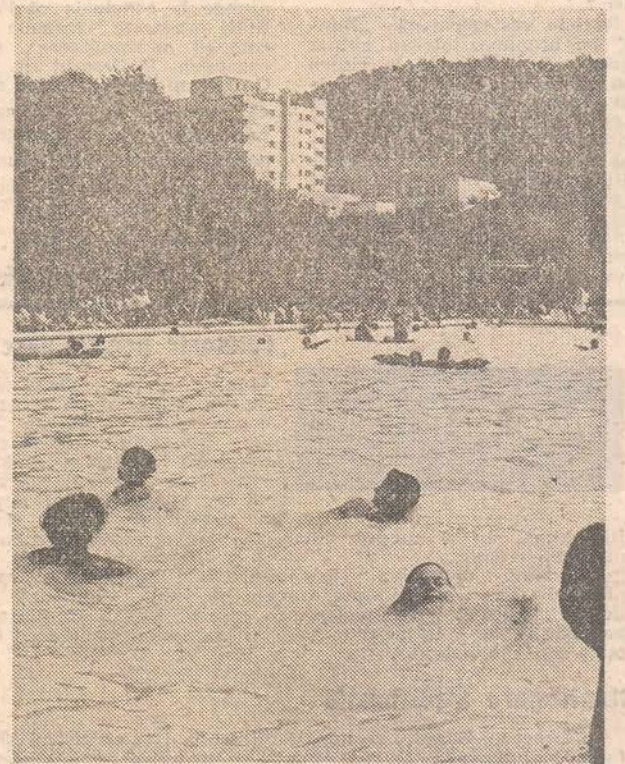
NOUȚĂȚI LA „ZOO”

● La Grădina zoologică, in afara activității cotidiene de îngrijire a animalelor, o preocupare permanentă o constituie și completarea și îmbogățirea colecțiilor de exponate care cuprind acum 136 de specii cu 1 204 exemplare. Directorul, Mihai Cociu, ne informează că s-a reușit, in cadrul unor schimburi cu alte grădini zoologice din lume, aducerea unei noi serii de animale exotice: o panteră, un tigru siberian, 4 manguste (mamifere mici asemănătoare nevăstuicii și care vinează șerpi veninoși), 2 pecari (porci sălbatici sud-americani), 2 viscacia (rozătoare sălbatice

sud-americane), 2 zebre Grant. In ultimul timp s-au înregistrat și o serie de reproduceri ale unor specii in captivitate, ceea ce reprezintă tot atîtea succese, datorate mai ales îngrijirii lor adecvate. Astfel s-au născut un pui de maimuță de Jawa, unul de maimuță ceropitec, 3 pui de lamă, un pui de cămilă, unul de iac tibetan, 2 pui de tigru siberian 7 pui de struț nandu, 5 pui de muflon. Demnă de menționat este și reușita reproducerii in captivitate a unor specii de păsări din Delta Dunării, cum sînt cormoranul, egreta mică și stîrcul de noapte.

Salutări de la Geoagiu Băi!

Un decupaj din vastul tablou al vacanței estivale într-o liniștită stațiune transilvană — una din multele care împodobesc acum toate punctele cardinale ale României. Odihna binemeritată de muncitorii țării, privită într-un loc, sugestiv pentru ceea ce înseamnă in acești ani „Totul pentru om”.

(Reportaj in paginile 12-13)